

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

**ROCZNIK
STATYSTYCZNY
POZNANIA**

2017

STATISTICAL
YEARBOOK
OF POZNAŃ CITY

Rok XXV
Year

POZNAŃ 2017

KOMITET REDAKCYJNY URZĘDU STATYSTYCZNEGO W POZNANIU *EDITORIAL BOARD OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ*

PRZEWODNICZĄCY *PRESIDENT*

Jacek Kowalewski

REDAKTOR GŁÓWNY *EDITOR IN CHIEF*

Tomasz Klimanek

CZŁONKOWIE *MEMBERS*

Monika Dybizbańska, Małgorzata Gniot, Ewa Kowalka, Kazimierz Kruszka, Anna Łukarska, Monika Natkowska, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak, Justyna Szymańska

SEKRETARZ *SECRETARY*

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań Zbiorczych w Wielkopolskim Ośrodku Badań Regionalnych przez Zespół w składzie: *Publication was prepared in Division of Aggregate Studies in Regional Surveys Centre of Wielkopolska by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Ewa Filipczuk, Urszula Kędzior, Marta Kowalczyk, Ewa Kowalka, Katarzyna Piętań, Leszek Siwka

PROJEKT OKŁADKI *COVER DESIGN*

Maciej Pilarski

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego ***When publishing data of Statistical Office – please indicate source***

ISSN 1642-8439

Publikacja dostępna na CD oraz w Internecie – <http://poznan.stat.gov.pl> ***Publication available on CD-ROM and at website – <http://poznan.stat.gov.pl>***

DRUK *PRINTING*

Zakład Wydawnictw Statystycznych *Statistical Publishing Establishment*
Warszawa *Warsaw*

Nakład 110 egz. *Edition 110 copies*

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Poznaniu przekazuje Państwu najnowszą edycję *Rocznika Statystycznego Poznania*. Niniejsza publikacja, od roku 1999 ukazująca się w cyklu dwuletnim, stanowi kontynuację roczników, których wydawanie w Poznaniu zapoczątkowano w 1921 roku. Opracowanie prezentuje bogaty zestaw informacji opisujących zachodzące w mieście zjawiska społeczne, demograficzne i gospodarcze, umożliwiających stworzenie aktualnego liczbowego portretu stolicy województwa wielkopolskiego.

Pod względem budowy i zakresu tematycznego *Rocznik Statystyczny Poznania 2017* nawiązuje do swego odpowiednika wojewódzkiego. I podobnie jak w tamtej publikacji, charakterystyki pomocy dla rodzin (w dziale *Ochrona zdrowia i pomoc społeczna*) zostały wzbogacone danymi o nowych formach wspierania rodziny w ramach programu *Rodzina 500+* oraz *Karty Dużej Rodziny*.

Materiał statystyczny prezentowany w tegorocznej edycji *Rocznika Statystycznego Poznania* dotyczy lat 2015–2016. W większości tablic, tam gdzie to było możliwe, przedział czasowy został rozszerzony o dane dla roku 2010. Retrospekcję sięgającą roku 2000 zastosowano w tablicach przeglądowych. Wskaźniki opisujące sytuację społeczno-gospodarczą Poznania przedstawiono na tle miast liczących 300 tys. i więcej mieszkańców oraz w odniesieniu do wielkości wojewódzkich i ogólnopolskich.

Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano przede wszystkim z zasobów statystyki publicznej, ale również ze źródeł pozastatystycznych.

Przekazując Państwu najnowsze wydanie *Rocznika Statystycznego Poznania*, mam nadzieję, że zaspokoi ono oczekiwania stałych i nowych Odbiorców, stając się źródłem informacji o poziomie rozwoju gospodarczego stolicy województwa wielkopolskiego oraz o warunkach życia jej mieszkańców.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Jacek Kowalewski

PREFACE

The Statistical Office in Poznań presents the latest edition of the Statistical Yearbook of Poznań. The yearbook, published in a two-year cycle since 1999, continues the tradition of yearbooks started in Poznań in 1921. The current edition provides a wide range of information describing social, demographic and economic phenomena occurring in the city, which makes up a statistical portrait of the capital of Wielkopolskie Voivodship.

In terms of structure and thematic scope, the Statistical Yearbook of Poznań 2017 resembles the format of its counterpart for the voivodship. Like its sister publication, information about family assistance (in the chapter Health care and social welfare) has been updated to include new forms of family support offered under the Family 500+ programme or the Large Family Card.

Statistical information presented in the current edition of the Statistical Yearbook of Poznań 2017 refers to the period 2015–2016. In most tables, where possible, the reference period is extended to include data for 2010, and review tables also include data for 2000 to facilitate comparison and retrospective analysis. Socio-economic indicators for Poznań are compared with those for other cities with 300,000 or more inhabitants and with data for the voivodship and the country.

The contents of the various thematic sections in mainly based on official statistical resources but non-statistical sources have also been used.

Recommending the latest edition of the Statistical Yearbook of Poznań, I hope it will meet the expectations of both regular and new readers and will serve as a source of knowledge about the level of economic development of the capital of Wielkopolskie Voivodship and the living conditions of its citizens.

*Director
of the Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski

SPIS RZECZY**CONTENTS**

		Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	3, 4
Spis tablic	<i>List of tables</i>	6–13
Spis wykresów	<i>List of graphs</i>	14
Objaśnienia znaków umownych	<i>Symbols</i>	15
Skróty	<i>Abbreviations</i>	15–16
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	17–21

TABLICE PRZEGLĄDOWE**REVIEW TABLES**

I. Ważniejsze dane o Poznaniu	<i>Major data on Poznań</i>	22–35
II. Poznań na tle województwa i kraju w 2016 r.	<i>Poznań on the background of the voivodship and the country in 2016</i>	36–37
III. Poznań na tle miast liczących 300 tys. i więcej mieszkańców	<i>Poznań on the background of the cities with 300 thous. and more inhabitants</i>	38–49

DZIAŁY**CHAPTERS**

I. Geografia	<i>Geography</i>	50–51
II. Stan i ochrona środowiska	<i>Environmental protection</i>	52–61
III. Samorząd terytorialny	<i>Local government</i>	62–63
IV. Bezpieczeństwo publiczne	<i>Public safety</i>	64–69
V. Ludność	<i>Population</i>	70–91
VI. Rynek pracy	<i>Labour market</i>	92–102
VII. Wynagrodzenia	<i>Wages and salaries</i>	103–104
VIII. Infrastruktura komunalna. Mieszkania	<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>	105–119
IX. Edukacja i wychowanie	<i>Education</i>	120–142
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	<i>Health care and social welfare</i>	143–154
XI. Kultura. Turystyka. Sport	<i>Culture. Tourism. Sport</i>	155–165
XII. Leśnictwo	<i>Forestry</i>	166–168
XIII. Przemysł i budownictwo	<i>Industry and construction</i>	169–176
XIV. Transport	<i>Transport</i>	177–179
XV. Handel i gastronomia	<i>Trade and catering</i>	180–182
XVI. Finanse przedsiębiorstw	<i>Finances of enterprises</i>	183–194
XVII. Finanse publiczne	<i>Public finance</i>	195–200
XVIII. Inwestycje. Środki trwałe	<i>Investments. Fixed assets</i>	201–204
XIX. Rachunki regionalne	<i>Regional accounts</i>	205–208
XX. Podmioty gospodarki narodowej	<i>Entities of the national economy</i>	209–215
XXI. Targi	<i>Fair</i>	216–220
XXII. Nauka i technika	<i>Science and technology</i>	221–228

SPIS TABELIC

LIST OF TABLES

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne Poznania	<i>Geographic location of Poznań</i>	1	50
Układ pionowy powierzchni	<i>Elevations</i>	2	50
Odległości Poznania od granic państwa	<i>Distance of Poznań from the state border</i>	3	50
Temperatury powietrza	<i>Air temperatures</i>	4	50
Miesięczne temperatury powietrza	<i>Monthly air temperatures</i>	5	51
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	<i>Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness</i>	6	51
Miesięczne opady atmosferyczne	<i>Monthly atmospheric precipitation</i>	7	51
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	52
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni miasta	<i>Geodesic status, directions and changes of city land use</i>	1 (8)	56
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population</i>	2 (9)	57
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	<i>Water consumption for needs of the national economy and population</i>	3 (10)	57
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie	<i>Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry</i>	4 (11)	57
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi	<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground</i>	5 (12)	58
Oczyszczalnie ścieków	<i>Wastewater treatment plants</i>	6 (13)	58
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza	<i>Emission and reduction of air pollutants</i>	7 (14)	59
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	<i>Area of special nature value under legal protection</i>	8 (15)	59
Pomniki przyrody	<i>Monuments of nature</i>	9 (16)	60
Odpady wytworzone	<i>Waste generated</i>	10 (17)	60
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania (ceny bieżące)	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management by the source of financing (current prices)</i>	11 (18)	60
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices)</i>	12 (19)	61
DZIAŁ III. SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. LOCAL GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	62
Radni Rady Miasta Poznania	<i>Councillors of Poznań City Council</i>	1 (20)	63
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	64
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings</i>	1 (21)	66
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych według rodzajów przestępstw	<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings by type of crime</i>	2 (22)	66
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	<i>Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police</i>	3 (23)	68
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję według rodzajów przestępstw	<i>Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police by type of crime</i>	4 (24)	68

		Tabl. Table	Str. Page
Realizacja niektórych zadań Straży Miejskiej	<i>Realization of selected tasks of Municipal Police</i>	5 (25)	68
Zarejestrowana działalność Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	<i>Registered activity of the Municipal Headquarters of State Fire Department in Poznań</i>	6 (26)	69
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	70
Ludność	<i>Population</i>	1 (27)	74
Ludność w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	<i>Population in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall</i>	2 (28)	74
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym oraz w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	<i>Working and non-working age population as well as in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall</i>	3 (29)	75
Ludność według płci i wieku oraz w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	<i>Population by sex and age as well as in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall</i>	4 (30)	78
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci	<i>Median age of population by sex</i>	5 (31)	79
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics</i>	6 (32)	79
Małżeństwa zawarte w 2016 r. według wieku nowożeńców	<i>Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2016</i>	7 (33)	80
Małżeństwa zawarte w 2016 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	<i>Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2016</i>	8 (34)	80
Rozwody w 2016 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2016</i>	9 (35)	81
Urodzenia żywe	<i>Live births</i>	10 (36)	81
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	<i>Live births by birth order and age of mother</i>	11 (37)	81
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	<i>Female fertility and reproduction rates of population</i>	12 (38)	82
Zgony według płci i wieku zmarłych	<i>Deaths by sex and age of deceased</i>	13 (39)	83
Zgony według przyczyn	<i>Deaths by causes</i>	14 (40)	84
Zgony niemowląt według płci i wieku	<i>Infant deaths by sex and age</i>	15 (41)	85
Zgony niemowląt według przyczyn	<i>Infant deaths by causes</i>	16 (42)	86
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję	<i>Suicides registered by Police</i>	17 (43)	86
Przeciętne dalsze trwanie życia	<i>Life expectancy</i>	18 (44)	86
Prognoza ludności	<i>Population projection</i>	19 (45)	87
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	<i>Internal and international migration of population for permanent residence</i>	20 (46)	87
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants</i>	21 (47)	88
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	<i>Internal migration of population for permanent residence by directions</i>	22 (48)	88
Ruch wędrowny ludności na pobyt stały w obrębie Poznania	<i>Migration of population for permanent residence within Poznań</i>	23 (49)	90
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	<i>International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants</i>	24 (50)	90
Rezydenci	<i>Usual residence population</i>	25 (51)	91
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	<i>Working and non-working age usual residence population</i>	26 (52)	91
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	92
Pracujący	Employment		
Pracujący	<i>Employed persons</i>	1 (53)	96
Przeciętne zatrudnienie	<i>Average paid employment</i>	2 (54)	97

		Tabl. Table	Str. Page
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers	3 (55)	98
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls	4 (56)	98
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority	5 (57)	99
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers	6 (58)	100
Wydatki Funduszu Pracy	Expenditures of Labour Fund	7 (59)	101
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)	8 (60)	101
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	Persons working in hazardous conditions	9 (61)	102
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia	Persons working in hazardous conditions to agents harmful and hazardous to health	10 (62)	102
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES		
Uwagi ogólne	General notes	x	103
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	Average monthly gross wages and salaries	1 (63)	104
DZIAŁ VIII. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER VIII. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS		
Uwagi ogólne	General notes	x	105
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure		
Wodociągi i kanalizacja	Water supply and sewage systems	1 (64)	109
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	Consumers and consumption of electricity in households	2 (65)	109
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	3 (66)	109
Ogrzewnictwo	House-heating	4 (67)	110
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	Population using water supply, sewage and gas supply systems	5 (68)	110
Odpady komunalne	Municipal waste	6 (69)	110
Nieczystości ciekłe	Liquid waste	7 (70)	110
Tereny zielone ogólnodostępnej i osiedlowej	Generally accessible and estate area green belts	8 (71)	111
Ogrody zoologiczne	Zoological gardens	9 (72)	111
Palmiarnia	Palm house	10 (73)	111
Mieszkania	Dwellings		
Zasoby mieszkaniowe w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	Dwelling stocks in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall	11 (74)	112
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall	12 (75)	114
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2016 r.	Housing allowances paid out in 2016	13 (76)	114
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe	Administration of grounds for dwelling construction	14 (77)	115
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	Dwellings in which construction has begun	15 (78)	115
Mieszkania oddane do użytkowania w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	Dwellings completed in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall	16 (79)	115
Wybrane wskaźniki w zakresie mieszkań oddanych do użytkowania w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	Selected indices of dwellings completed in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall	17 (80)	118

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IX. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER IX. EDUCATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	120
Edukacja według szczebli kształcenia	Education by level	1 (81)	124
Szkoły według organów prowadzących	Schools by school governing authority	2 (82)	126
Współczynnik skolaryzacji	Enrolment rate	3 (83)	128
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools	4 (84)	129
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych	Students studying foreign languages in schools for adults	5 (85)	130
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	Special education centres and rehabilitation-education centres	6 (86)	130
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools)	7 (87)	131
Domy i stołówki studenckie	Student dormitories and canteens	8 (88)	131
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia	Students of higher education institutions receiving scholarships	9 (89)	132
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Primary schools for children and youth (excluding special schools)	10 (90)	132
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	11 (91)	133
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Basic vocational schools for youth (excluding special schools)	12 (92)	133
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education	13 (93)	134
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	General secondary schools for youth (excluding special schools)	14 (94)	134
Licea profilowane dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Specialized secondary schools for youth (excluding special schools)	15 (95)	134
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Technical secondary schools for youth (excluding special schools)	16 (96)	135
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education	17 (97)	135
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	Level art schools for children and youth	18 (98)	136
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	Post-secondary schools (excluding special schools)	19 (99)	136
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education	20 (100)	137
Szkoły wyższe	Higher education institutions	21 (101)	137
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne oraz zamiejscowe ośrodki dydaktyczne szkół wyższych według lokalizacji	Branches sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location of higher education institutions by place of residence	22 (102)	138
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	Students of higher education institutions by study forms and type of schools	23 (103)	138
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	Graduates of higher education institutions by study forms and type of schools	24 (104)	139
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych	Academic teachers in higher educational institutions	25 (105)	139
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół	Foreigners – students and graduates by study forms and type of schools	26 (106)	140
Studia podyplomowe i doktorantki	Postgraduate and doctoral studies	27 (107)	140
Szkoły dla dorosłych	Schools for adults	28 (108)	141
Wychowanie przedszkolne	Pre-primary education	29 (109)	141
DZIAŁ X. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER X. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne	General notes	x	143

		Tabl. Table	Str. Page
Pracownicy medyczni	<i>Medical personnel</i>	1 (110)	148
Lekarze specjaliści	<i>Doctors specialists</i>	2 (111)	148
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	<i>Out-patient health care</i>	3 (112)	149
Szpitala ogólne	<i>General hospitals</i>	4 (113)	149
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	<i>Emergency medical services and first aid</i>	5 (114)	150
Apteki ogólnodostępne	<i>Generally available pharmacies</i>	6 (115)	150
Krwiodawstwo	<i>Blood donation</i>	7 (116)	150
Żłobki i kluby dziecięce	<i>Nurseries and children's clubs</i>	8 (117)	151
Wspieranie rodziny w 2016 r.	<i>Family support in 2016</i>	9 (118)	151
Placówki wsparcia dziennego	<i>Day-support centres</i>	10 (119)	152
Rodzinna piecza zastępcza	<i>Family foster care</i>	11 (120)	152
Instytucjonalna piecza zastępcza	<i>Institutional foster care</i>	12 (121)	152
Pomoc społeczna stacjonarna	<i>Stationary social welfare</i>	13 (122)	153
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup miesz- kańców	<i>Stationary social welfare facilities by groups of residents</i>	14 (123)	153
Świadczenia pomocy społecznej	<i>Social assistance benefits</i>	15 (124)	154
DZIAŁ XI. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT		CHAPTER XI. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	155
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane	<i>Books and pamphlets published</i>	1 (125)	158
Gazety i czasopisma wydane	<i>Newspapers and magazines published</i>	2 (126)	158
Biblioteki publiczne (z filiami)	<i>Public libraries (with branches)</i>	3 (127)	158
Muzea	<i>Museums</i>	4 (128)	159
Galerie sztuki	<i>Art galleries</i>	5 (129)	159
Teatry i instytucje muzyczne	<i>Theatres and music institutions</i>	6 (130)	159
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby	<i>Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs</i>	7 (131)	160
Kina stałe	<i>Fixed cinemas</i>	8 (132)	160
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki	<i>Tourist accommodation establishments</i>	9 (133)	161
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki ...	<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments</i>	10 (134)	162
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	<i>Occupancy in tourist accommodation establishments</i>	11 (135)	162
Baza noclegowa turystyki w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	<i>Tourist accommodation establishments in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall</i>	12 (136)	163
Sport	Sport		
Kluby sportowe	<i>Sport clubs</i>	13 (137)	165
Wybrane obiekty sportowe w 2014 r.	<i>Selected sports facilities in 2014</i>	14 (138)	165
DZIAŁ XII. LEŚNICTWO		CHAPTER XII. FORESTRY	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	166
Powierzchnia gruntów leśnych	<i>Forest land</i>	1 (139)	168
Lasy prywatne i gminne	<i>Private and gmina forests</i>	2 (140)	168

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XIII. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XIII. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	169
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące)	Sold production of industry (current prices)	1 (141)	171
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	Average paid employment in industry	2 (142)	172
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	Average monthly gross wages and salaries in industry	3 (143)	173
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	Construction and assembly production (current prices)	4 (144)	173
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)	Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	5 (145)	174
Budynki oddane do użytkowania	Buildings completed	6 (146)	175
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków ..	Buildings completed by type of buildings	7 (147)	175
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	8 (148)	176
DZIAŁ XIV. TRANSPORT	CHAPTER XIV. TRANSPORT		
Uwagi ogólne	General notes	x	177
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	Hard surface public roads	1 (149)	178
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane	Registered road vehicles and tractors	2 (150)	178
Ruch pasażerów w porcie lotniczym „Ławica”	Passenger traffic at airport „Ławica”	3 (151)	178
Przeładunek ładunków w porcie lotniczym „Ławica”	Freight loaded and unloaded at airport „Ławica”	4 (152)	179
Wypadki drogowe i ich ofiary	Road traffic accidents and their casualties	5 (153)	179
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles	6 (154)	179
DZIAŁ XV. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XV. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	General notes	x	180
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	Shops by organizational form and petrol stations	1 (155)	181
Gastronomia	Catering	2 (156)	182
Magazyny handlowe	Trade warehouses	3 (157)	182
Targowiska	Marketplaces	4 (158)	182
DZIAŁ XVI. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XVI. FINANCE OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	183
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors	1 (159)	186
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections	2 (160)	187
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	Enterprises by obtained financial results	3 (161)	188
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	Economic relations in enterprises	4 (162)	189
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	Current assets of enterprises	5 (163)	190
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	Share equity (funds) of enterprises	6 (164)	192
Kapitał zakładowy spółek	Share capital of companies	7 (165)	193
Zobowiązania przedsiębiorstw	Liabilities of enterprises	8 (166)	194

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVII. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XVII. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	195
Dochody budżetu miasta Poznania według rodzajów	<i>Revenue of Poznań city budget by type</i>	1 (167)	197
Dochody budżetu miasta Poznania według działów	<i>Revenue of Poznań city budget by divisions</i>	2 (168)	198
Wydatki budżetu miasta Poznania według rodzajów	<i>Expenditure of Poznań city budget by type</i>	3 (169)	198
Wydatki budżetu miasta Poznania według działów	<i>Expenditure of Poznań city budget by divisions</i>	4 (170)	199
Wydatki budżetu miasta Poznania na oświatę i wychowanie	<i>Expenditure of Poznań city budget on education</i>	5 (171)	199
Wydatki budżetu miasta Poznania na pomoc społeczną	<i>Expenditure of Poznań city budget on social assistance</i>	6 (172)	200
Wydatki budżetu miasta Poznania na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	<i>Expenditure of Poznań city budget on municipal economy and environmental protection</i>	7 (173)	200
Wydatki budżetu miasta Poznania na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	<i>Expenditure of Poznań city budget on culture and national heritage</i>	8 (174)	200
DZIAŁ XVIII. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XVIII. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	201
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	<i>Investment outlays in enterprises (current prices)</i>	1 (175)	203
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne)	<i>Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices)</i>	2 (176)	204
DZIAŁ XIX. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XIX. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	205
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	<i>Gross domestic product (current prices)</i>	1 (177)	207
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)	<i>Gross domestic product per capita (current prices)</i>	2 (178)	207
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	<i>Gross value added by kinds of activities (current prices)</i>	3 (179)	207
DZIAŁ XX. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XX. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	209
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	<i>Entities of the national economy in the REGON register</i>	1 (180)	210
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji	<i>Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections</i>	2 (181)	210
Podmioty gospodarki narodowej według sektorów i form własności oraz w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	<i>Entities of the national economy by sectors and forms of ownership as well as in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall</i>	3 (182)	212
Podmioty gospodarki narodowej według sekcji i w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	<i>Entities of the national economy by sections and in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall</i>	4 (183)	213
Spółki handlowe według form prawnych i rodzaju kapitału oraz w układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania	<i>Commercial companies by legal status and types of capital as well as in the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall</i>	5 (184)	215

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XXI. TARGI	CHAPTER XXI. FAIR		
Wystawcy oraz frekwencja na Targach „Innowacje – Technologie – Maszyny Polska (ITM Polska)” w Poznaniu	<i>Exhibitors, producers and attendance on the “Innovations – Technologies – Machines Poland (ITM Poland)” in Poznań ...</i>	1 (185)	216
Powierzchnia wystawowa na Targach „Innowacje – Technologie – Maszyny Polska (ITM Polska)” w Poznaniu	<i>Exposition area on the “Innovations – Technologies – Machines Poland (ITM Poland)” in Poznań</i>	2 (186)	216
Imprezy wystawiennicze na Międzynarodowych Targach Poznańskich w Poznaniu	<i>Expositional events on Poznań International Fair in Poznań</i>	3 (187)	217
Wybrane imprezy wystawiennicze organizowane (współorganizowane) przez Międzynarodowe Targi Poznańskie w 2016 r.	<i>Selected expositional events organized (coorganized) by Poznań International Fair in 2016</i>	4 (188)	217
DZIAŁ XXII. NAUKA I TECHNIKA	CHAPTER XXII. SCIENCE AND TECHNOLOGY		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	221
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej w 2016 r.	<i>Entities and internal personnel in research and development activity in 2016</i>	1 (189)	224
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia w 2016 r.	<i>Internal personnel in research and development activity by educational level in 2016</i>	2 (190)	224
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w 2016 r. (ceny bieżące)	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity in 2016 (current prices)</i>	3 (191)	225
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań w 2016 r. (ceny bieżące)	<i>Current expenditures on research and development activity by type of activity in 2016 (current prices)</i>	4 (192)	225
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej w 2016 r.	<i>Degree of consumption of research equipment in research and development activity in 2016</i>	5 (193)	226
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2016 r.	<i>Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2016</i>	6 (194)	226
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	<i>Expenditures on innovation activity in industry (current prices)</i>	7 (195)	228

SPIS WYKRESÓW

LIST OF CHARTS

	Str. Page
Poznań na tle kraju i miast liczących 300 tys. i więcej mieszkań- ców	<i>Poznań on the background of the country and the cities with 300 thous. and more inhabitants</i> 50
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Registered unemployment rate</i> 50
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	<i>Dwellings completed per 1000 population</i> 50
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	<i>Average monthly gross wages and salaries</i> 51
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności	<i>National economy entities per 1000 population</i> 51
Ludność według płci i wieku w 2016 r.	<i>Population by sex and age in 2016</i> 78
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics</i> 79
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	<i>Life expectancy at 0 age</i> 79
Struktura pracujących według sekcji	<i>Structure of employed persons by sections</i> 100
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia w 2016 r.	<i>Structure of registered unemployed persons by age and educati- onal level in 2016</i> 100
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Registered unemployment rate</i> 101
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia ogółem	<i>Relative deviations of average wages and salaries in sections from the total average wages and salaries</i> 101
Zużycie energii elektrycznej i wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	<i>Consumption of electricity and water in households per capita</i> 128
Mieszkania oddane do użytkowania	<i>Dwellings completed</i> 128
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2016/17	<i>Education by educational level in the 2016/17 school year</i> 129
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	<i>Structure of construction and assembly production (current prices)</i> 176
Struktura dochodów i wydatków budżetu miasta według działów w 2016 r.	<i>Structure of revenue and expenditure of city budget by divisions in 2016</i> 177
Dochody i wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca	<i>Revenue and expenditure of city budget per capita</i> 177
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)	<i>Gross domestic product per capita (current prices)</i> 208
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	<i>Structure of gross value added by kinds of activities (current prices)</i> 208
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w 2016 r.	<i>Structure of entities of the national economy by sections in 2016</i> 209
Spółki handlowe według form prawnych w 2016 r.	<i>Commercial companies by legal status in 2016</i> 209

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska	(-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	*	-	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. <i>data revised.</i>
Znak	x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	-	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
Znak	#	-	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” ”Of which”		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	-	used in figures presents decimal point.

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys. <i>thous.</i>	=	tysiąc <i>thousand</i>	m ²	=	metr kwadratowy <i>square metre</i>
mln	=	million <i>million</i>	ha	=	hektar <i>hectare</i>
zł <i>zl</i>	=	złoty <i>zloty</i>	km ²	=	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
wol. <i>vol.</i>	=	wolumin <i>volume</i>	l	=	litr <i>litre</i>
kg	=	kilogram <i>kilogram</i>	hl	=	hektolitr <i>hectolitre</i>
t	=	tona <i>tonne</i>	dam ³	=	dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>
mm	=	milimetr <i>millimetre</i>	hm ³	=	hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>
m	=	metr <i>metre</i>	kWh	=	kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>
km	=	kilometr <i>kilometre</i>	GWh	=	gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>

TJ	=	teradžul <i>terajoule</i>	Dz. Urz.	=	Dziennik Urzędowy
°C	=	stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	i in.	=	i inni
h	=	godzina <i>hour</i>	itp. <i>etc.</i>	=	i tym podobne <i>and the like</i>
d	=	dość	m.in. <i>i.a.</i>	=	między innymi <i>among others</i>
24 h	=	24 hours	np. <i>e.g.</i>	=	na przykład <i>for example</i>
r.	=	rok <i>year</i>	tj. <i>i.e.</i>	=	to jest <i>that is</i>
art.	=	artykuł	tzn. <i>i.e.</i>	=	to znaczy <i>that is</i>
Art.	=	<i>article</i>	tw.	=	tak zwany
cd.	=	ciąg dalszy	ww.	=	wyżej wymieniony
cont.	=	<i>continued</i>	ESA	=	Europejski System Rachunków <i>European System of Accounts</i>
dok.	=	dokończenie	PKB <i>GDP</i>	=	produkt krajowy brutto <i>gross domestic product</i>
cont.	=	<i>continued</i>	NTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
Lp.	=	liczba porządkowa	EKG <i>ECE</i>	=	Europejska Komisja Gospodarcza <i>Economic Commission for Europe</i>
No.	=	<i>ordinal number</i>	EUROSTAT	=	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej <i>Statistical Office of the European Union</i>
kk	=	Kodeks karny	ONZ <i>UN</i>	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych <i>United Nations</i>
kks	=	Kodeks karny skarbowy	UE <i>EU</i>	=	Unia Europejska <i>European Union</i>
nr (Nr)	=	numer	WHO	=	Światowa Organizacja Zdrowia <i>World Health Organization</i>
No.	=	<i>number</i>			
pkt	=	punkt			
p.proc.	=	punkt procentowy			
pp	=	<i>percentage point</i>			
poz.	=	pozycja			
tabl.	=	tablica <i>table</i>			
Dz. U.	=	Dziennik Ustaw			

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w *Roczniku* dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251 poz. 1885 z późn. zm.).

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

– **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

– **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określa się głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium liczby pracujących i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9,
- od 10 do 49,
- 50 i więcej.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251 item 1885 with later amendments).

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

– **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

– **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the number of persons employed, and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorzadowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w *Roczniku* – obok PKD 2007 – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316 z późn. zm.);
- 3) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

8. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i na wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto przyjęto kategorię **cen bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

4. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity, registered in the Country Official Register of the Units of the National Economy (REGON).

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own account in order to earn a profit.

Information in REGON register is produced on the basis of data submitted directly by entities, which are obliged to register and report on changes in features required for the registration. The data are not further verified.

7. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145) replacing the classification valid until 31 XII 2014;
- 2) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316 with later amendments);
- 3) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

8. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

9. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

10. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. produkcja, sprzedaż, nakłady inwestycyjne) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za lata 2000–2009 na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, przy czym dla lat 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, przy czym dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

11. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

12. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

13. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

14. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

15. W *Roczniku* zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

9. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

10. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., production, sales, investment outlays) – as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated – unless otherwise indicated – for the years 2000–2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002, for 2000 and 2001 by the administrative division valid as of 31 XII 2002, and since 2010 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

11. Data – unless otherwise indicated – do not include the budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

12. Selected information presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

13. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

14. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

15. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) <i>INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS</i> <i>(ICD-10 Revision)</i>	
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych <i>Diseases of blood and blood-forming organs</i>	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych <i>Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism</i>
Wady rozwojowe wrodzone <i>Congenital anomalies</i>	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe <i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>
Objawy i stany niedokładnie określone <i>Symptoms and ill-defined conditions</i>	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej <i>Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified</i>

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– *NACE Rev. 2*

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2 (cont.)

działy
divisions

Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the “Statistical Yearbook of the Republic of Poland” as well as on the web page of the CSO <http://stat.gov.pl>.

I. WAŻNIEJSZE DANE O POZNANIU
MAJOR DATA ON POZNAŃ

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
POWIERZ					
AR					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII).....	261	261	262	262
STAN I OCHRONA					
ENVIRONMENTAL					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	39,4	21,1	16,5	15,4
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	60,6	78,8	83,3	84,5
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	212,6	160,1	143,4	142,5
5	w tym do produkcji przemysłowej.....	47,6	24,7	16,4	16,4
6	Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi: oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	99,8	99,9	100,0	100,0
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,2	0,1	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^d	93,6	94,5	90,6	90,9
9	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążli- wych dla czystości powietrza w tys. t: pyłowych	1,9	0,9	0,4	0,4
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	12,5	13,3	7,7	11,6
11	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążli- wych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych: pyłowych	98,8	99,4	99,7	99,5
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	31,2	38,6	35,4	21,2
13	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): w % powierzchni ogólnej.....	x	0,2	1,4	1,9
14	na 1 mieszkańca w m ²	x	1	6	9
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komu- nalnych) ^e na 1 km ² w t	1445,8	1477,0	2643,1	2134,0
16	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	.	421	375	370
17	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł: służące ochronie środowiska	155	128	284	225
18	służące gospodarce wodnej.....	76	32	29	44
BEZPIECZEŃSTWO					
PUBLIC					
19	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakończonych postę- powaniach przygotowawczych: w liczbach bezwzględnych	39730	34823	28377	27206
20	na 10 tys. ludności	681	611	510	493
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %.....	29,4	47,9	54,7	56,0

^a Z ujęć własnych. ^b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. ^c Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ogółem – na podstawie bilansów. ^e Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 6 na str. 55. ^f Dane szacunkowe; w 2000 r. określa 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

^a From own intakes. ^b Water withdrawal at intakes before entering the water network. ^c Since 2010 data are not comparable with data for total population – based on balances. ^e See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 6 page 55. ^f Estimated data; in 2000 2012 – including prosecutor’s office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
CHNIA					
EA					
262	262	262	262	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA					
PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
15,0	13,7	19,3	17,3	production ^a (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)	2
84,8	86,2	80,5	82,6	exploitation of water supply network ^b	3
				Consumption of water for needs of the national economy and	4
137,9	139,8	134,8	136,1	population per 1 km ² in dam ³	
14,9	15,1	15,7	15,2	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or	
				into the ground:	
100,0	99,9	100,0	99,9	treated in % of requiring treatment	6
0,0	0,1	0,0	0,1	untreated per 1 km ² in dam ³	7
				Population connected to wastewater treatment plants in % of total	8
91,5	94,7	94,3	92,7	population ^d	
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air	
				quality in thous. t:	
0,4	0,4	0,3	0,2	particulates	9
6,6	5,9	5,7	6,5	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air	
				quality in % of pollutants produced:	
99,6	99,6	99,7	99,8	particulates	11
4,2	33,2	38,4	27,6	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
2,2	3,8	4,1	4,2	in % of total area	13
11	18	20	20	per capita in m ²	14
				Waste generated (during the year; excluding municipal waste) ^e	15
1741,2	1525,6	1959,9	2288,5	per 1 km ² in t	
351	313	312	328	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) per capita in zł:	
187	497	1933	475	in environmental protection	17
24	2	1	55	in water management	18
PUBLICZNE					
SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory	
				proceedings:	
29837	22206	19869	16614	in absolute numbers	19
543	406	365	307	per 10 thous. population	20
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the	21
57,7	51,4	49,0	47,9	Police ^g in %	

ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. *d* Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność nie jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. *g* Do

previous years due change in the methodology of municipal wastewater. *d* Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to change in the catalogue of waste. *g* Until

I. WAŻNIEJSZE DANE O POZNANIU (cd.)
MAJOR DATA ON POZNAŃ (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
LUD					
POPUL					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	582254	567882	555614	550742
2	w tym kobiety	310526	303244	296784	294243
3	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	114,3	114,6	114,7	114,7
4	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	2228	2173	2122	2103
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
5	przedprodukcyjnym	110840	90177	85220	84664
6	produkcyjnym	378215	382827	364578	352652
7	poprodukcyjnym	93199	94878	105816	113426
8	Małżeństwa na 1000 ludności	5,3	5,2	5,7	5,1
9	Rozwody na 1000 ludności	1,9	1,6	1,8	2,1
10	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,1	9,5	10,9	10,5
11	Zgony ^b na 1000 ludności	10,4	9,5	10,1	10,3
12	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,3	0,0	0,7	0,2
13	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	6,3	5,7	4,8	3,6
14	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,6	-3,7	-5,4	-4,2
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
15	mężczyźni	73,8	74,7
16	kobiety	80,6	80,9
RYNEK					
LABOUR					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
17	w tysiącach	300,4	315,1
18	na 1000 ludności	541	572
według rodzajów działalności w %:					
19	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,6	0,6
20	przemysł i budownictwo	22,8	21,2
21	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^A ; informacja i komunikacja	31,8	32,2
22	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^A	6,2	6,5
23	pozostałe usługi ^f	38,6	39,5
Przeciętne zatrudnienie ^g :					
w przemyśle:					
24	w tysiącach	50,7	51,1
25	na 1000 ludności	91,1	92,5
w budownictwie:					
26	w tysiącach	11,6	9,4
27	na 1000 ludności	20,8	17,0

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 2 na str. 70 i ust. 3 na str. 71. ^b Łącznie ze zgonami niemowląt. ^c Do obliczenia salda wykorzystano działalność. ^e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^f Patrz uwagi ogólne do publikacji, ust. 2, pkt 1 na str. 17.

^a See general notes to the chapter “Population”, item 2 on page 70 and item 3 on page 71. ^b Including infant deaths. ^c For calculating net migration, ^e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 2010. ^f See general notes to the publication, item 2, point 1 on page 17. ^g Excluding economic entities employing up to 9 persons and

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
NOŚĆ ^a					
LUDNOSĆ					
548028	545680	542348	540372	Population (as of 31 XII)	1
292752	291364	289478	288475	of which females	2
114,7	114,6	114,5	114,5	Females per 100 males (as of 31 XII)	3
2092	2083	2071	2063	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	4
Population of age (as of 31 XII):					
84968	85668	86233	87480	pre-working	5
346120	339667	332702	326530	working	6
116940	120345	123413	126362	post-working	7
4,4	4,6	4,8	5,8	Marriages per 1000 population	8
2,1	2,1	2,1	2,1	Divorces per 1000 population	9
10,3	10,4	10,4	11,4	Live births per 1000 population	10
10,5	10,2	10,7	10,4	Deaths ^b per 1000 population	11
-0,2	0,2	-0,3	1,0	Natural increase per 1000 population	12
4,9	3,0	5,6	3,9	Infant deaths per 1000 live births	13
Internal and international net migration for permanent residence					
-4,7	-3,5	-3,5 ^c	-3,3	per 1000 population	14
Life expectancy at the moment of birth:					
74,5	75,1	75,1	75,5	males	15
81,0	81,4	81,3	82,1	females	16
PRACY					
RYNEK PRACY					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
310,6	322,5	326,2	340,3	in thousands	17
567	591	601	630	per 1000 population	18
by kind of activities in %:					
0,6	0,6	0,6	0,6	agriculture, forestry and fishing	19
20,4	20,0	19,8	19,3	industry and construction	20
trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage;					
accommodation and catering ^A ; information and communication					
32,0	31,8	31,7	31,2		22
financial and insurance activities; real estate activities					
6,7	6,2	6,2	6,3		23
40,3	41,4	41,7	42,6	other services ^f	23
Average paid employment ^g :					
in industry:					
49,3	48,5	48,1	50,3	in thousands	24
89,8	88,8	88,4	92,9	per 1000 population	25
in construction:					
8,2	7,8	7,7	7,4	in thousands	26
14,9	14,2	14,1	13,7	per 1000 population	27

dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. ^d Według faktycznego miejsca pracy i (od 2004 r.) rodzaju nieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz ^g Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie; bez zatrudnionych za granicą. ^e ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} sm ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} tm ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{xg} ^{xh} ^{xi} ^{xj} ^{xk} ^{xl} ^{xm} ^{xn} ^{xo} ^{xp} ^{xq} ^{xr} ^{xs} ^{xt} ^{xu} ^{xv} ^{xw} ^{xx} ^{xy} ^{xz} ^{ya} ^{yb} ^{yc} ^{yd} ^{ye} ^{yf} ^{yg} ^{yh} ^{yi} ^{yj} ^{yk} ^{yl} ^{ym} ^{yn} ^{yo} ^{yp} ^{yq} ^{yr} ^{ys} ^{yt} ^{yu} ^{yv} ^{yw} ^{yx} ^{yy} ^{yz} ^{za} ^{zb} ^{zc} ^{zd} ^{ze} ^{zf} ^{zg} ^{zh} ^{zi} ^{zj} ^{zk} ^{zl} ^{zm} ^{zn} ^{zo} ^{zp} ^{zq} ^{zr} ^{zs} ^{zt} ^{zu} ^{zv} ^{zw} ^{zx} ^{zy} ^{zz}

I. WAŻNIEJSZE DANE O POZNANIU (cd.)
MAJOR DATA ON POZNAŃ (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
RYNEK					
LABOUR					
1	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,0	19,6	11,2	13,7
2	2000 = 100	100,0	179,2	102,3	125,0
W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):					
3	kobiety	58,5	55,8	51,3	52,1
4	w wieku 24 lata i mniej	29,2	15,3	13,9	10,9
5	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	23,7	46,9	14,1	21,0
6	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	104	76	78	68
7	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	3,5	6,2	3,6	4,2
WYNAGRO					
WAGES AND					
8	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^b w zł	2734,73	3814,08	4119,68
9	2005 = 100	100,0	139,5	150,6
10	w tym: w przemyśle	3022,19	4558,60	5006,77
11	w budownictwie	2355,73	3371,84	3625,70
INFRASTRUKTURA KOMU					
MUNICIPAL INFRASTRUC					
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:					
12	wodociągowej	758,6	866,7	910,5	892,4
13	kanalizacyjnej ^c	623,7	718,6	758,2	771,8
Zużycie w gospodarstwach domowych:					
wody z wodociągów:					
14	w hektometrach sześciennych	27,2	24,0	22,9	22,7
15	na 1 mieszkańca w m ³	46,6	42,0	41,2	41,0
energii elektrycznej ^d :					
16	w gigawatogodzinach	444,6	452,4	485,3	462,5
17	na 1 mieszkańca w kWh	762,1	793,7	871,7	837,2
Zasoby mieszkaniowe ^e (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):					
mieszkania:					
18	w tysiącach	200,3	221,7	236,6	241,7
19	na 1000 ludności	344,0	390,4	425,9	438,8
20	izby na 1000 ludności	1185,3	1355,8	1503,6	1545,5
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
21	na 1000 ludności	20220,6	24772,7	27466,1	28360,2
22	przeciętna 1 mieszkania	58,8	63,5	64,5	64,6
Mieszkania oddane do użytkowania:					
mieszkania:					
23	w tysiącach	2,2	3,4	3,2	2,7
24	na 1000 ludności	3,8	5,9	5,7	4,9
25	izby na 1000 ludności	10,9	19,8	18,7	15,4
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
26	na 1000 ludności	242,7	496,7	414,2	351,4
27	przeciętna 1 mieszkania	63,4	83,9	72,5	71,0

^a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie utrzymania był dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. ^c Na podstawie bilansów.

^a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used for calculation, esti Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. ^b Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons farm in agriculture. ^c Based on balances.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)					
MARKET (cont.)					
13,5	10,4	8,0	6,6	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	1
123,6	94,5	72,7	60,1	2000 = 100	2
In % of registered unemployed (as of 31 XII):					
51,2	52,9	53,0	55,4	women	3
9,1	7,4	7,0	6,0	aged 24 years and less	4
29,6	35,7	31,0	32,3	out of work for longer than 1 year	5
33	38	13	9	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	6
4,2	3,1	2,4	1,9	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	7
DZENIA					
SALARIES					
4256,82	4354,40	4549,11	4770,94	Average monthly gross wages and salaries ^b in zł	8
155,7	159,2	166,3	174,5	2005 = 100	9
5217,10	5343,88	5385,42	5647,61	of which: in industry	10
3893,61	4093,88	4271,22	4496,05	in construction	11
NALNA. MIESZKANIA					
TURE. DWELLINGS					
Distribution network (as of 31 XII) in km:					
881,7	1156,6	1172,3	1185,7	water supply	12
780,3	925,7	951,9	977,3	sewage ^c	13
Consumption in households:					
water from water supply systems:					
22,2	22,0	21,3	21,8	in cubic hectometre	14
40,4	40,2	39,1	40,2	per capita in m ³	15
electricity ^d :					
461,8	443,2	438,6	437,7	in gigawatt-hour	16
841,1	810,6	805,4	808,3	per capita in kWh	17
Dwelling stocks ^e (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):					
dwellings:					
244,2	247,7	251,3	254,1	in thousands	18
445,5	454,0	463,4	470,2	per 1000 population	19
1566,3	1592,3	1619,8	1641,0	rooms per 1000 population	20
useful floor area of dwellings in m ² :					
28813,8	29349,0	29936,1	30371,5	per 1000 population	21
64,7	64,6	64,6	64,6	average per dwelling	22
Dwellings completed:					
dwellings:					
2,6	3,6	3,6	2,9	in thousands	23
4,7	6,7	6,7	5,4	per 1000 population	24
14,0	19,8	18,3	16,3	rooms per 1000 population	25
useful floor area of dwellings in m ² :					
336,6	428,5	421,7	353,3	per 1000 population	26
71,2	64,3	63,3	65,6	average per dwelling	27

uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań pracujących do 9; bez zatrudnionych za granicą. ^c Łącznie z kolektorami. ^d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem

maintained using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural employed abroad. ^c Including collectors. ^d In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from a private

I. WAŻNIEJSZE DANE O POZNANIU (cd.)
MAJOR DATA ON POZNAŃ (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
EDUKACJA^a					
EDUCA					
	Uczniowie w szkołach ^b (stan na początku roku szkolnego):				
1	podstawowych ^c	37724	29556	27615	28693
2	gimnazjach	14983	18441	14519	13540
3	zasadniczych zawodowych ^d	8504	3158	2577	2396
4	liceach ogólnokształcących ^e	23568	17465	14423	13125
5	liceach profilowanych	x	3098	473	265
6	technikach ^e	13619	6522	7427	6994
7	artystycznych ogólnokształcących ^f	705	893	730	731
8	policealnych	8264	11858	10980	11227
	Absolwenci szkół ^{hg} :				
9	podstawowych	15428 ^h	5556	4444	4186
10	gimnazjów	x	6329	4738	4355
11	zasadniczych zawodowych ^d	2771	1108	914	870
12	liceach ogólnokształcących ⁱ	4227	5798	4846	4430
13	liceach profilowanych	x	994	163	145
14	technikach ⁱ	2619	2303	1424	1621
15	artystycznych ogólnokształcących ^f	130	210	121	116
16	policealnych	4171	3923	2609	3118
17	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{gik} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	16,7	18,3	13,4	13,0
18	Studenci szkół wyższych ^l (stan w dniu 30 XI)	132929	133640	128212
19	Absolwenci szkół wyższych ^{lm}	24233	36552	35424
20	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) ...	9267	9605	7869	6570
21	Absolwenci szkół dla dorosłych ^g	2599	1933	1516	1555
	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):				
22	miejsca w przedszkolach	14419	14935	17463	18295
23	dzieci ⁿ	14614	15580	18630	19907
24	w przedszkolach	13908	13867	16565	17262
25	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	706	1713	1993	2466
26	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000				
27	dzieci w wieku 3–6 lat ^o	716	770	818	780

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 120. ^b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. ^c Bez specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^e – w latach szkolnych 2005/06–2013/14 z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi szkolnego 2008/09 łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. ^k Od roku szkolnego 2004/05 łącznie z lice cyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji; bez działale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; w latach 2010–2012 bez wychowania ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3–5 lat.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 120. ^b Excluding schools for adults, except post-secondary schools. ^c Ex schools, ^e – in the 2005/06–2013/14 school years supplementary schools: general secondary and technical secondary respectively. ^f Leading to supplementary schools: general secondary and technical secondary respectively. ^k Since 2004/05 school year including specialized secondary centres in another locations, excluding academies of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior and Administration; according to type, pre-primary education groups and pre-primary points; in 2010–2012 excluding pre-primary education in the units performing old population and in 2015 – aged 3–5.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE					
TION ^a					
				<i>Pupils and students in schools^b (as of beginning of the school year):</i>	
29236	31812	34702	32317	<i>primary^c</i>	1
13411	13302	13403	14124	<i>lower secondary</i>	2
2198	2219	2027	1912	<i>basic vocational^d</i>	3
12650	12353	12002	11850	<i>general secondary^e</i>	4
139	–	x	x	<i>specialized secondary</i>	5
7155	7491	7844	8376	<i>technical secondary^e</i>	6
731	735	728	747	<i>general art^f</i>	7
10118	10206	9795	9740	<i>post-secondary</i>	8
				<i>Graduates in schools^{bg}:</i>	
4257	4173	4295	5123	<i>primary</i>	9
4271	4061	4053	4166	<i>lower secondary</i>	10
763	518	614	597	<i>basic vocational^d</i>	11
4238	4040	3948	3802	<i>general secondaryⁱ</i>	12
110	127	x	x	<i>specialized secondary</i>	13
1506	1391	1445	1426	<i>technical secondaryⁱ</i>	14
111	110	110	102	<i>general art^f</i>	15
3029	2924	2715	2754	<i>post-secondary</i>	16
				<i>Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools^{gik} (excluding schools for adults) per 1000 population</i>	17
12,3	11,3	11,3	11,0		
121117	116969	116450	112002	<i>Students of higher education institutions^l (as of 30 XI)</i>	18
33894	32505	32031	29171	<i>Graduates of higher education institutions^{lm}</i>	19
5998	5350	5166	4898	<i>Students of schools for adults (as of beginning of the school year)</i>	20
1663	1437	1360	1535	<i>Graduates of schools for adults^g</i>	21
				<i>Pre-primary education (as of beginning of the school year):</i>	
18806	19507	19202	19771	<i>places in nursery schools</i>	22
20704	20092	18178	20043	<i>childrenⁿ</i>	23
17569	17646	16716	18160	<i>in nursery schools</i>	24
2971	2280	1256	1583	<i>in pre-primary sections in primary schools</i>	25
				<i>Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per</i>	26
774	865	726	816	<i>1000 children aged 3–6°</i>	27

dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. *d, e* Łącznie ze szkołami: *d* – od roku szkolnego 2005/06 i technikami. *f* Dające uprawnienia zawodowe. *g* Z poprzedniego roku szkolnego. *h* Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. *i* Od roku ami profilowanymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. *l* Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi. *m* Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. – z roku kalendarzowego. *n* Od 2008 r. łącznie z – nieuwzględnionymi w poprzedzonym roku w placówkach wykonujących działalność leczniczą. *o* W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 w liczbie

including children aged 6 attending pre-primary education establishments. d, e Including: d – since the 2005/06 school year special job-training professional certification. g From the previous school year. h Data include graduates of 8th and 6th grade. i Since 2008/09 school year including schools as well as special job-training schools. l Including branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching excluding foreigners. m From the previous academic year, and in 2000 – the calendar year. n Since 2008 including, entities excluded in division health care activities. o In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the 6-year

I. WAŻNIEJSZE DANE O POZNANIU (cd.)
MAJOR DATA ON POZNAŃ (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
OCHRONA ZDROWIA ^a					
HEALTH CARE ^a AND					
1	Pracownicy medyczni ^b (stan w dniu 31 XII): lekarze.....	2743	2216	2089	.
2	lekarze dentyści	258	182	178	.
3	pielęgniarki ^c	4053	4122	.
4	Łóżka w szpitalach ogólnych ^d (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	93	97	102	110
5	Przychodnie ^e (stan w dniu 31 XII)	142	249	341	456
6	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	157	216	251	264
7	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę ogólnodostępną....	3709	2629	2214	2086
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
8	lekarskie	6,8	7,7	9,7	10,4
9	stomatologiczne	0,7	0,7	1,0	1,3
10	Dzieci w żłobkach ^g i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ^h do lat 3	58,2	64,9	93,1
KULTURA.					
CULTURE.					
11	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	65	59	57	54
12	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	2421,0	2597,7	2756,5	2837,4
13	Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 ludności	198	184	167	158
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych ⁱ w wol.:					
14	na 1000 ludności	3995	4054	3317	5087
15	na 1 czytelnika	20,2	22,0	19,9	32,1
16	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	5,6	6,0	6,1
17	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^k na 1000 ludności	735	1171	869
18	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	15	21	21	18
19	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	365,8	418,3	527,0	478,7
20	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	10	9	8	11
21	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	9,5	23,7	29,0	28,8
22	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	2390	3560	4378	3472
23	Obiekty noclegowe turystyki ^l (stan w dniu 31 VII)	54	57	75	89
24	w tym hotele	23	34	47	48
25	Miejsca noclegowe ^l (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	112,8	132,0	146,8	146,0
26	Korzystający z noclegów ^l na 1000 ludności	675	761	1047	1126

^a Od 2012 r. łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. Agencji pracy jest praktyka lekarska i pielęgniarska. ^c Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ^d Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. wia i pomoc społeczna", ust. 3 na str. 143. ^g Łącznie z oddziałami żłobkowymi. ^h Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. ⁱ Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniem opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

^a Since 2012 data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as workplace is a medical and nurse practice. ^c Including master nurses. ^d Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and item 3 on page 143. ^g Including nursery wards. ^h Until 2010 excluding children's clubs. ⁱ Since 2015 including interlibrary lending. ^k By the seat to participate in the survey.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I POMOC SPOŁECZNA					
SOCIAL WELFARE					
				<i>Medical personnel^b (as of 31 XII):</i>	
2236	2237	2319	2609	<i>doctors</i>	1
158	168	102	90	<i>dentists</i>	2
4767	4797	4626	4627	<i>nurses^c</i>	3
					4
100 ^e	113	113	108	<i>Beds in general hospitals^d (as of 31 XII) per 10 thous. population</i>	
463	462	484	526	<i>Out-patient departments^f (as of 31 XII)</i>	5
260	259	282	299	<i>Generally available pharmacies (as of 31 XII)</i>	6
2108	2107	1923	1807	<i>Population (as of 31 XII) per generally available pharmacy</i>	7
				<i>Consultations provided within the scope of out-patient health care</i>	
				<i>per capita:</i>	
10,5	10,8	11,0	11,4	<i>medical</i>	8
1,3	1,3	1,4	1,5	<i>dental</i>	9
				<i>Children in nurserie^g and children's clubs (as of 31 XII) per 1000</i>	10
121,4	158,0	166,9	185,5	<i>children up to age 3^h</i>	
TURYSTYKA					
TOURISM					
44	44	43	41	<i>Public libraries (including branches; as of 31 XII)</i>	11
					12
2864,6	2908,7	2967,9	3039,2	<i>Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.</i>	
166	158	159	147	<i>Public library borrowers per 1000 population</i>	13
				<i>Public library loansⁱ in vol.:</i>	
3008	2956	2890	2873	<i>per 1000 population</i>	14
18,1	18,7	18,1	19,5	<i>per borrower</i>	15
				<i>Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000</i>	16
6,3	6,3	6,4	6,3	<i>population</i>	
					17
846	1042	906	1015	<i>Audience in theatres and music institutions^k per 1000 population</i>	
18	18	19	21	<i>Museums with branches (as of 31 XII)</i>	18
531,5	522,6	590,0	680,0	<i>Museum and exhibition visitors per 1000 population</i>	19
10	11	11	11	<i>Fixed cinemas (as of 31 XII)</i>	20
					21
28,9	30,2	30,4	33,0	<i>Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population</i>	
3945	4158	4706	5252	<i>Audience in fixed cinemas per 1000 population</i>	22
87	90	88	91	<i>Tourist accommodation establishments^l (as of 31 VII)</i>	23
50	55	54	55	<i>of which hotels</i>	24
146,7	164,9	162,6	167,5	<i>Number of beds^l (as of 31 VII) per 10 thous. population</i>	25
1120	1337	1505	1563	<i>Tourists accommodated^l per 1000 population</i>	26

Bezpieczeństwa Wewnętrznego. *b* Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. *e* Dane nie obejmują 1 placówki (ok. 420 łóżek). *f* Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowienia międzybibliotecznymi. *k* Według siedziby. *l* Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane za 2016 r.

well as until 2011 the Internal Security Agency. *b* Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary incubators for newborns. *e* Data do not include 1 hospital (about 420 beds). *f* See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, *l* Since 2011 concern establishments 10 and more bed places. Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused

I. WAŻNIEJSZE DANE O POZNANIU (cd.)
MAJOR DATA ON POZNAŃ (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
					PRZE
					INDU
	Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	25457,5	28966,0	34229,1
2	rok poprzedni = 100	105,0	103,2
3	na 1 mieszkańca w zł.....	.	44662	52030	61965
					BUDOW
					CONSTRUC
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące):				
4	w milionach złotych	2327,8	2403,6
5	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	4181	4351
					TRANSPORT
					TRANSPORT
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni:				
	powiatowe:				
6	w kilometrach.....	248	266	263	263
7	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	94,9	101,8	100,4	100,4
	gminne:				
8	w kilometrach.....	389	498	538	552
9	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	148,9	190,5	205,5	210,8
	Samochody osobowe zarejestrowane ^e :				
10	w tysiącach sztuk	201,1	212,9	285,4	305,3
11	na 1000 ludności	345	375	514	554
					HANDEL ^d
					TRADE ^d
12	Sklepy.....	.	1258	1594	1580
13	Liczba ludności na 1 sklep.....	.	451	349	349
					FINANSE
					PUBLIC
	Dochody budżetu miasta:				
14	w milionach złotych	1145,4	1668,3	2442,5	2753,9
15	na 1 mieszkańca w zł.....	1963	2927	4387	4985
	Wydatki budżetu miasta:				
16	w milionach złotych	1199,8	1689,9	2946,7	2854,4
17	na 1 mieszkańca w zł.....	2057	2965	5293	5167
					INWESTYCJE.
					INVESTMENTS.
	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^e (ceny bieżące):				
18	w milionach złotych	2909,2	3804,0
19	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	5226	6886
	Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach ^f (stan				
	w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
20	w milionach złotych	45502,7	50177,5
21	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	81896	91109

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. *b* Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę wydane w końcu roku. *d* Jednostki o liczbie pracujących powyżej 9; według lokalizacji. *e* Według lokalizacji inwestycji. *f* Według siedziby jednostki

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. *b* Realized by enterprises which have a seat of board in the Poznań without employing more than 9 persons; by localization. *e* According to investment location. *f* According to seat of local unit.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
MYSŁ ^a					
STRY ^a					
33955,2	35003,6	36326,1	40432,2	Sold production of industry (current prices):	1
99,2	103,1	103,8	111,3	in million zlotys	2
61840	64012	66701	74659	previous year = 100	3
				per capita in zł	
NICTWO ^{ab}					
TION ^{ab}					
2373,2	2487,9	2952,4	2209,6	Sales of construction and assembly production (current prices):	4
4322	4550	5421	4080	in million zlotys	5
				per capita in zł	
– stan w dniu 31 XII					
– as of 31 XII					
264	264	263	264	Hard surface public roads:	6
100,8	100,8	100,4	100,8	district:	7
				in kilometres	
				per 100 km ² of total area in km	
568	591	567	575	communal:	8
216,9	225,7	216,5	219,5	in kilometres	9
				per 100 km ² of total area in km	
316,8	327,7	339,0	356,8	Registered passenger cars ^c :	10
578	601	625	660	in thousand units	11
				per 1000 population	
– stan w dniu 31 XII					
– as of 31 XII					
1769	1704	1748	1947	Shops	12
340	320	310	278	Population per shop	13
PUBLICZNE					
FINANCE					
2664,6	2831,9	3321,7	3252,9	City budget revenue:	14
4853	5179	6099	6007	in million zlotys	15
				per capita in zł	
2693,7	2578,7	3106,2	3221,9	City budget expenditure:	16
4906	4716	5704	5949	in million zlotys	17
				per capita in zł	
ŚRODKI TRWAŁE ^a					
FIXED ASSETS ^a					
3410,7	4098,3	3629,8	3678,0	Investment outlays in enterprises ^e (current prices):	18
6212	7495	6665	6791	in million zlotys	19
				per capita in zł	
50953,8	53981,1	57927,3	59368,7	Gross value of fixed assets in enterprises ^f (as of 31 XII; current	20
92977	98924	106808	109866	book-keeping prices):	21
				in million zlotys	
				per capita in zł	

zarządu na terenie Poznania, siłami własnymi bez podwykonawców. ^c Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) lokalnej.

^d *subcontractors participation.* ^e *Since 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.* ^f *Units*

I. WAŻNIEJSZE DANE O POZNANIU (dok.)
MAJOR DATA ON POZNANŃ (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY					
1	Ogółem	78720	90666	98092	102513
2	na 10 tys. ludności	1352	1597	1765	1861
3	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości				
	prawnej.....	20242	23861	29166	33231
4	2000 = 100	100,0	117,9	144,1	164,2
	w tym:				
5	spółdzielnie	297	303	291	299
6	spółki handlowe	7173	9886	13439	16286
7	w tym z udziałem kapitału zagranicznego.....	1892	2345	2761	3099
8	spółki cywilne.....	8930	8441	8967	9296
9	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.....	58478	66805	68926	69282
10	2000 = 100	100,0	114,2	117,9	118,5
11	na 10 tys. ludności	1004	1176	1241	1258
RACHUNKI REGIONAL					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
12	w milionach złotych	41217	45827
13	rok poprzedni = 100	105,1
14	województwo = 100.....	.	.	30,4	29,6
15	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	74034	82962
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
16	w milionach złotych	36217	40575
17	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	65054	73453

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. *b* Dane za lata 2010–2013 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednim wydaniu. *a* Excluding persons tending private farms in agriculture. *b* Data for 2010–2013 were changed in relation to data published in the previous edition

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
W REJESTRZE REGON ^a – stan w dniu 31 XII					
IN THE REGON REGISTER ^a – as of 31 XII					
105083	107117	108821	110531	<i>Total</i>	1
1917	1963	2006	2045	<i>per 10 thous. population</i>	2
					3
35704	38418	41348	43992	<i>Legal persons and organizational entities without legal personality</i>	
176,4	189,8	204,3	217,3	<i>2000 = 100</i>	4
				<i>of which:</i>	
311	319	320	318	<i>cooperatives</i>	5
18348	20667	23196	25464	<i>commercial companies</i>	6
3281	3575	3644	3822	<i>of which with foreign capital participation</i>	7
9339	9342	9396	9386	<i>civil law partnerships</i>	8
69379	68699	67473	66539	<i>Natural persons conducting economic activity</i>	9
118,6	117,5	115,4	113,8	<i>2000 = 100</i>	10
1266	1259	1244	1231	<i>per 10 thous. population</i>	11
REGIONALNE ^b					
ACCOUNTS ^b					
				<i>Gross domestic product (current prices):</i>	
47453	48658	50230	.	<i>in million zlotys</i>	12
103,5	102,5	103,2	.	<i>previous year = 100</i>	13
29,7	29,2	28,5	.	<i>voivodship = 100</i>	14
86422	88983	92232	.	<i>per capita in zł</i>	15
				<i>Gross value added (current prices):</i>	
42117	43132	44563	.	<i>in million zlotys</i>	16
76704	78877	81825	.	<i>per capita in zł</i>	17

poprzedniej edycji *Rocznika*; patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne”, ust. 7 na str. 205.
of the Yearbook; see general notes to the chapter “Regional accounts”, item 7 on page 205.

II. POZNAŃ NA TLE WOJEWÓDZTWA I KRAJU W 2016 R.
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poznań	Województwo wielkopolskie Wielkopolskie Voivodship	Polska Poland	SPECIFICATION
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	2063	117	123	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Udział kobiet w ogólnej liczbie ludności (stan w dniu 31 XII) w %	53,4	51,3	51,6	Participation of females in the grand total of population (as of 31 XII) in %
Liczba kobiet na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	114,5	105,5	106,7	Females per 100 males (as of 31 XII)
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	540,4	3481,6	38433,0	Population (as of 31 XII) in thous.
w wieku w %:				at age in %:
przedprodukcyjnym	16,2	19,2	17,9	pre-working
produkcyjnym	60,4	62,0	61,9	working
poprodukcyjnym	23,4	18,8	20,2	post-working
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65,5	61,3	61,7	Population of non-working age per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności	5,8	5,3	5,0	Marriages contracted per 1000 population
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,4	11,0	9,9	Live births per 1000 population
Zgony ^a na 1000 ludności	10,4	9,3	10,1	Deaths ^a per 1000 population
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	3,9	4,1	4,0	Infant deaths per 1000 live births
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,0	1,7	-0,2	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,3	0,3	+0,0	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^b na 10 tys. ludności	307	177	195	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^b per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ^b przez Policję w %	47,9	71,6	66,5	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes ^b by the Police in %
Pracujący ^{cd} (stan w dniu 31 XII) w tys.	340,3	1500,1	14964,4	Employed persons ^{cd} (as of 31 XII) in thous.
na 1000 ludności	630	431	389	per 1000 population
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	6,6	77,7	1335,2	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
z liczby ogółem w %:				of total in %:
kobiety	55,4	58,8	53,3	women
w wieku 24 lata i mniej	6,0	14,6	13,4	aged 24 years and less
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^d (stan w dniu 31 XII) w %	1,9	4,9	8,2	Registered unemployment rate ^d (as of 31 XII) in %
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^e w zł	4770,94	3894,10	4290,52	Average monthly gross wages and salaries ^e in zł
Ludność w miastach – w % ogółu ludności ^f – korzystająca z sieci ^g :				Population in urban areas – in % of total urban area population ^f – using systems ^g :
wodociągowej	97,9	97,9	96,5	water supply system
kanalizacyjnej	94,7	92,0	90,0	sewage system
gazowej	79,6	68,0	71,4	gas supply system
Zużycie w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w miastach:				Consumption in households per capita in urban area:
wody z wodociągów w m ³	40,2	35,7	34,2	water from water supply system in m ³
energii elektrycznej w kWh	808,3	724,2	737,3	electricity in kWh
gazu sieciowego w m ³	185,3	162,6	138,1	gas from gas supply system in m ³

^a Łącznie ze zgonami niemowląt. ^b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^c Według faktycznego miejsca pracy. ^d Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^e Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; bez zatrudnionych za granicą. ^f Na podstawie bilansów. ^g Dane szacunkowe.

^a Including infant deaths. ^b Excluding punishable acts committed by juveniles. ^c By actual workplace. ^d Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. ^e Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad. ^f Based on balances. ^g Estimated data.

II. POZNAŃ NA TLE WOJEWÓDZTWA I KRAJU W 2016 R. (dok.)
 POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poznań	Województwo wielkopolskie Wielkopolskie Voivodship	Polska Poland	SPECIFICATION
Zasoby mieszkaniowe (stan w dniu 31 XII) ^a :				Inhabited dwellings (as of 31 XII) ^a :
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	470,2	342,8	371,3	dwellings
izby	1641,0	1389,7	1419,6	rooms
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	64,6	81,2	73,8	average useful floor area per dwelling in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
na 1000 ludności	5,4	4,7	4,3	per 1000 population
na 1000 zawartych małżeństw	926	886	844	per 1000 marriages contracted
Łóżka w szpitalach ogólnych (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	108,2	44,3	48,6	Beds (as of 31 XII) in hospitals per 10 thous. population
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną (stan w dniu 31 XII)	1807	2680	2933	Population per generally available pharmacy (as of 31 XII)
Biblioteki publiczne:				Public libraries:
księgozbiór (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3039	3416	3356	collection (as of 31 XII) per 1000 population in vol.
czytelnicy na 1000 ludności	147	147	159	borrowers per 1000 population
wypożyczenia w woluminach na:				loans in volumes per:
1000 ludności	2873	3018	2869	1000 population
1 czytelnika	19,5	20,5	18,1	borrower
Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	680	404	939	Museums and exhibitions visitors per 1000 population
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^b na 1000 ludności	1015	188	380	Audience in theatres and music institutions ^b per 1000 population
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	5252	1436	1349	Audience in fixed cinemas per 1000 population
Miejsca noclegowe ^c (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	167,5	123,4	195,0	Number of beds ^c (as of 31 VII) per 10 thous. population
Produkcja sprzedana przemysłu ^d (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	74659	43182	31439	Sold production of industry ^d (current prices) per capita in zł
Samochody osobowe zarejestrowane ^e (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	660	627	564	Registered passenger cars ^e (as of 31 XII) per 1000 population
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{df} (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	6791	4286	3880	Investment outlays in enterprises ^{df} (current prices) per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach ^{dg} (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne) na 1 mieszkańca w zł	109866	53662	49872	Gross value of fixed assets in enterprises ^{dg} (as of 31 XII; current-keeping prices) per capita in zł
Podmioty gospodarki narodowej ^h (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	2045	1191	1103	Entities of the national economy ^h (as of 31 XII) per 10 thous. population
Produkt krajowy brutto w 2015 r. (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	92232	50790	46792	Gross domestic product in 2015 (current prices) per capita in zł

^a Na podstawie bilansów. ^b Według siedziby. ^c Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. ^d Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9. ^e Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. ^f Według lokalizacji inwestycji. ^g Według siedziby lednotki lokalnej. ^h W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Based of balances. ^b By the seat. ^c Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. ^d Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^e Including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. ^f According to investment location. ^g According to seat of local unit. ^h In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture.

III. POZNAŃ NA TLE MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE CITIES WITH 300 THOUS. AND MORE INHABITANTS

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Poznań	Bydgoszcz
1	Powierzchnia (stan w dniu 31 XII) w km ²	2015	262	176
2	Area (as of 31 XII) in km ²	2016	262	176
3	Ludność (stan w dniu 31 XII): w tys.....	2015	542,3	355,6
4	Population (as of 31 XII): in thous.	2016	540,4	353,9
5	na 1 km ² powierzchni ogólnej.....	2015	2071	2021
6	per 1 km ² of total area	2016	2063	2011
7	w tym kobiety: w tys.	2015	289,5	188,3
8	of which females: in thous.	2016	288,5	187,5
9	na 100 mężczyzn.....	2015	114,5	112,5
10	per 100 males	2016	114,5	112,7
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII) w tys.: Population at age (as of 31 XII) in thous.:			
11	0–19 lat	2015	94,8	62,5
12		2016	95,8	61,9
13	20–64 lata	2015	347,5	226,4
14		2016	341,2	222,8
15	65 lat i więcej.....	2015	100,1	66,8
16	and more	2016	103,3	69,3
17	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)....	2015	63,0	63,5
18	Population of non-working age per 100 persons of working age (as of 31 XII)	2016	65,5	65,7
19	Mażeństwa zawarte na 1000 ludności.....	2015	4,8	4,9
20	Marriages contracted per 1000 population	2016	5,8	4,9
21	Urodzenia żywe na 1000 ludności.....	2015	10,4	8,7
22	Live births per 1000 population	2016	11,4	9,1
23	Urodzenia dziewcząt na 100 chłopców.....	2015	96,6	94,3
24	Births of girls per 100 boys	2016	93,7	101,9
25	Zgony ^a na 1000 ludności.....	2015	10,7	10,4
26	Deaths ^a per 1000 population	2016	10,4	10,4
27	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych.....	2015	5,6	3,6
28	Infant deaths per 1000 live births	2016	3,9	6,2
29	Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	2015	-0,3	-1,7
30	Natural increase per 1000 population	2016	1,0	-1,3
31	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ^b na pobyt stały na 1000 ludności.....	2015	-3,5	-3,1
32	Net internal and international migration ^b for permanent residence per 1000 population	2016	-3,3	-2,3
33	Pracujący ^c (stan w dniu 31 XII): w tys.....	2015	239,1	121,4
34	Employed ^c (as of 31 XII): in thous.	2016	248,6	123,7
35	na 1000 ludności.....	2015	441	341
36	per 1000 population	2016	460	350
37	w tym kobiety: w tys.	2015	123,1	62,3
38	of which women: in thous.	2016	127,8	63,3
39	w % ogółu pracujących	2015	51,5	51,3
40	in % of total employed	2016	51,4	51,1

^a Łącznie ze zgonami niemowląt. ^b Bez ruchu między delegaturami (dzielnicami) miasta. W 2015 r. do obliczenia salda wykorzystano dane o o liczbie pracujących do 9. Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy ^a Including infant deaths. ^b Excluding movements between city's districts. In 2015 for calculating net migration, data on internal migration for sons. Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

Gdańsk	Kraków	Lublin	Łódź	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Lp. No.
262	327	147	293	301	517	293	1
262	327	147	293	301	517	293	2
462,2	761,1	340,7	701,0	405,7	1744,4	635,8	3
463,8	765,3	340,5	696,5	404,9	1754,0	637,7	4
1765	2328	2310	2390	1350	3372	2171	5
1770	2342	2309	2375	1347	3391	2178	6
243,3	406,1	183,7	382,0	212,8	943,6	339,1	7
244,0	408,2	183,7	379,4	212,5	948,6	340,1	8
111,2	114,4	117,0	119,8	110,4	117,8	114,3	9
111,0	114,3	117,1	119,6	110,5	117,8	114,3	10
83,7	133,7	62,4	111,7	70,9	315,9	108,5	11
85,2	136,5	62,6	111,7	70,9	324,7	110,6	12
293,5	489,5	218,3	444,1	260,8	1096,9	410,8	13
290,2	486,1	215,6	434,8	256,7	1087,8	405,8	14
85,0	137,8	60,0	145,2	74,0	331,6	116,4	15
88,3	142,7	62,3	150,1	77,2	341,5	121,3	16
64,0	61,3	62,4	67,0	62,1	66,7	61,7	17
66,5	63,5	64,5	69,7	64,6	69,1	64,3	18
4,9	4,9	4,7	4,2	4,8	4,5	4,2	19
5,3	5,3	4,8	4,5	4,9	5,0	4,8	20
10,7	10,5	10,1	8,2	8,7	11,4	10,2	21
11,9	11,6	10,0	8,8	9,2	12,0	11,2	22
93,6	94,3	96,3	92,7	93,3	94,3	95,2	23
92,5	96,6	99,1	93,7	96,4	96,0	93,2	24
10,6	10,0	9,5	14,5	10,9	10,7	10,9	25
10,4	9,4	9,6	13,8	10,6	10,6	10,1	26
4,3	2,9	2,3	6,2	2,8	4,1	3,7	27
3,5	2,7	2,9	3,9	3,8	3,4	3,4	28
0,1	0,5	0,6	-6,3	-2,2	0,8	-0,7	29
1,4	2,2	0,4	-5,0	-1,4	1,4	1,0	30
2,5	2,5	-2,4	-1,4	0,3	4,7	2,8	31
2,7	2,4	-0,7	-1,2	0,3	4,4	3,2	32
159,5	320,6	124,3	234,0	111,4	868,1	263,1	33
167,0	335,4	126,6	238,1	113,8	917,8	272,2	34
345	421	365	334	275	498	414	35
360	438	372	342	281	523	427	36
81,6	168,2	67,3	124,8	59,4	464,9	137,5	37
85,2	175,1	68,4	127,0	60,8	488,2	141,9	38
51,1	52,4	54,1	53,3	53,3	53,6	52,3	39
51,0	52,2	54,0	53,3	53,4	53,2	52,1	40

migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. c. Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

2015 and data on international migration for 2014 were used. c. By actual place of employment; excluding economic entities employing up to 9 per-

III. POZNAŃ NA TLE MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW (cd.)
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE CITIES WITH 300 THOUS. AND MORE INHABITANTS (cont.)

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Poznań	Bydgoszcz
1	Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto ^a w zł.....	2015	4549,11	3850,09
2	Average monthly gross wages and salaries ^a in zł	2016	4770,94	3950,95
3	Polska = 100	2015	109,6	92,8
4	Poland = 100	2016	111,2	92,1
5	województwo = 100.....	2015	122,0	108,8
6	voivodship = 100	2016	122,5	107,6
7	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	2015	8,0	8,8
8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	2016	6,6	8,0
9	w tym kobiety	2015	4,2	4,7
10	of which women	2016	3,6	4,4
11	Stopa bezrobocia ^b (stan w dniu 31 XII) w %.....	2015	2,4	5,4
12	Unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %	2016	1,9	4,8
13	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczone w % wymagających oczyszczenia	2015	100,0	92,7
14	Treated industrial and municipal wastewater in % requiring treatment	2016	99,9	92,6
	Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza: Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality:			
15	emisja dwutlenku siarki na 1 km ² w t.....	2015	7,4	22,9
16	emissions of sulphur dioxide per 1 km ² in t	2016	3,9	13,5
	zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych: pollutions retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced:			
17	pyłowych	2015	99,7	99,6
18	particulates	2016	99,8	99,8
19	gazowych (bez dwutlenku węgla).....	2015	38,4	6,0
20	gases (excluding carbon dioxide)	2016	27,6	35,1
	Ludność (w % ludności miasta) korzystająca z: Population (in % of total urban area population) using:			
21	wodociągu	2015	97,9	96,9
22	water supply system	2016	97,9	96,9
23	kanalizacji.....	2015	94,6	93,0
24	sewage system	2016	94,7	93,1
	Zużycie w gospodarstwach domowych: Consumption in households:			
25	wody z wodociągów: w hm ³	2015	21,3	12,1
26	water from water supply system: in hm ³	2016	21,8	12,0
27	na 1 mieszkańca w m ³	2015	39,1	33,9
28	per capita in m ³	2016	40,2	33,7
29	energii elektrycznej: w GWh.....	2015	438,6	221,4
30	electricity: in GWh	2016	437,7	217,3
31	na 1 mieszkańca w kWh.....	2015	805,4	620,2
32	per capita in kWh	2016	808,3	612,3

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; bez zatrudnionych za granicą. ^b Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniając 2010.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad. ^b The number of employed persons, including 2010.

Gdańsk	Kraków	Lublin	Łódź	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Lp. No.
4992,14	4431,17	4060,17	4047,78	4381,58	5585,89	4569,88	1
5118,59	4635,26	4169,46	4230,12	4539,15	5739,61	4800,54	2
120,3	106,8	97,8	97,5	105,6	134,6	110,1	3
119,3	108,0	97,2	98,6	105,8	133,8	111,9	4
120,8	113,4	109,7	106,8	115,5	109,6	108,7	5
119,7	113,7	109,3	107,8	115,0	109,5	109,5	6
8,9	19,6	13,9	32,4	11,6	39,7	11,9	7
8,0	16,2	12,7	26,9	8,1	33,2	10,2	8
4,9	9,7	6,8	15,4	6,1	19,2	6,1	9
4,5	8,2	6,1	13,1	4,2	16,6	5,2	10
4,0	4,4	7,9	9,5	6,8	3,3	3,3	11
3,5	3,5	7,2	7,9	4,7	2,6	2,7	12
99,2	100,0	100,0	99,9	98,5	97,3	100,0	13
100,0	100,0	100,0	100,0	95,9	100,0	100,0	14
22,1	28,7	7,9	17,2	8,9	22,4	9,5	15
11,4	9,1	2,0	11,0	7,1	20,6	3,2	16
99,4	99,4	97,5	99,9	99,7	99,9	99,6	17
99,7	99,7	99,0	99,9	99,4	99,9	99,8	18
90,8	7,8	1,5	29,7	0,7	59,6	25,2	19
94,7	45,2	3,3	44,5	1,0	65,8	73,9	20
100,0	99,7	95,3	94,8	96,2	95,8	96,6	21
100,0	99,7	95,4	94,9	96,2	95,9	96,6	22
96,3	91,6	91,5	87,4	87,8	93,2	92,2	23
96,4	91,8	91,7	87,5	87,9	93,3	92,8	24
17,4	34,8	12,2	27,6	13,9	80,8	27,5	25
17,7	34,1	11,9	26,7	14,0	81,5	27,5	26
37,8	45,7	35,6	39,3	34,1	46,5	43,3	27
38,3	44,7	34,9	38,2	34,5	46,6	43,2	28
382,3	726,2	236,3	554,6	287,4	1597,4	517,7	29
411,3	731,0	234,3	554,1	287,7	1595,4	536,9	30
827,7	952,4	692,2	788,8	706,0	918,2	816,0	31
888,4	958,7	687,5	793,1	709,5	912,2	842,8	32

niającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego

estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used for calculation, estimated using the results of the Agricultural Census

III. POZNAŃ NA TLE MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW (cd.)
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE CITIES WITH 300 THOUS. AND MORE INHABITANTS (cont.)

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Poznań	Bydgoszcz
	Zużycie w gospodarstwach domowych (dok.): <i>Consumption in households (cont.):</i>			
1	gazu z sieci: w hm ³	2015	94,2	37,0
2	<i>gas from gas supply system: in hm³</i>	2016	100,3	40,6
3	na 1 mieszkańca w m ³	2015	173,0	103,6
4	<i>per capita in m³</i>	2016	185,3	114,4
5	na 1 odbiorcę ^a w m ³	2015	550,7	309,4
6	<i>per consumer^a in m³</i>	2016	586,8	345,2
	Zasoby mieszkaniowe (stan w dniu 31 XII): <i>Dwelling stocks (as of 31 XII):</i>			
7	mieszkania: w tys.	2015	251,3	148,1
8	<i>dwellings: in thous.</i>	2016	254,1	148,9
9	na 1000 ludności.....	2015	463,4	416,3
10	<i>per 1000 population</i>	2016	470,2	420,7
11	izby w tys.....	2015	878,5	509,1
12	<i>rooms in thous.</i>	2016	886,7	511,5
13	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	2015	64,6	57,9
14	<i>average useful floor space per dwelling in m²</i>	2016	64,6	57,9
	Mieszkania oddane do użytkowania: <i>Dwellings completed:</i>			
15	mieszkania: w tys.	2015	3,6	0,9
16	<i>dwellings: in thous.</i>	2016	2,9	0,9
17	na 1000 ludności.....	2015	6,7	2,6
18	<i>per 1000 population</i>	2016	5,4	2,4
19	na 1000 zawartych małżeństw.....	2015	1391	534
20	<i>per 1000 marriages contracted</i>	2016	926	497
21	izby: w tys.....	2015	10,0	2,8
22	<i>rooms: in thous.</i>	2016	8,8	2,5
23	na 1000 ludności	2015	18,3	7,9
24	<i>per 1000 population</i>	2016	16,3	7,0
25	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	2015	63,3	63,6
26	<i>average useful floor space per dwelling in m²</i>	2016	65,6	59,4
	Szkolnictwo dla dzieci i młodzieży ^b : <i>Education for children and youth^b:</i>			
	podstawowe: <i>primary:</i>			
27	szkoly.....	2015/16	113	58
28	<i>schools</i>	2016/17	116	58
29	uczniowie w tys.....	2015/16	34,7	20,3
30	<i>students in thous.</i>	2016/17	32,3	19,0
	gimnazjalne: <i>lower secondary:</i>			
31	szkoly.....	2015/16	85	59
32	<i>schools</i>	2016/17	86	59
33	uczniowie w tys.....	2015/16	13,4	8,5
34	<i>students in thous.</i>	2016/17	14,1	8,5

^a Do przeliczeń przyjęto przeciętną liczbę odbiorców w roku. ^b Stan na początku roku szkolnego.

^a For calculations was assumed an average number of consumers during the year. ^b At the beginning of the school year.

Gdańsk	Kraków	Lublin	Łódź	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Lp. No.
54,2	127,9	49,5	56,8	61,1	232,4	104,8	1
60,0	136,1	52,4	68,8	65,5	291,8	118,2	2
117,5	167,7	145,0	80,8	150,2	133,6	165,2	3
129,6	178,5	153,9	98,4	161,6	166,9	185,5	4
413,8	510,4	403,4	217,6	445,0	362,8	500,5	5
441,4	538,9	423,6	261,9	475,0	452,4	566,9	6
211,2	359,9	147,3	352,0	172,3	912,9	302,6	7
216,1	369,2	149,5	354,0	175,2	932,6	311,0	8
456,9	472,9	432,4	502,2	424,8	523,3	476,0	9
466,0	482,4	439,1	508,2	432,6	531,7	487,7	10
705,5	1138,7	527,1	1083,8	621,4	2906,9	1167,2	11
718,6	1162,8	533,9	1089,9	629,6	2959,5	1191,0	12
59,4	57,7	60,0	53,9	63,9	58,9	70,2	13
59,4	57,7	60,1	54,1	63,9	58,9	69,9	14
4,5	6,5	1,8	2,3	1,1	13,3	6,7	15
5,1	9,4	2,3	2,1	3,0	20,1	8,5	16
9,8	8,5	5,4	3,2	2,8	7,7	10,5	17
11,0	12,3	6,7	3,0	7,3	11,5	13,3	18
2002	1714	1136	755	582	1700	2506	19
2064	2305	1392	656	1481	2304	2754	20
12,1	17,3	5,9	7,5	3,8	37,3	18,6	21
13,7	24,4	7,0	6,6	8,6	53,7	24,3	22
26,2	22,7	17,3	10,7	9,2	21,4	29,3	23
29,7	32,0	20,6	9,5	21,3	30,7	38,1	24
56,6	59,5	66,3	74,7	77,3	64,1	59,7	25
59,7	57,5	63,2	77,9	62,3	59,3	58,9	26
92	163	53	136	71	330	114	27
93	167	53	136	74	333	115	28
27,8	42,6	21,4	37,5	23,6	113,0	34,7	29
27,0	41,4	20,3	35,2	22,5	108,0	33,5	30
61	116	40	88	57	241	73	31
65	118	42	89	57	238	74	32
10,8	17,7	9,1	15,4	9,8	41,5	13,4	33
11,1	18,1	9,3	15,8	9,9	44,0	13,4	34

III. POZNAŃ NA TLE MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW (cd.)
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE CITIES WITH 300 THOUS. AND MORE INHABITANTS (cont.)

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Poznań	Bydgoszcz
	Szkolnictwo dla dzieci i młodzieży ^a (dok.): <i>Education for children and youth ^a (cont.):</i>			
	ponadgimnazjalne: <i>upper secondary:</i>			
	szkoly: <i>schools:</i>			
1	licea ogólnokształcące 2015/16		45	29
2	<i>general</i> 2016/17		43	30
3	zasadnicze zawodowe ^b 2015/16		23	19
4	<i>basic vocational ^b</i> 2016/17		24	18
5	technika 2015/16		22	32
6	<i>technical</i> 2016/17		22	32
	uczniowie w tys.: <i>students in thous.:</i>			
7	licea ogólnokształcące 2015/16		12,0	5,3
8	<i>general</i> 2016/17		11,9	5,3
9	zasadnicze zawodowe ^b 2015/16		2,0	1,9
10	<i>basic vocational ^b</i> 2016/17		1,9	1,8
11	technika 2015/16		7,8	6,9
12	<i>technical</i> 2016/17		8,4	7,1
	Szkolnictwo policealne: <i>Post-secondary schools:</i>			
13	szkoly 2015/16		66	61
14	<i>schools</i> 2016/17		65	57
15	uczniowie w tys. 2015/16		9,8	4,3
16	<i>students in thous.</i> 2016/17		9,7	4,3
17	Studenci ^c szkół wyższych (stan w dniu 30 XI) w tys. 2015/16		116,5	32,9
18	<i>Students ^c of tertiary schools (as of 30 XI) in thous.</i> 2016/17		112,0	31,6
19	Przedszkola (stan w dniu 30 IX) 2015/16		231	96
20	<i>Nursery schools (as of 30 IX)</i> 2016/17		238	102
21	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego (stan w dniu 30 IX) w tys. 2015/16		18,2	9,9
22	<i>Children attending nursery schools (as of 30 IX) in thous.</i> 2016/17		20,0	11,3
23	w tym w przedszkolach 2015/16		16,7	9,1
24	<i>of which in nursery schools</i> 2016/17		18,2	10,5
25	w % dzieci w wieku 3–6 lat. 2015/16		79,0	70,7
26	<i>in % of children aged 3–6</i> 2016/17		89,9	86,0
27	Lóżka w szpitalach ogólnych ^d (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności 2015		113,2	95,4
28	<i>Beds in general hospitals ^d (as of 31 XII) per 10 thous. population</i> 2016		108,2	96,5
29	Liczba ludności na 1 przychodnię (stan w dniu 31 XII) 2015		1121	2068
30	<i>Number of persons per out-patients departments (as of 31 XII)</i> 2016		1027	2023
31	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII) 2015		282	127
32	<i>Generally available pharmacies (as of 31 XII)</i> 2016		299	135
33	Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną (stan w dniu 31 XII) 2015		1923	2800
34	<i>Population per generally available pharmacy (as of 31 XII)</i> 2016		1807	2622

^a Stan na początku roku szkolnego. ^b Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. ^c Studenci filii, wydziałów, instytutów z cudzoziemcami. ^d Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków.

^a At the beginning of the school year. ^b Including special job-training schools. ^c Students attending branch sections, departments and institutes hospital wards; including beds and incubators for newborns.

Gdańsk	Kraków	Lublin	Łódź	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Lp. No.
32	51	36	54	30	136	39	1
33	57	37	54	29	139	40	2
14	37	12	20	18	36	23	3
14	36	12	21	17	36	23	4
15	28	22	28	16	54	23	5
15	28	21	29	18	54	25	6
7,3	15,7	9,9	11,4	6,4	36,9	10,9	7
7,3	15,9	9,8	11,2	6,4	37,4	11,1	8
1,5	2,7	1,4	1,5	1,3	2,4	1,9	9
1,4	2,5	1,3	1,4	1,3	2,3	1,7	10
5,3	10,8	6,1	7,0	5,8	16,6	6,4	11
5,5	11,1	6,2	7,0	5,8	16,8	6,4	12
43	72	53	59	38	89	82	13
48	74	52	58	37	97	87	14
6,4	12,2	6,6	6,7	5,1	13,5	9,4	15
6,5	11,7	6,9	6,3	4,6	13,7	9,7	16
75,4	160,8	67,3	76,4	39,4	243,3	120,0	17
73,3	154,3	64,3	74,0	37,3	239,5	119,6	18
154	284	137	212	90	692	159	19
159	306	139	214	95	715	167	20
13,7	26,5	11,8	19,3	11,5	64,1	20,4	21
15,4	29,1	13,0	21,4	12,6	73,0	23,0	22
10,6	24,9	11,1	18,7	8,9	57,9	17,8	23
12,0	27,6	11,8	20,8	9,8	61,1	19,6	24
70,4	83,0	82,8	74,7	73,8	79,8	75,0	25
81,4	93,0	96,3	87,8	85,7	92,9	86,4	26
67,1	80,4	112,1	84,0	87,0	69,0	82,7	27
66,3	80,3	111,5	85,0	88,3	71,2	82,9	28
2160	1214	1175	1059	1449	1492	1465	29
2080	1163	1150	1026	1406	1404	1248	30
188	318	166	309	151	639	270	31
190	310	162	308	158	653	290	32
2459	2393	2053	2269	2686	2730	2355	33
2441	2469	2102	2261	2563	2686	2199	34

zamiejscowych i punktów konsultacyjnych instytutów zamiejscowych zostali wykazani w miejscu siedziby filii, wydziału i instytutu zamiejscowego;
are shown according to the main campus of the branch section, department and institute; including foreign students. d Excluding day places in

III. POZNAŃ NA TLE MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW (cd.)
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE CITIES WITH 300 THOUS. AND MORE INHABITANTS (cont.)

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Poznań	Bydgoszcz
1	Żłobki ^a i kluby dziecięce (stan w dniu 31 XII).....	2015	82	15
2	<i>Nurseries^a and children's clubs (as of 31 XII)</i>	2016	92	16
3	Miejsca w żłobkach ^a i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII).....	2015	3129	1073
4	<i>Places in nurseries^a and children's clubs (as of 31 XII)</i>	2016	3473	1090
5	Dzieci w żłobkach ^a i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do 3 lat	2015	166,9	108,7
6	<i>Children in nurseries^a and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3</i>	2016	185,5	115,5
7	Stacjonarne placówki pomocy społecznej (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII).....	2015	22	6
8	<i>Social welfare homes (with branches; as of 31 XII)</i>	2016	22	4
9	Miejsca w domach i zakładach pomocy społecznej (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII).....	2015	1442	699
10	<i>Places in social welfare homes (with branches; as of 31 XII)</i>	2016	1438	454
11	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII).....	2015	43	32
12	<i>Public libraries (with branches; as of 31 XII)</i>	2016	41	32
13	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 bibliotekę.....	2015	12613	11114
14	<i>Number of persons (as of 31 XII) per library</i>	2016	13180	11061
15	Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	2015	2968	2615
16	<i>Collection public libraries (with branches; as of 31 XII) per 1000 population in vol.</i>	2016	3039	2641
17	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych na 1 czytelnika w wol.....	2015	18,1	17,8
18	<i>Loans collection with public libraries per borrower in vol.</i>	2016	19,5	20,5
19	Kina stałe (stan w dniu 31 XII).....	2015	11	4
20	<i>Fixed cinemas (as of 31 XII)</i>	2016	11	4
21	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności.....	2015	30,4	16,3
22	<i>Seating in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population</i>	2016	33,0	16,1
	Baza noclegowa turystyki ^b : <i>Tourist accommodation establishments^b:</i>			
23	obiekty (stan w dniu 31 VII).....	2015	88	29
24	<i>facilities (as of 31 VII)</i>	2016	91	39
25	w tym obiekty hotelowe.....	2015	68	23
26	<i>of which hotels and similar facilities</i>	2016	70	29
27	miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 1000 ludności.....	2015	16,3	8,4
28	<i>bed places (as of 31 VII) per 1000 population</i>	2016	16,7	9,2
29	w tym w obiektach hotelowych.....	2015	13,3	7,2
30	<i>of which ihotels and similar facilities</i>	2016	13,9	8,2
31	udzielone noclegi na 1000 ludności.....	2015	2388	1040
32	<i>night spent (overnight stay) per 1000 population</i>	2016	2578	1129
33	korzystający z noclegów na 1000 ludności.....	2015	1505	491
34	<i>tourists accommodated per 1000 population</i>	2016	1563	539
35	turyści zagraniczni korzystający z noclegów w % turystów ogółem.....	2015	23,3	17,4
36	<i>foreign tourist accommodated in % of total tourists</i>	2016	23,5	20,5
37	stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %.....	2015	40,8	38,9
38	<i>utilisation of bed places in %</i>	2016	42,7	36,2

^a Łącznie z oddziałami. ^b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem
^a Including nursery wards. ^b Concern establishments 10 and more bed places. Data for 2016 were compiled with consideration imputation for

Gdańsk	Kraków	Lublin	Łódź	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Lp. No.
49	130	27	49	33	250	112	1
52	154	37	50	40	275	121	2
1467	4748	1316	2336	1473	9059	4518	3
1687	5683	1631	2411	1612	9758	4859	4
99,1	187,1	129,6	153,8	132,5	148,3	222,8	5
106,0	213,1	151,0	162,0	142,0	155,7	228,4	6
25	31	18	29	10	52	23	7
24	31	18	35	11	48	23	8
1375	2922	907	2786	1077	3726	1679	9
1200	2913	904	2871	1093	3757	1689	10
29	64	42	83	36	201	39	11
29	62	42	80	36	201	38	12
15940	10426	8113	7153	11268	6607	15894	13
15992	10933	8106	7410	11247	6619	16351	14
1444	2308	2782	2808	4245	3749	1645	15
1431	2175	2859	2763	4344	3767	1649	16
10,3	11,8	20,7	22,2	15,2	14,2	15,6	17
10,2	11,6	20,4	22,4	15,2	14,4	15,0	18
5	14	7	6	4	25	8	19
7	14	9	8	5	31	9	20
14,3	19,4	15,1	10,5	12,0	16,6	20,9	21
18,8	19,4	16,3	10,9	12,0	17,3	21,0	22
122	240	34	65	48	124	77	23
139	257	39	69	46	148	83	24
66	161	27	45	29	93	52	25
69	171	31	46	29	107	58	26
29,8	36,2	8,4	9,9	16,5	15,3	17,4	27
33,7	39,5	9,5	9,7	16,7	16,4	17,4	28
17,7	26,9	7,3	8,3	9,1	13,7	13,9	29
19,5	29,8	7,9	7,9	9,2	14,6	14,6	30
4136	5998	1018	1287	2147	2967	2752	31
4615	6557	1175	1301	2173	3234	3031	32
1748	2783	648	796	957	1731	1639	33
1910	2987	751	771	923	1896	1755	34
37,4	48,7	26,0	23,8	33,9	38,4	28,1	35
37,7	49,2	25,8	19,0	36,7	38,9	31,7	36
49,2	50,8	36,5	35,9	46,1	54,6	45,9	37
50,1	51,2	36,8	36,8	45,8	54,1	49,9	38

imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.
units, which refused to participate in the survey.

III. POZNAŃ NA TLE MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW (dok.)
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE CITIES WITH 300 THOUS. AND MORE INHABITANTS (cont.)

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Poznań	Bydgoszcz
	Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach ^a w %: <i>Economic relations in enterprises ^a in %:</i>			
1	wskaźnik rentowności obrotu brutto	2015	5,2	3,1
2	<i>gross turnover profitability rate</i>	2016	5,3	3,8
3	wskaźnik rentowności obrotu netto	2015	4,4	2,5
4	<i>net turnover profitability rate</i>	2016	4,3	2,9
5	wskaźnik poziomu kosztów	2015	94,8	96,9
6	<i>cost level indicator</i>	2016	94,7	96,2
7	Dochody budżetu miasta w mln zł	2015	3321,7	1613,6
8	<i>Municipal budget revenue in mln zł</i>	2016	3252,9	1781,7
9	na 1 mieszkańca w zł.....	2015	6099	4520
10	<i>per capita in zł</i>	2016	6007	5019
11	w tym dochody własne w mln zł.....	2015	2004,6	1002,6
12	<i>of which own revenue in mln zł</i>	2016	2127,8	1065,5
13	Wydatki budżetu miasta w mln zł.....	2015	3106,2	1600,2
14	<i>Municipal budget expenditure in mln zł</i>	2016	3221,9	1710,7
15	na 1 mieszkańca w zł.....	2015	5704	4483
16	<i>per capita in zł</i>	2016	5949	4819
17	Podmioty gospodarki narodowej ^b (stan w dniu 31 XII).....	2015	108821	42864
18	<i>National economy entities ^b (as of 31 XII)</i>	2016	110531	42926
19	na 10 tys. ludności	2015	2006	1205
20	<i>per 10 thous. population</i>	2016	2045	1213
	w tym: <i>of which:</i>			
21	przedsiębiorstwa państwowe.....	2015	3	3
22	<i>state owned enterprises</i>	2016	3	3
23	spółki handlowe	2015	23196	5123
24	<i>commercial companies</i>	2016	25464	5484
25	w tym z udziałem kapitału zagranicznego.....	2015	3644	596
26	<i>of which with foreign capital participation</i>	2016	3822	632
27	spółdzielnie	2015	320	117
28	<i>cooperatives</i>	2016	318	113
	z liczby ogółem według wybranych sekcji: <i>of total number by selected sections:</i>			
29	przemysł	2015	8491	3863
30	<i>industry</i>	2016	8402	3847
31	budownictwo.....	2015	9471	4244
32	<i>construction</i>	2016	9596	4174
33	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2015	26219	10698
34	<i>trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	2016	25845	10412
35	transport i gospodarka magazynowa.....	2015	5766	2629
36	<i>transportation and storage</i>	2016	5737	2676
37	zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2015	2828	942
38	<i>accommodation and catering ^Δ</i>	2016	2870	937

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne.
^a Data concern entities employing more than 49 persons. ^b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture.

Gdańsk	Kraków	Lublin	Łódź	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Lp. No.
3,8	4,0	10,5	7,4	3,8	4,4	4,3	1
4,6	4,2	6,8	6,0	5,4	4,4	3,2	2
3,1	3,3	8,9	6,6	3,1	3,7	3,8	3
3,8	3,3	5,5	5,0	4,5	3,7	2,5	4
96,2	96,0	89,5	92,6	96,2	95,6	95,7	5
95,4	95,8	93,2	94,0	94,6	95,6	96,8	6
2716,7	4136,0	1699,9	3841,4	2150,6	14313,7	3614,0	7
2794,1	4650,4	1833,1	3908,5	2251,9	14722,2	4039,1	8
5883	5424	4980	5463	5284	8228	5697	9
6035	6099	5380	5594	5555	8418	6340	10
1755,9	2882,9	957,1	2386,8	1350,3	11083,3	2697,6	11
1794,9	3058,2	998,7	2473,7	1372,0	11033,2	2840,4	12
2534,5	4213,9	1806,0	3997,5	2222,9	12894,3	3887,8	13
2680,6	4668,2	1846,1	3840,4	2017,1	13789,8	3953,6	14
5488	5526	5291	5685	5461	7412	6128	15
5790	6123	5418	5497	4975	7885	6206	16
73305	130233	43922	92202	67989	401339	113237	17
75402	134514	44474	92711	68839	419352	116440	18
1586	1711	1289	1315	1676	2301	1781	19
1626	1758	1306	1331	1700	2391	1826	20
3	8	2	1	2	52	-	21
1	8	2	1	2	51	-	22
11829	23859	6203	11772	9272	112727	21183	23
12797	26848	6985	12783	10000	126071	23713	24
1813	3870	749	1997	2265	27323	3909	25
1887	4590	875	2059	2372	29204	4281	26
285	418	187	248	239	1555	385	27
278	415	185	249	236	1558	384	28
7554	9961	3232	10465	6066	27667	7778	29
7575	10088	3287	10302	6099	28170	7895	30
6916	11416	3978	7378	7764	29898	10877	31
7056	11722	3953	7279	7868	30681	11091	32
14326	28945	10881	23847	15058	89674	24320	33
14195	28903	10549	23217	14843	91803	24193	34
4564	7948	2722	5729	4841	20590	5512	35
4703	8189	2738	5719	4882	20924	5638	36
2116	4504	1047	2379	2007	10626	2972	37
2168	4682	1064	2412	2030	11082	3153	38

widualne w rolnictwie.

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE POZNAŃ
GEOGRAPHIC LOCATION OF POZNAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	W stopniach i minutach <i>In degrees and minutes</i>	W km <i>In km</i>	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy miasta:			<i>Extreme points of the city border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna)...	52°30'	x	<i>in the north (northern geographic latitude)</i>
na południe (szerokość geograficzna północna)	52°17'	x	<i>in the south (northern geographic latitude)</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia) ...	16°43'	x	<i>in the west (eastern geographic longitude)</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia) ..	17°04'	x	<i>in the east (eastern geographic longitude)</i>
Rozciągłość:			<i>Extent:</i>
z południa na północ	0°13'	24	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód	0°21'	23	<i>from west to east</i>

Źródło: dane Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Mieniem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.
Source: data of the Department of Geodesy, Cartography and Estate Management of the Marshal Office of the Wielkopolska Region.

TABL. 2. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lokalizacja <i>Location</i>	Wzniesienie nad poziom morza w m <i>Elevation above sea level in m</i>	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt	Góra Moraska	153,68	<i>Highest point</i>
Najniżej położony punkt	Dolina Warty	56,39	<i>Lowest point</i>

Źródło: dane Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Mieniem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.
Source: data of the Department of Geodesy, Cartography and Estate Management of the Marshal Office of the Wielkopolska Region.

TABL. 3. ODLEGŁOŚCI POZNAŃ OD GRANIC PAŃSTWA
DISTANCE OF POZNAŃ FROM THE STATE BORDER

WYSZCZEGÓLNIENIE	Miejscowość <i>Locality</i>	Odległość ^a w km <i>Distance^a in km</i>	SPECIFICATION
Od granicy wschodniej	Terespol	455	<i>From eastern border</i>
Od granicy zachodniej	Świecko	159	<i>From western border</i>
Od granicy południowej	Glucholazy	235	<i>From southern border</i>

^a W linii prostej; dane przybliżone.
^a In the direct line; approximated data.

TABL. 4. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m <i>Station elevation above the sea level in m</i>	Temperatury w °C <i>Temperatures in °C</i>							amplitudy temperatur skrajnych <i>amplitudes of extreme tempera- tures</i>	
		średnie ^a <i>average^a</i>					skrajne <i>extreme</i>		maksimum <i>maximum</i>	minimum <i>minimum</i>
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2015	2016	1971–2016			
Poznań	87	8,5	8,8	9,2	10,4	9,8	37,1	-28,5	65,6	

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

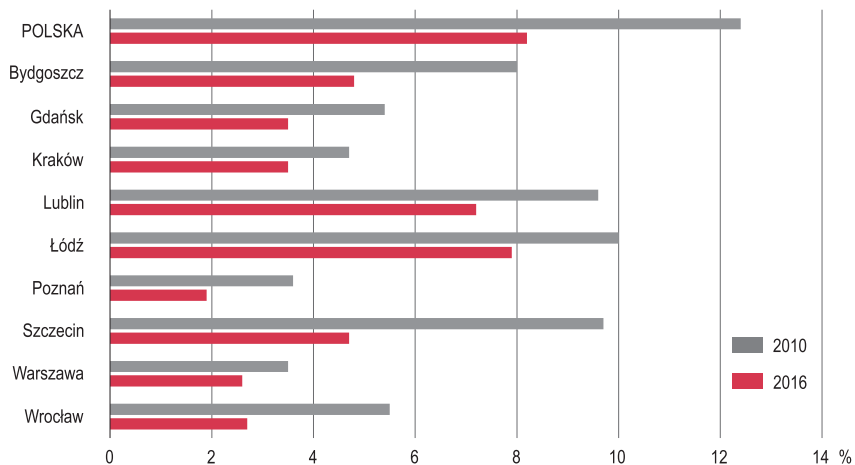
POZNAŃ NA TLE KRAJU I MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND THE CITIES WITH 300 THOUS.
AND MORE INHABITANTS

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

Stan w dniu 31 XII

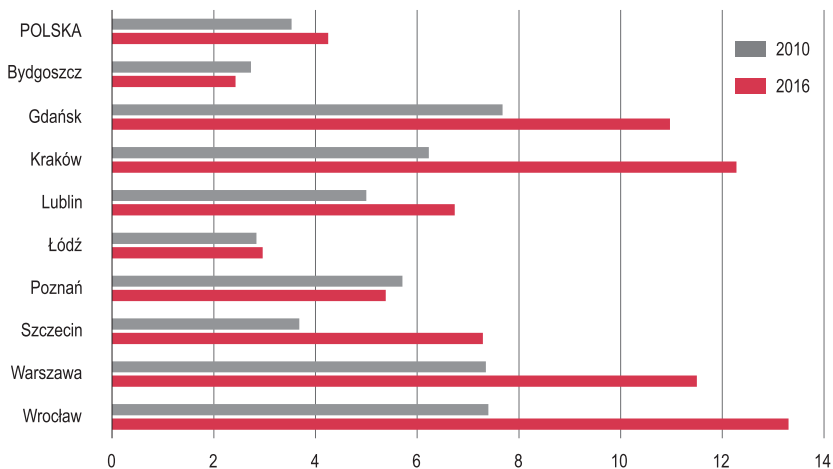
REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE

As of 31 XII

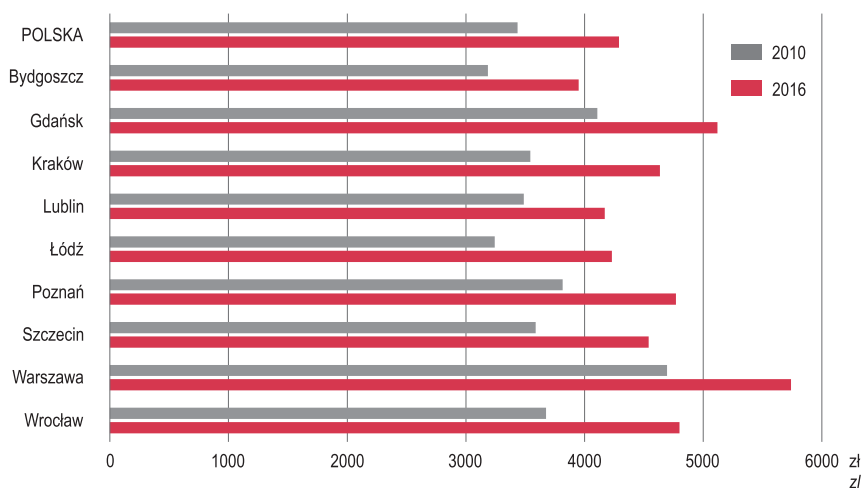
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA 1000 LUDNOŚCI

DWELLINGS COMPLETED PER 1000 POPULATION

POZNAŃ NA TLE KRAJU I MIAST LICZĄCYCH 300 TYS. I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW
POZNAŃ ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND THE CITIES WITH 300 THOUS.
AND MORE INHABITANTS

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a

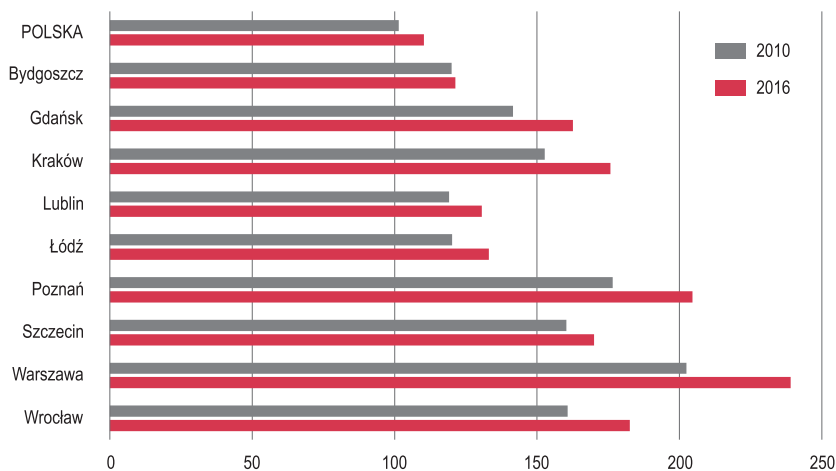
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; bez zatrudnionych za granicą.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NA 1000 LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

NATIONAL ECONOMY ENTITIES^a PER 1000 POPULATION

As of 31 XII

^a W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5. MIESIĘCZNE TEMPERATURY POWIETRZA ^a
MONTHLY AIR TEMPERATURES ^a

LATA YEARS	STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Średnia miesięczna temperatura w °C Average monthly temperature in °C											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Poznań	1971–2000	-1,0	-0,2	3,4	7,9	13,5	16,3	18,1	17,8	13,3	8,6	3,4	0,5
	1991–2000	-0,2	0,5	3,6	9,1	13,6	16,5	18,6	18,3	13,6	8,5	3,1	0,2
	2001–2005	-0,7	0,1	3,1	8,8	14,8	17,0	19,5	19,5	14,1	9,1	4,0	-0,3
	2001–2010	-1,2	0,3	3,5	9,3	14,3	17,4	20,2	19,1	14,3	8,8	4,6	0,0
	2015	2,0	1,2	5,4	8,7	13,5	16,2	19,7	22,7	15,0	8,0	6,1	5,7
	2016	-1,6	3,7	4,0	9,0	15,9	18,9	19,5	18,2	17,1	8,3	3,1	1,7

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 6. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s		Usłonecznienie w h Insolation in h		Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
		średnie ^b average ^b										
Poznań	87	507	555	535	438	608	3,6	3,6	2036	1823	5,1	5,3

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 7. MIESIĘCZNE OPADY ATMOSFERYCZNE ^a
MONTHLY ATMOSPHERIC PRECIPITATION ^a

LATA YEARS	STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Miesięczne sumy opadów w mm Monthly precipitation in mm											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Poznań	1971–2000	29	23	33	31	47	62	76	55	44	35	33	39
	1991–2000	29	31	47	30	57	61	85	57	50	34	32	42
	2001–2005	38	34	33	26	43	45	78	46	44	43	31	47
	2001–2010	39	31	38	32	55	47	71	66	39	38	39	41
	2015	38	9	45	17	23	86	89	26	22	17	45	22
	2016	39	41	45	48	41	74	128	36	3	75	38	39

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni miasta** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1034).

2. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz naplanianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

3. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 2, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnię ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions in city area land use** is classified according to ownership and register groups, of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034).

2. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and construction facilities, which is discharged to reservoir without further use;
- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

3. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 2, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in waters by a separate sewage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węgla aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoceefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

4. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana co najmniej, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A **few steps treatment** mechanical and biological or mechanical, chemical and biological of discharging wastewater was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data concerning the **population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominant amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

4. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organisational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws 2015 item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

5. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej albo ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyiska, skalki, jary, glazy narzutowe oraz jaskinie.

*Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.*

*Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).*

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading, from production halls etc.).

*The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.*

5. Nature protection consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, monuments of nature.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 2134 with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Ecological areas are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stomes, ravines, erratic boulders and caves.

6. Informacje o odpadach od 2013 r. zostały opracowane w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.) zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1923).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

7. Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

6. *Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21 with later amendments) amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.*

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1923).

Waste shall mean any substance or object which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 min t of waste and more (excluding municipal waste).

7. *Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.*

The presented data refer to: legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

TABL. 1 (8). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI MIASTA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF CITY LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017		2010	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do 2016 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2016	na 1000 ludności ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	26185	26191	26191	-	47,2	48,5	Total area^b
Użytki rolne.....	8687	8134	8061	-73	15,7	14,9	Agricultural land
grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwale.....	8583	7999	7920	-79	15,5	14,7	arable land, orchards, permanent meadows and pastures
grunty orne	7015	6648	6594	-54	12,7	12,2	arable land
sady.....	385	262	257	-5	0,7	0,5	orchards
łąki trwałe	772	700	691	-9	1,4	1,3	permanent meadows
pastwiska trwałe.....	411	389	378	-11	0,7	0,7	permanent pastures
grunty rolne zabudowane.....	41	62	66	+4	0,1	0,1	agricultural built-up areas
grunty pod stawami.....	5	24	24	-	0,0	0,0	lands under ponds
grunty pod rowami	58	49	51	+2	0,1	0,1	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	3892	3643	3580	-63	7,0	6,6	Forest land as well as woody and bushy land
lasy.....	3712	3485	3417	-68	6,7	6,3	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione...	180	158	163	+5	0,3	0,3	woody and bushy land
Grunty pod wodami	725	689	696	+7	1,3	1,3	Lands under waters
powierzchniowymi płynącymi.....	602	616	626	+10	1,1	1,2	surface flowing
powierzchniowymi stojącymi.....	123	73	70	-3	0,2	0,1	surface standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane w tym:	11335	11727	11811 ^c	+84	20,5	21,9	Built-up and urbanized areas of which:
tereny mieszkaniowe	3238	3379	3410	+31	5,8	6,3	residential areas
tereny przemysłowe	1202	1065	1057	-8	2,2	2,0	industrial areas
tereny inne zabudowane.....	1690	2147	2202	+55	3,0	4,1	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudo- wane.....	667	618	613	-5	1,2	1,1	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku	1123	955	968	+13	2,0	1,8	recreational areas
tereny komunikacyjne	3415	3563	3561	-2	6,2	6,6	transport areas
drogi	2470	2580	2582	+2	4,5	4,8	roads
kolejowe	576	572	569	-3	1,0	1,1	railway
inne ^d	369	411	408	-3	0,7	0,8	others ^d
Użytki ekologiczne.....	-	573	652	+79	x	1,2	Ecological areas
Nieuzytki.....	555	489	458	-31	1,0	0,8	Wasteland
Tereny różne ^e	991	936	933	-3	1,8	1,7	Miscellaneous land ^e

^a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2016. ^b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). ^c Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. ^d Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp.; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 52. ^e Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Population as of 31 XII for 2009 and 2016, respectively. ^b Land area (including inland waters). ^c Including areas used for public road construction or railways. ^d Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc.; see general notes, item 1 on page 52. ^e Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w dam ³ in dam ³		w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	23390	20116	21251	100,0	T O T A L
na cele:					for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	3871	3888	3669	17,3	Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes
w tym wody:					of which waters:
powierzchniowe	1915	1794	1537	7,2	surface
podziemne	1956	2094	2132	10,0	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napelniania i uzupełniania stawów rybnych	27	29	31	0,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	19492	16199	17551	82,6	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	14537	16199	17150	80,7	waters: surface
podziemne	4955	0	401	1,9	underground

^a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

^a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 3 (10). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w dam ³ in dam ³		w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	37575	35317	35668	100,0	T O T A L
Przemysł.....	4309	4115	3993	11,2	Industry
Rolnictwo i leśnictwo ^a	27	29	31	0,1	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	33239	31173	31644	88,7	Exploitation water supply network ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napelniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. ^b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 4 (11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha.....	38	38	38	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Pobór wody ^b do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych w dam ³	27	29	31	Water withdrawal ^b for irrigation of agricul- tural and forest lands in dam ³
na 1 ha.....	0,7	0,8	0,8	per 1 ha

^a O powierzchni co najmniej 20 ha. ^b Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

^a Area of 20 ha and more. ^b Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 5 (12). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w dam ³ in dam ³		w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	33616	31812	32354	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	1521	1988	2193	6,8	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze.....	42	11	–	–	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	32095	29824	30161	93,2	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania.....	33574	31801	32354	100,0	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane.....	33560	31788	32332	99,9	treated
mechanicznie.....	1338	1806	1993	6,2	mechanically
chemicznie ^b	68	88	83	0,3	chemically ^b
biologicznie.....	156	109	134	0,4	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	31998	29785	30122	93,1	with increased biogene removal
nieoczyszczane.....	14	13	22	0,1	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	14	13	22	0,1	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	–	–	–	–	discharged by sewage network

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

^a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water.

^b Data concerns only to industrial wastewater.

TABL. 6 (13). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							
Liczba.....	2010	6	2	1	3	–	Industrial wastewater treatment plants Number
	2015	5	1	1	3	–	
	2016	6	1	1	4	–	
Przepustowość w m ³ /d.....	2010	13280	12200	660	420	–	Capacity in m ³ /24 h
	2015	13640	12000	600	1040	–	
	2016	13720	12000	600	1120	–	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a							
Liczba.....	2010	2	–	x	1	1	Municipal wastewater treatment plants^a Number
	2015	2	–	x	1	1	
	2016	2	–	x	1	1	
Przepustowość w m ³ /d.....	2010	50660	–	x	660 ^b	50000	Capacity in m ³ /24 h
	2015	50120	–	x	120	50000	
	2016	50120	–	x	120	50000	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	2010	90,6	–	x	0,6	90,0	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
	2015	94,3	–	x	0,1	94,2	
	2016	92,7	–	x	0,1	92,6	

^a Miejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

^a Treatment plants of urban areas working on sewage network. ^b Refers to equipment for biological treatment. ^c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 7 (14). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	16	16	17	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:				of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	12	12	13	particulates
gazowych	2	2	2	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:				of which without the results of measurements of:
emisji:				emission:
pyłów	1	1	3	particulates
gazów	1	1	3	gases
emisji ^b	16	x	x	emission ^b
pyłów ^c	14	17	particulates ^c
gazów ^d	15	17	gases ^d
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:				Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	0,4	0,3	0,2	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	0,3	0,2	0,1	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	7,7	5,7	6,5	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	3,9	1,9	1,0	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	0,3	0,4	0,5	carbon oxide
tlenki azotu	2,9	2,5	2,5	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:				Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:				in thousand tonnes:
pyłowe	131,8	108,1	128,4	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	4,2	3,6	2,5	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:				in % of pollutants produced:
pyłowych	99,7	99,7	99,8	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	35,4	38,4	27,6	gases (excluding carbon dioxide)

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. ^{b-d} Zakłady nieposiadające pomiarów poziomu substancji w powietrzu: ^b – dla pyłów i gazów, ^c – dla pyłów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla gazów, ^d – dla gazów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla pyłów.

^a Emitting particulates, gases or particulates and gases. ^{b-d} Plants do not have a measuring level of a substance in the air: ^b – for particulates and gases, ^c – for particulates, but that may have measured level of a substance in the air for gases, ^d – for gases, but that may have measured level of a substance in the air for particulates.

TABL. 8 (15). POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ^a

Stan w dniu 31 XII

AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w ha in ha		w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²	
O G Ó Ł E M	354,6	1068,3	1105,3	4,2	20 TOTAL
Rezerваты przyrody	56,0	56,2	56,2	0,2	1 Nature reserves
Obszary chronionego krajobrazu ^b	182,7	182,7	182,7	0,7	3 Protected landscape areas ^b
Użytki ekologiczne	115,9	829,5	866,5	3,3	16 Ecological areas

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 54. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

^a See general notes, item 5 on page 54. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 9 (16). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	25	34	34	TOTAL
Pojedyncze drzewa	12	19	19	Individual trees
Grupy drzew	10	4	4	Tree clusters
Aleje.....	–	8	8	Alleys
Głazy narzutowe.....	3	3	3	Erratic boulders

TABL. 10 (17). **ODPADY^a WYTWORZONE**
WASTE^a GENERATED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	24	25	28	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	692,5	513,5	599,6	Waste generated (during the year) in thous. t

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 55.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 6 on page 55.

TABL. 11 (18). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ**
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT
BY THE SOURCE OF FINANCING (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			
Ochrona środowiska	158047,3	1052748,8	257387,6	Environmental protection
Środki własne	58422,7	190860,4	55135,0	Own funds
Z budżetu:				From the budget:
centralnego	–	652,1	–	central
województwa.....	–	–	–	voivodship
powiatu.....	18869,5	273,5	837,8	powiat
gminy (współdział)	2308,8	4458,6	28840,7	gmina (cooperation)
Z zagranicy	24392,9	323798,4	48775,0	From abroad
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	5715,3	67479,3	24371,2	Ecological funds (loans, credits and grants)
Kredyty i pożyczki krajowe, w tym bankowe....	24202,8	146,5	–	Domestic credits and loans, including bank credits and loans
Inne środki, w tym nakłady niesfinansowane ..	24135,3	465080,0	99427,9	Other funds, including non-financed outlays
Gospodarka wodna	15934,3	675,6	29530,9	Water management
Środki własne	14029,9	587,6	23713,9	Own funds
Inne środki, w tym nakłady niesfinansowane ..	1904,4	88,0	5817,0	Other funds, including non-financed outlays

TABL. 12 (19). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			
Ochrona środowiska	158047,3	1052748,8	257387,6	Environmental protection
w tym:				of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	376,8	51880,1	26420,1	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	–	841,4	763,5	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	139562,7	267798,2	111140,4	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:				of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	77850,4	–	–	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	55835,6	265825,3	108803,9	sewage network for the transport of wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	3808,9	722809,2	115033,3	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:				of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	2662,0	490,2	120,3	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	2662,0	–	120,3	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	740,0	722305,0	114913,0	removal and treatment of waste ^b
Zmniejszanie hałasu i wibracji	12006,6	2598,6	35,3	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	15934,3	675,6	29530,9	Water management
nakłady na:				outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	15269,8	675,6	20418,9	Water intakes and systems
Stacje uzdatniania wody	664,5	–	9112,0	Water treatment plants

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.
^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

DZIAŁ III SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603 z późn. zm.) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju.

2. Władzę uchwałodawczą i funkcję kontrolną w samorządzie miasta sprawuje wybrana w wyborach powszechnych Rada Miejska. Samorządową władzą wykonawczą jest Prezydent Miasta, który przy pomocy Urzędu Miasta wykonuje uchwały Rady Miejskiej oraz inne zadania zlecone – w trybie ustawy lub porozumienia – przez administrację rządową.

3. Wybory do rad gmin I kadencji odbyły się 27 maja 1990 r., II kadencji 19 czerwca 1994 r., III kadencji 11 października 1998 r., IV kadencji 27 października 2002 r., V kadencji 12 listopada 2006 r., VI kadencji 21 listopada 2010 r., VII kadencji 16 listopada 2014 r.

Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2016, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145).

CHAPTER III LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 (based on the act dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603 with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure.

2. The City Council elected in a general election is in resolution and supervisor authority in the town selfgovernment. The local government executive authority is the City Board, which with the help of President of the City executed resolutions of the Town Council and other assignments commissioned by the governmental administration with using a procedure of law or agreement.

3. The election to first term of gmina councils took place on 27 May 1990, to second term on 19 June 1994, to third on 11 October 1998, to fourth on 27 October 2002 and to fifth on 12 November 2006, sixth on 21 November 2010, seventh on 16 November 2014.

The demographic and occupational characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2016, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145).

TABL. 1 (20). **RADNI RADY MIASTA POZNANIA**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF POZNAŃ CITY COUNCIL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	37	37	37	TOTAL
W tym kobiety.....	9	14	14	<i>Of which women</i>
WEDŁUG WIEKU BY AGE				
18–29 lat.....	5	6	6	<i>18–29 years</i>
30–39.....	11	14	13	<i>30–39</i>
40–49.....		3	3	<i>40–49</i>
50–59.....	13	12	12	<i>50–59</i>
60 lat i więcej.....	8	2	3	<i>60 and more</i>
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL				
Wyższe.....	33	37	37	<i>Tertiary</i>
Policealne i średnie.....	4	–	–	<i>Post-secondary and secondary</i>
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^a BY OCCUPATIONAL GROUPS^a				
Specjaliści.....	29	35	37	<i>Professionals</i>
Technicy i inny średni personel.....	1	–	–	<i>Technicians and associate professionals</i>
Pracownicy biurowi.....	1	–	–	<i>Clerical support workers</i>
Pracownicy usług i sprzedawcy.....	6	–	–	<i>Service and sales workers</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 62; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a See general notes, item 3 on page 62; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 z póź. zm.), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 2137) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to **przestępstwo wykryte**.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

3. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. **Straż Miejska Miasta Poznania** działa na podstawie ustawy z dnia 29 VIII 1997 r. o strażach gminnych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1383 z późn. zm.) i innych powszechnie obowiązujących aktów prawnych i podlega Prezydentowi Poznania.

Do zadań Straży Miejskiej należy w szczególności: ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych, czuwanie nad porządkiem ruchu drogowego i jego kontrola, pomoc w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń, zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej.

Zadaniem Straży Miejskiej jest również: współdziałanie w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych, doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania (jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorzienia w miejscu publicznym,

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY

General notes

1. *Data concerning ascertained crimes are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2016 item 1137 with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2016 item 2137) or other specific laws.*

2. *An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.*

*An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.*

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

3. *The **rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.*

4. *The **Municipal Police of Poznań** operates on the basis of Law on Communities Guards dated 29 VIII 1997 (uniform text Journal of Laws of 2013 item 1983 with later amendments) and other commonly binding legal acts and is subordinated to the President of Poznań.*

The duties of the Municipal Police are: protecting the peace and order in public places, watching and monitoring of road traffic, assisting in removing the technical accidents and the consequences of the natural disasters as well as other regional threats, protecting place of crime, natural disaster and other similar incidents from access of outsiders and securing traces and evidences of an offence, until the arrival of the proper services, protecting municipal objects and public utility installations.

The duties of the Municipal Police include also: co-operation in providing public peace and order during public gatherings or events, escorting persons under influence of alcohol to sobering chambers or to their homes (when such persons are

znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób), informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, działalność prewencyjna i profilaktyczna.

Strażnik wykonując swoje zadania ma prawo do: udzielania pouczeń, wydawania poleceń, legitymowania osób, ujęcia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki Policji osób stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia, nakładania grzywien za wykroczenia.

5. Państwowa Straż Pożarna powołana została na mocy ustawy z dnia 24 VIII 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 603 z późn. zm.) jako zawodowa, umundurowana i wyposażona w specjalistyczny sprzęt formacja, przeznaczona do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.

Dane o działalności Państwowej Straży Pożarnej podano zgodnie z „Zasadami ewidencjonowania zdarzeń w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej” opracowanymi w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 II 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. Nr 46, poz. 239).

6. Pożar jest to niekontrolowany proces palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenie jest to inne niż pożar zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

Fałszywe alarmy są to wezwania podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca.

causing outrage in public place, their life or health is endangered or they are causing danger to another's persons life and health), informing local community about threats, preventive and prophylactic activity.

While on duty, the Municipal Police Officer is entitled to: give a warning and instruction, to check identification card, to apprehend persons causing danger to another person's life, health and property, and take them to the nearest Police Station, and to impose fines for offences.

5. State Fire Service appointed by law dated 24 VIII 1991 on State Fire Service (uniform text Journal of Laws of 2016 item 603 with later amendments), the professional, uniformed and provided with special equipment unit, given for fighting against the fire, environmental disasters and other local threats.

Data concerning activity of the State Fire Service are given according to "Rules of keeping a record of incidents in a Decision Support System of the State Fire Service" compiled due to coming into effect of the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated 18 II 2011, on rules of organization of national system of rescue and fire extinguishing (Journal of Laws No. 46, item 239).

6. Fire is out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threat is event different from fire being a result of civilization development, human activity and forces of nature, creating threat to live, health, property or environment.

False alarms are calls of national system of rescue and fire extinguishing entities or other fire protection entities to incidents which actually have not occurred.

TABL. 1 (21). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	28377	19869	16614	T O T A L
w tym:				<i>of which:</i>
o charakterze kryminalnym.....	24096	14900	13897	<i>criminal</i>
o charakterze gospodarczym.....	2567	4066	1704	<i>economic</i>
drogowe.....	1146	598	545	<i>traffic</i>
Na 10 tys. ludności.....	510	365	307	<i>Per 10 thous. population</i>

^a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. ^b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

^a Including crimes ascertained by prosecutor's office. ^b Excluding punishable acts committed by juveniles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (22). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ^a W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH
PRZYGOTOWAWCZYCH WEDŁUG RODZAJÓW PRZESTĘPSTW
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS BY TYPE OF CRIME

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	19869	16614	T O T A L
w tym:			<i>of which:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	304	312	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:			<i>of which:</i>
Zabójstwo – art. 148 kk.....	4	7	<i>Homicide – Art. 148 Criminal Code</i>
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk.....	191	210	<i>Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code</i>
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk.....	81	62	<i>Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	676	748	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk.....	445	382	<i>Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	488	496	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	49	129	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk.....	28	32	<i>Of which rape – Art. 197 Criminal Code</i>
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	231	213	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk.....	91	124	<i>Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code</i>
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	20	27	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b	519	421	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b
w tym:			<i>of which:</i>
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk.....	125	129	<i>Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code</i>

^a Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

^a Excluding punishable acts committed by juveniles. ^b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 2 (22). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ^a W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH WEDŁUG RODZAJÓW PRZESTĘPSTW (dok.)
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS BY TYPE OF CRIME (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b (dok.)			Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b (cont.)
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	246	238	<i>Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code</i>
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk.....	110	8	<i>Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code</i>
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	178	217	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	117	92	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^c	1316	1386	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^c
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^d	13969	10754	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^d
w tym:			<i>of which:</i>
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	5565	4970	<i>Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279^e Criminal Code</i>
w tym kradzież samochodu.....	699	649	<i>of which automobile theft</i>
Krótkotwały zabór pojazdu – art. 289 kk	26	28	<i>Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code</i>
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^f	1854	1398	<i>Burglary – Art. 279 Criminal Code^f</i>
Rozbój – art. 280 kk.....	155	149	<i>Robbery – Art. 280 Criminal Code</i>
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk.....	41	46	<i>Theft with assault – Art. 281 Criminal Code</i>
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk.....	5	16	<i>Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code</i>
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	3712	1938	<i>Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code</i>
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^g.....	320	229	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^g
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk.....	241	266	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:			Crimes by specific laws:
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.)	51	17	<i>On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)</i>
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198 z późn. zm.) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 124)	847	999	<i>On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012 item 124)</i>
Przestępstwa skarbowe – kks	35	27	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	9	22	<i>Of which excise</i>

^{a-b} Notki patrz na str. 66. ^c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). ^d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). ^e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. ^f Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. ^g Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^{a-b} See notefoods on page 66. ^c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). ^d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). ^e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. ^f Excluding automobile theft by burglary. ^g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (23). WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
	w % in %			
O G Ó Ł E M	54,7	49,0	47,9	TOTAL
w tym:				of which:
O charakterze kryminalnym.....	48,0	35,5	40,5	Criminal
O charakterze gospodarczym.....	91,0	89,1	79,0	Economic
Drogowe.....	98,2	97,5	98,3	Traffic

^a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. ^b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Including crimes ascertained by prosecutor's office. ^b Excluding punishable acts committed by juveniles.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 4 (24). WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a WEDŁUG
RODZAJÓW PRZESTĘPSTW
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a BY TYPE OF CRIME

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
	w % in %		
O G Ó Ł E M	49,0	47,9	TOTAL
w tym przestępstw ^b :			of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu.....	78,3	82,1	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji.....	96,6	98,0	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania ...	82,0	80,2	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.....	54,0	80,6	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece.....	97,8	93,5	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i netykalności cielesnej.....	65,0	70,4	Against good name and personal integrity
Przeciwko porządkowi publicznemu.....	39,3	30,4	Against public order
Przeciwko wiarygodności dokumentów.....	80,3	86,2	Against the reliability of documents
Przeciwko mieniu ^c	34,4	28,1	Against property ^c

^a Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 2 na str. 66. ^c Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”).

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Excluding punishable acts committed by juveniles. ^b See Criminal Code articles table 2 on page 66. ^c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 5 (25). REALIZACJA NIEKTÓRYCH ZADAŃ STRAŻY MIEJSKIEJ
REALIZATION OF SELECTED TASKS OF MUNICIPAL POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Liczba wniosków o ukaranie.....	1581	2702	1223	Number of applications for adjudication of a penalty
Liczba osób ukaranych mandatami karnymi ...	40580	27217	33078	Number of persons punished with punitive mandates
Kwota nałożonych mandatów karnych w tys. zł.....	3944,5	2983,5	3042,8	Amount of imposed punitive mandates in thous. zł
Liczba udzielonych upomnień – pouczeń ^a	14338	9641	12731	Number of granted admonitions ^a
Liczba osób wylegitymowanych.....	61355	40625	51608	Number of indentified persons

^a Przy wykroczeniach o mniejszej szkodliwości społecznej.

Źródło: dane Straży Miejskiej w Poznaniu.

^a In offences with exiguous social harmfulness.

Source: data of the Municipal Police of Poznań.

TABL. 6 (26). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ KOMENDY MIEJSKIEJ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W POZNANIU
 REGISTERED ACTIVITY OF THE MUNICIPAL HEADQUARTERS OF STATE FIRE DEPARTMENT IN POZNAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń	5120	5299	4235	Number of events
Požary	1519	1503	1153	Fires
Miejscowe zagrożenia	3145	2887	2214	Local threats
Falszywe alarmy	456	909	868	False alarms
Požary według miejsca ich występowania:				Fires by place of their occurrence:
Obiekty	413	380	394	Objects
mieszkalne	335	313	312	residential buildings
użyteczności publicznej	36	45	51	general purpose public buildings
produkcyjne	19	11	17	manufacturing facilities
magazynowe	23	11	14	warehouse facilities
Środki transportu	119	112	127	Transport equipment
Lasy	15	23	11	Forests
Uprawy	23	32	15	Crops
Inne obiekty	949	956	606	Other objects
Ofiary pożarów:				Fire victims:
Śmiertelnie	5	3	5	Killed
Ranni	56	83	59	Injured

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu.
 Source: data of Voivodship Command of State Fire Department in Poznań.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 2000 i 2010 – patrz ust. 3) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust. 2);
- 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy;
- 3) sprawozdawczości gmin – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy;
- 4) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 5) sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
- 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

- 1) the balances of the size and structure of the **population** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000 and 2010 – see item 3), taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2);
- 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent as well as temporary stay residence;
- 3) documentation of gminas regarding internal and international migration of population for temporary stay;
- 4) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
- 5) documentation of regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national and international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence);
- 2) **the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of persons who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 XI 2013 European statistics on demography.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 25 i 26, które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000–2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000 i 2001 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny);
- od 2010 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18–44 lata, i niemobilnym, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat, oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, której połowa ludności jeszcze nie przekroczyła, a druga połowa już osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, separacje i rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo, urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka, zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w diecezjach Kościoła i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności

Presented in the chapter data on the population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 25 and 26, which relate to the residents.

3. Data about population (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were compiled – unless otherwise stated – on the basis:

- for 2000–2009 – of the results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000 and 2001 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment);
- since 2010 – of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

4. The working age population refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of mobility (i.e. 18–44) and non-mobility (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The non-working age population is defined as the pre-working age population, i.e., up to the age of 17 and the post-working age population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining the exact age, which half of population did not reach yet and the other half already exceeded.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages – by the place of residence of the husband before the contract of the marriage, separations and divorces – by the place of residence of the person filling petition, births – by the place of residence of the new born child's mother, deaths – by the place of residence of the deceased.

The data on marriages refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of

podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjęto wyjściową przyczyną zgonów. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek okresu chorobowego, który doprowadził do zgonu, albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności oraz migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały. Dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 4 na str. 71.

9. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45–49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

Compiling data on causes of deaths, an initial **cause of death** was assumed. An initial cause of death is defined as a disease that occurred at the beginning of an illness period and led to death or as an injury or poisoning that resulted in death.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Population projection until 2050 has been elaborated in 2014 on the basis of the population state as of 31 XII 2013 (in the administrative division valid from 1 I 2014) and of the assumptions on predicted trends in fertility, mortality as well as internal and international migrations for permanent stay. Data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 4 on page 71.

9. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registrations of arrival for permanent residence, outflow – registrations of departure from permanent residence.

10. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI.

10. International migration of the population is understood as moves of the persons related to the change of country of residence; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as deregistration of persons leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI.

TABL. 1 (27). LUDNOŚĆ^a
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI				
O G Ó Ł E M	556722	544612	541561	TOTAL
Mężczyźni.....	259335	253819	252522	Males
Kobiety.....	297387	290793	289039	Females
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII				
O G Ó Ł E M	555614	542348	540372	TOTAL
na 1 km ²	2122	2071	2063	per 1 km ²
Mężczyźni.....	258830	252870	251897	Males
Kobiety.....	296784	289478	288475	Females
na 100 mężczyzn.....	114,7	114,5	114,5	males per 100 males

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 70.ª Based on balances; see general notes, item 2 on page 70.TABL. 2 (28). LUDNOŚĆ^a W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃ
Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males
O G Ó Ł E M	2010	555614	258830	296784	114,7
TOTAL	2015	542348	252870	289478	114,5
	2016	540372	251897	288475	114,5
Grunwald.....	2010	120878	55752	65126	116,8
	2015	118095	54505	63590	116,7
	2016	117671	54274	63397	116,8
Jeżyce.....	2010	81381	37820	43561	115,2
	2015	80235	37425	42810	114,4
	2016	80070	37377	42693	114,2
Nowe Miasto.....	2010	136521	64464	72057	111,8
	2015	133177	62428	70749	113,3
	2016	132088	61863	70225	113,5
Stare Miasto.....	2010	156470	72701	83769	115,2
	2015	152808	71358	81450	114,1
	2016	152593	71304	81289	114,0
Wilda.....	2010	60364	28093	32271	114,9
	2015	58033	27154	30879	113,7
	2016	57950	27079	30871	114,0

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 70.ª Based on balances; see general notes, item 2 on page 70.

TABL. 3 (29). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM ORAZ W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃA**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a AS WELL AS IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>				
OGÓŁEM	555614	542348	540372	GRAND TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym.....	85220	86233	87480	<i>Pre-working age</i>
mężczyźni	43560	44265	44872	<i>males</i>
kobiety.....	41660	41968	42608	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym.....	364578	332702	326530	<i>Working age</i>
w tym w wieku mobilnym.....	231408	219545	215982	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni	184952	170463	167666	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym.....	113798	107938	106181	<i>of which of mobility age</i>
kobiety.....	179626	162239	158864	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym.....	117610	111607	109801	<i>of which of mobility age</i>
W wieku poprodukcyjnym.....	105816	123413	126362	<i>Post-working age</i>
mężczyźni	30318	38142	39359	<i>males</i>
kobiety.....	75498	85271	87003	<i>females</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	52,4	63,0	65,5	<i>Non-working age population per 100 persons of working age</i>
mężczyźni	39,9	48,3	50,2	<i>males</i>
kobiety.....	65,2	78,4	81,6	<i>females</i>
GRUNWALD				
RAZEM	120878	118095	117671	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym.....	17466	17599	17960	<i>Pre-working age</i>
mężczyźni	8899	8983	9151	<i>males</i>
kobiety.....	8567	8616	8809	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym.....	77741	72264	70921	<i>Working age</i>
w tym w wieku mobilnym.....	48000	46445	45821	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni	39577	37123	36501	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym.....	23675	22909	22542	<i>of which of mobility age</i>
kobiety.....	38164	35141	34420	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym.....	24325	23536	23279	<i>of which of mobility age</i>
W wieku poprodukcyjnym.....	25671	28232	28790	<i>Post-working age</i>
mężczyźni	7276	8399	8622	<i>males</i>
kobiety.....	18395	19833	20168	<i>females</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,5	63,4	65,9	<i>Non-working age population per 100 persons of working age</i>
mężczyźni	40,9	46,8	48,7	<i>males</i>
kobiety.....	70,6	81,0	84,2	<i>females</i>

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 70.

^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 70.

TABL. 3 (29). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM ORAZ W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃA (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a AS WELL AS IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
JEŻYCE				
RAZEM	81381	80235	80070	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym.....	13137	13213	13360	<i>Pre-working age</i>
mężczyźni	6698	6785	6881	<i>males</i>
kobiety.....	6439	6428	6479	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym.....	53411	50167	49475	<i>Working age</i>
w tym w wieku mobilnym.....	33857	32874	32527	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni	26821	25510	25212	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym.....	16440	15973	15784	<i>of which of mobility age</i>
kobiety.....	26590	24657	24263	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym.....	17417	16901	16743	<i>of which of mobility age</i>
W wieku poprodukcyjnym.....	14833	16855	17235	<i>Post-working age</i>
mężczyźni	4301	5130	5284	<i>males</i>
kobiety.....	10532	11725	11951	<i>females</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	52,4	59,9	61,8	<i>Non-working age population per 100 persons of working age</i>
mężczyźni	41,0	46,7	48,3	<i>males</i>
kobiety.....	63,8	73,6	76,0	<i>females</i>
NOWE MIASTO				
RAZEM	136521	133177	132088	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym.....	21326	21228	21361	<i>Pre-working age</i>
mężczyźni	10943	10877	10949	<i>males</i>
kobiety.....	10383	10351	10412	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym.....	88286	79869	77955	<i>Working age</i>
w tym w wieku mobilnym.....	56847	52893	51414	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni	45523	41112	40177	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym.....	28320	26126	25418	<i>of which of mobility age</i>
kobiety.....	42763	38757	37778	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym.....	28527	26767	25996	<i>of which of mobility age</i>
W wieku poprodukcyjnym.....	26909	32080	32772	<i>Post-working age</i>
mężczyźni	7998	10439	10737	<i>males</i>
kobiety.....	18911	21641	22035	<i>females</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	54,6	66,7	69,4	<i>Non-working age population per 100 persons of working age</i>
mężczyźni	41,6	51,8	54,0	<i>males</i>
kobiety.....	68,5	82,5	85,9	<i>females</i>

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 70.

^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 70.

TABL. 3 (29). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM ORAZ W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃA (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a AS WELL AS IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
STARE MIASTO				
RAZEM	156470	152808	152593	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym.....	23783	25218	25729	<i>Pre-working age</i>
mężczyźni.....	12111	12933	13182	<i>males</i>
kobiety.....	11672	12285	12547	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym.....	105372	93453	91705	<i>Working age</i>
w tym w wieku mobilnym.....	67882	63632	62714	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni.....	52969	47817	47075	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym.....	33189	31292	30909	<i>of which of mobility age</i>
kobiety.....	52403	45636	44630	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym.....	34693	32340	31805	<i>of which of mobility age</i>
W wieku poprodukcyjnym.....	27315	34137	35159	<i>Post-working age</i>
mężczyźni.....	7621	10608	11047	<i>males</i>
kobiety.....	19694	23529	24112	<i>females</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	48,5	63,5	66,4	<i>Non-working age population per 100 persons of working age</i>
mężczyźni.....	37,3	49,2	51,5	<i>males</i>
kobiety.....	59,9	78,5	82,1	<i>females</i>
WILDA				
RAZEM	60364	58033	57950	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym.....	9508	8975	9070	<i>Pre-working age</i>
mężczyźni.....	4909	4687	4709	<i>males</i>
kobiety.....	4599	4288	4361	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym.....	39768	36949	36474	<i>Working age</i>
w tym w wieku mobilnym.....	24822	23701	23506	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni.....	20062	18901	18701	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym.....	12174	11638	11528	<i>of which of mobility age</i>
kobiety.....	19706	18048	17773	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym.....	12648	12063	11978	<i>of which of mobility age</i>
W wieku poprodukcyjnym.....	11088	12109	12406	<i>Post-working age</i>
mężczyźni.....	3122	3566	3669	<i>males</i>
kobiety.....	7966	8543	8737	<i>females</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	51,8	57,1	58,9	<i>Non-working age population per 100 persons of working age</i>
mężczyźni.....	40,0	43,7	44,8	<i>males</i>
kobiety.....	63,8	71,1	73,7	<i>females</i>

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 70.

^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 70.

TABL. 4 (30). LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU ORAZ W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNANIA
Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a BY SEX AND AGE AS WELL AS IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES
OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WIEK AGE	2010	2015	2016					Wilda
			ogółem total	Grunwald	Jeżyce	Nowe Miasto	Stare Miasto	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM..... TOTAL	555614	542348	540372	117671	80070	132088	152593	57950
0– 2 lata.....	18166	16778	17368	3825	2496	4061	5239	1747
3– 6.....	19647	22152	21746	4505	3162	5235	6737	2107
7–12.....	24493	27530	28719	5724	4515	7217	8333	2930
13–15.....	13033	11537	11457	2257	1867	2948	3221	1164
16–18.....	15221	12517	12300	2488	2035	2904	3196	1677
19–24.....	51302	30652	27806	5931	4623	7159	6831	3262
25–29.....	53281	44054	40818	9049	6332	8857	11845	4735
30–34.....	50618	54513	54469	11959	7899	12519	16051	6041
35–39.....	40466	47898	48302	9936	7004	11518	15049	4795
40–44.....	30401	38147	40477	8107	5954	10357	11941	4118
45–49.....	30554	28958	29741	6370	4462	7652	7978	3279
50–54.....	39840	29128	28312	6493	4372	6915	7104	3428
55–59.....	44292	37482	34931	8270	5495	7953	8919	4294
60–64.....	41963	40944	40635	9029	5926	9396	11900	4384
65–69.....	20575	38030	37466	7468	4882	10293	11507	3316
70–74.....	21063	18096	21852	4326	2712	6738	6315	1761
75–79.....	18603	17749	17055	3977	2292	4830	4245	1711
80 lat i więcej..... and more	22096	26183	26918	7957	4042	5536	6182	3201
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES								
OGÓŁEM..... TOTAL	296784	289478	288475	63397	42693	70225	81289	30871
0– 2 lata.....	8869	8202	8424	1857	1213	1979	2533	842
3– 6.....	9532	10679	10563	2212	1515	2526	3259	1051
7–12.....	11952	13468	14006	2822	2227	3533	4035	1389
13–15.....	6412	5605	5595	1099	888	1466	1602	540
16–18.....	7522	6152	6008	1240	992	1389	1607	780
19–24.....	26287	15177	13764	2949	2392	3535	3312	1576
25–29.....	27093	23134	21338	4740	3319	4615	6099	2565
30–34.....	25572	27731	27915	6124	4113	6370	8305	3003
35–39.....	20454	24075	24284	4996	3509	5770	7576	2433
40–44.....	15577	19352	20512	4049	3054	5225	6024	2160
45–49.....	15783	14991	15305	3255	2315	3941	4115	1679
50–54.....	21490	15165	14730	3431	2242	3546	3725	1786
55–59.....	24743	20476	19028	4455	2963	4295	4985	2330
60–64.....	23479	23355	23071	5062	3307	5375	6910	2417
65–69.....	11881	21897	21663	4255	2767	6051	6749	1841
70–74.....	13057	10752	12946	2615	1572	4062	3633	1064
75–79.....	11814	11379	10904	2664	1501	2900	2646	1193
80 lat i więcej..... and more	15267	17888	18419	5572	2804	3647	4174	2222

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 70.

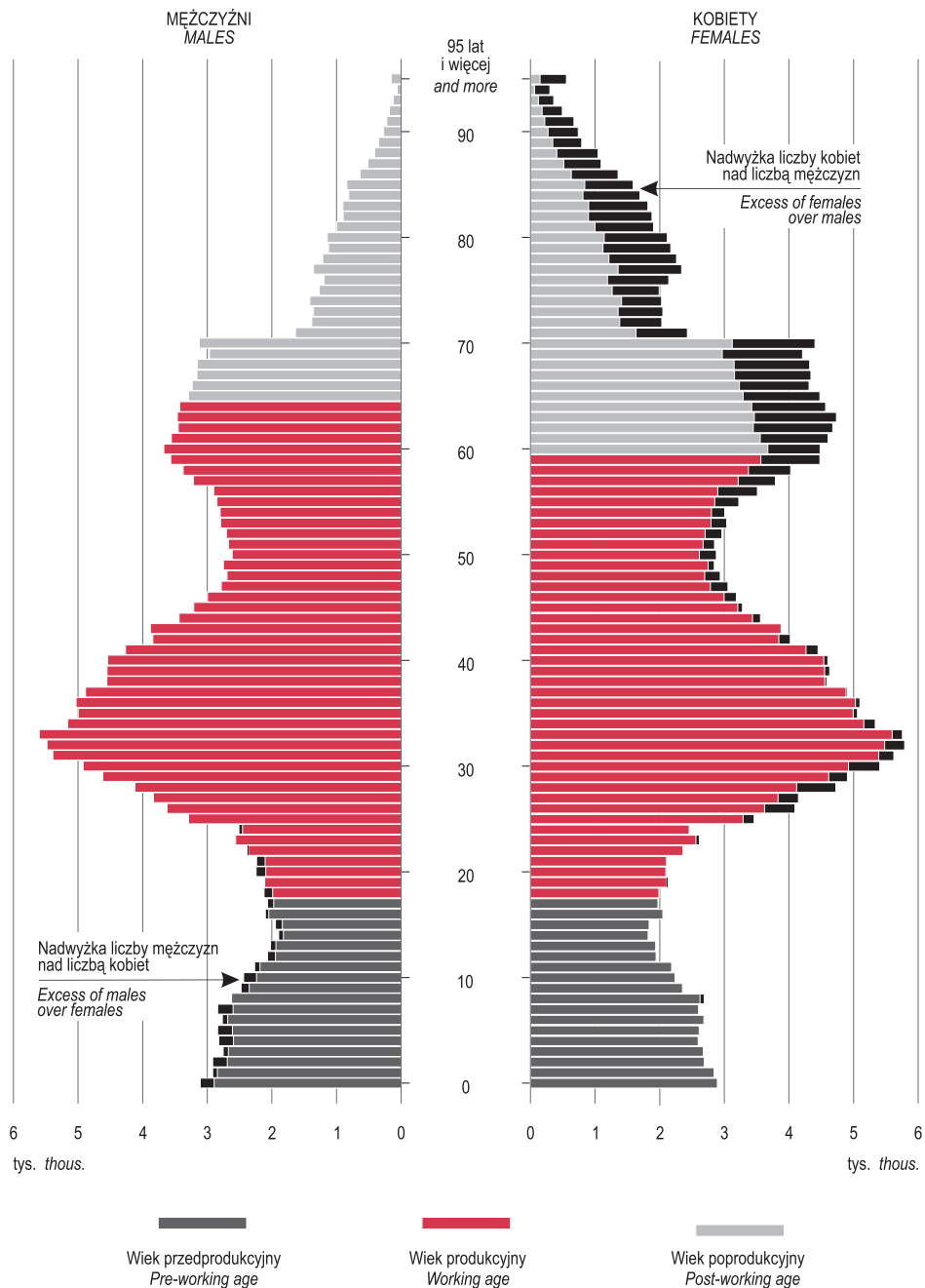
^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 70.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2016 R.

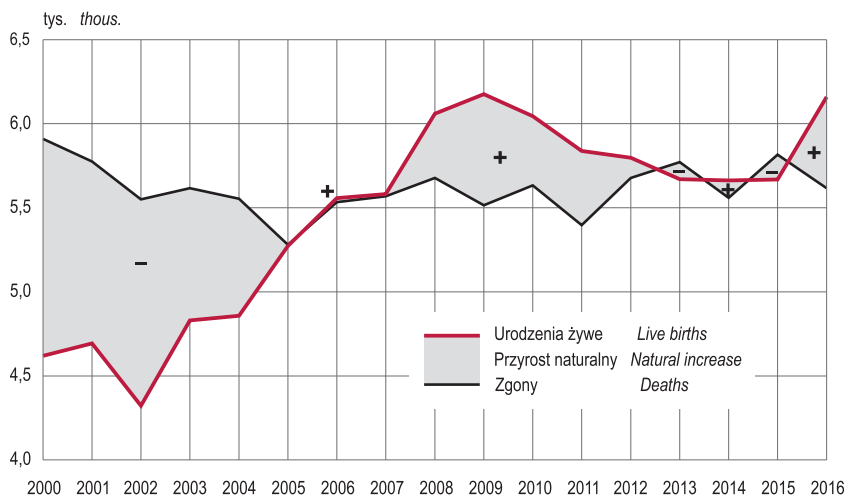
Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2016

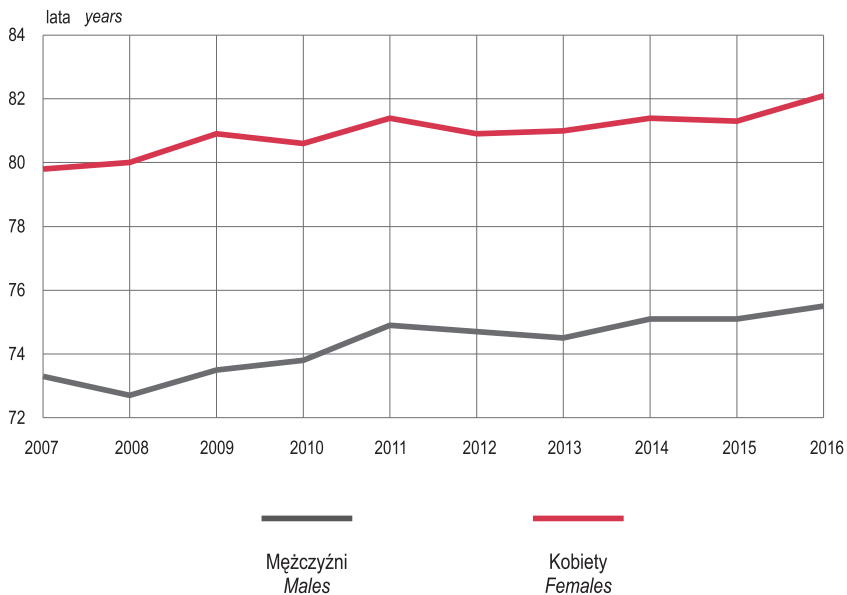
As of 31 XII

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT
LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

TABL. 5 (31). **MEDIANA WIEKU (wiek środkowy) LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE OF POPULATION BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	38,7	40,4	40,8	TOTAL
Mężczyźni.....	36,5	38,5	38,9	Males
Kobiety.....	41,4	42,5	42,8	Females

TABL. 6 (32). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages	Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
					ogółem total	w tym niemowląt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	3163	20	1001	6045	5634	29	411
	2015	2608	20	1163	5669	5817	32	-148
	2016	3147	11	1138	6159	5616	24	543
W układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania: <i>In the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall:</i>								
Grunwald		682	2	289	1396	1384	7	12
Jeżyce		526	2	129	898	901	2	-3
Nowe Miasto.....		773	4	293	1436	1294	1	142
Stare Miasto		752	1	323	1794	1385	9	409
Wilda		414	2	104	635	652	5	-17

NA 1000 LUDNOŚCI ^a
PER 1000 POPULATION ^a

OGÓŁEM	2010	5,7	3,6	1,8	10,9	10,1	4,8	0,7
	2015	4,8	3,7	2,1	10,4	10,7	5,6	-0,3
	2016	5,8	2,0	2,1	11,4	10,4	3,9	1,0
W układzie byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania: <i>In the breakdown of former office agencies of Poznań City Hall:</i>								
Grunwald		5,8	1,7	2,5	11,8	11,7	5,0	0,1
Jeżyce		6,6	2,5	1,6	11,2	11,3	2,2	-0,0
Nowe Miasto.....		5,8	3,0	2,2	10,8	9,7	0,7	1,1
Stare Miasto		4,9	0,7	2,1	11,8	9,1	5,0	2,7
Wilda		7,1	3,5	1,8	11,0	11,3	7,9	-0,3

^a W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.^a In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

Tabl. 7 (33). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem <i>Total</i>	Kobiety w wieku <i>Females at age</i>							
		19 lat i mniej <i>under 20</i> <i>years</i>	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM..... TOTAL	3147	17	452	1380	705	254	184	88	67
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	4	3	1	–	–	–	–	–	–
20–24.....	242	7	166	61	7	1	–	–	–
25–29.....	1141	3	222	802	101	10	3	–	–
30–34.....	918	1	50	419	388	59	1	–	–
35–39.....	369	3	11	82	144	101	23	5	–
40–49.....	248	–	2	15	57	72	93	8	1
50–59.....	118	–	–	1	7	11	49	40	10
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	107	–	–	–	1	–	15	35	56
W tym małżeństwa wyzna- niowe^a..... Of which church or reli- gious marriages^a	1759	6	304	959	365	81	27	7	10
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24.....	159	2	110	40	6	1	–	–	–
25–29.....	825	2	160	601	59	2	1	–	–
30–34.....	550	1	28	271	230	20	–	–	–
35–39.....	152	1	6	41	56	40	7	1	–
40–49.....	46	–	–	6	12	15	12	1	–
50–59.....	14	–	–	–	2	3	5	4	–
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	13	–	–	–	–	–	2	1	10

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

Tabl. 8 (34). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem <i>Total</i>	Poprzedni stan cywilny kobiet <i>Previous marital status of females</i>		
		panny <i>single</i>	wdowy <i>widows</i>	rozwidzione <i>divorced</i>
OGÓŁEM..... TOTAL	3147	2704	44	399
Kawalerowie..... <i>Single</i>	2630	2461	7	162
Wdowcy..... <i>Widowers</i>	53	13	19	21
Rozwidzeni..... <i>Divorced</i>	464	230	18	216

TABL. 9 (35). ROZWODY W 2016 R. WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA
 DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2016

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM..... TOTAL	1138	2	24	140	273	249	273	127	50
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24.....	7	2	5	–	–	–	–	–	–
25–29.....	94	–	9	67	15	2	1	–	–
30–34.....	241	–	7	57	145	31	1	–	–
35–39.....	237	–	3	12	80	123	18	1	–
40–49.....	313	–	–	4	28	85	182	14	–
50–59.....	181	–	–	–	5	7	65	93	11
60 lat i więcej..... and more	65	–	–	–	–	1	6	19	39

TABL. 10 (36). URODZENIA ŻYWE
 LIVE BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM.....	6045	5669	6159	TOTAL
chłopcy.....	3070	2884	3179	males
dziewczęta.....	2975	2785	2980	females
Mażeńskie.....	4510	4083	4356	Legitimate
chłopcy.....	2275	2074	2269	males
dziewczęta.....	2235	2009	2087	females
Pozamażeńskie.....	1535	1586	1803	Illegitimate
chłopcy.....	795	810	910	males
dziewczęta.....	740	776	893	females

TABL. 11 (37). URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI
 LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM.....	2010	6045	3338	2059	472	113	32	31
TOTAL	2015	5669	2878	2109	475	140	33	32
	2016	6159	3217	2193	560	115	44	30
19 lat i mniej Under 20 years		95	87	7	1	–	–	–
20–24.....		529	396	113	16	4	–	–
25–29.....		1848	1240	500	84	17	5	2
30–34.....		2487	1116	1100	215	42	8	6
35–39.....		1011	314	420	203	44	18	12
40–44.....		187	62	53	41	8	13	10
45 lat i więcej..... and more.....		2	2	–	–	–	–	–

^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

^a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 11 (37). URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA ^a ORAZ WIEKU MATKI (dok.)
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER ^a AND AGE OF MOTHER (cont.)

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over
W ODSETKACH IN PERCENT							
OGÓŁEM 2010	100,0	55,2	34,1	7,8	1,9	0,5	0,5
TOTAL 2015	100,0	50,8	37,2	8,4	2,5	0,6	0,6
2016	100,0	52,2	35,6	9,1	1,9	0,7	0,5
19 lat i mniej Under 20 years	100,0	91,6	7,4	1,1	–	–	–
20–24.....	100,0	74,9	21,4	3,0	0,8	–	–
25–29.....	100,0	67,1	27,1	4,5	0,9	0,3	0,1
30–34.....	100,0	44,9	44,2	8,6	1,7	0,3	0,2
35–39.....	100,0	31,1	41,5	20,1	4,4	1,8	1,2
40–44.....	100,0	33,2	28,3	21,9	4,3	7,0	5,3
45 lat i więcej and more.....	100,0	100,0	–	–	–	–	–

^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

^a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 12 (38). PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat:				Fertility – live births per 1000 women aged:
15–49 ^{ab}	42,8	42,3	46,7	15–49 ^{ab}
15–19 ^a	10,5	8,7	9,5	15–19 ^a
20–24	31,5	32,3	42,5	20–24
25–29	83,4	72,7	82,7	25–29
30–34	81,1	85,0	89,2	30–34
35–39	37,7	37,7	41,8	35–39
40–44	6,9	6,3	9,4	40–44
45–49 ^b	0,3	0,1	0,1	45–49 ^b
Współczynniki:				Rates:
Dzietności ogólnej	1,243	1,198	1,352	Total fertility
Reprodukcji brutto	0,612	0,588	0,654	Gross reproduction
Dynamiki demograficznej	1,073	0,975	1,097	Demographic dynamics

^a, ^b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: ^a – poniżej 15 lat, ^b – 50 lat i więcej.

^a, ^b Including births from mothers aged: ^a – below 15, ^b – 50 and more.

TABL. 13 (39). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS			
OGÓŁEM 2010	5634	2818	2816
TOTAL 2015	5817	2784	3033
..... 2016	5616	2808	2808
0 lat.....	24	13	11
1- 4 lata.....	4	1	3
5- 9.....	1	-	1
10-14.....	3	2	1
15-19.....	10	3	7
20-24.....	13	7	6
25-29.....	15	6	9
30-34.....	29	26	3
35-39.....	34	26	8
40-44.....	64	46	18
45-49.....	76	60	16
50-54.....	127	86	41
55-59.....	298	193	105
60-64.....	492	314	178
65-69.....	675	419	256
70-74.....	539	317	222
75-79.....	649	323	326
80-84.....	857	405	452
85 lat i więcej <i>and more</i>	1706	561	1145

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU

PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2010	1012	1087	947
TOTAL 2015	1068	1097	1043
..... 2016	1037	1112	972
0 lat ^a	390	409	369
1- 4 lata.....	18	9	28
5- 9.....	4	-	8
10-14.....	15	19	10
15-19.....	49	29	70
20-24.....	52	55	48
25-29.....	35	30	40
30-34.....	53	97	11
35-39.....	71	109	33
40-44.....	163	237	90
45-49.....	259	423	106
50-54.....	443	625	274
55-59.....	823	1172	532
60-64.....	1207	1787	767
65-69.....	1791	2629	1177
70-74.....	2695	3892	1873
75-79.....	3731	5156	2929
80-84.....	6037	8438	4811
85 lat i więcej <i>and more</i>	13781	15484	13077

^a Na 100 tys. urodzeń żywych.

^a Per 100 thous. live births.

TABL. 14 (40). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ
DEATHS BY CAUSES

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	YEARS CAUSES OF DEATHS ^a
	na 100 tys. ludności	per 100 thous. population		
OGÓŁEM 2010	1012	1087	947	TOTAL
..... 2014	1017	1057	982	
..... 2015	1068	1097	1043	
w tym:				<i>of which:</i>
Choroby zakaźne i pasożytnicze.....	3	2	4	<i>Infectious and parasitic diseases</i>
Nowotwory.....	294	329	264	<i>Neoplasms</i>
w tym nowotwory złośliwe.....	277	310	249	<i>of which malignant neoplasms</i>
w tym:				<i>of which:</i>
nowotwór złośliwy żołądka.....	12	13	11	<i>malignant neoplasm of stomach</i>
nowotwór złośliwy trzustki.....	13	13	13	<i>malignant neoplasm of pancreas</i>
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca.....	59	80	41	<i>malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung</i>
nowotwór złośliwy sutka u kobiet.....	43	x	43	<i>malignant neoplasm of female breast</i>
nowotwór złośliwy szyjki macicy.....	9	x	9	<i>malignant neoplasm of cervix uteri</i>
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	32	32	x	<i>malignant neoplasm of prostate</i>
białaczka.....	7	9	6	<i>leukemia</i>
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	26	26	27	<i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases</i>
w tym cukrzyca.....	26	25	27	<i>of which diabetes mellitus</i>
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów.....	15	13	17	<i>Diseases of the nervous system and sense organs</i>
Choroby układu krążenia.....	413	391	432	<i>Diseases of the circulatory system</i>
w tym:				<i>of which:</i>
choroba nadciśnieniowa.....	10	9	10	<i>hypertensive diseases</i>
choroba niedokrwienna serca.....	71	77	66	<i>ischemic heart disease</i>
w tym ostry zawał serca.....	43	47	39	<i>of which acute myocardial infarction</i>
choroby naczyń mózgowych.....	74	67	81	<i>diseases of cerebrovascular</i>
miażdżycy.....	45	37	52	<i>atherosclerosis</i>
Choroby układu oddechowego.....	77	76	78	<i>Diseases of the respiratory system</i>
Choroby układu trawiennego.....	40	44	37	<i>Diseases of the digestive system</i>
w tym zwłóknienie i marskość wątroby.....	19	21	17	<i>of which fibrosis and cirrhosis of liver</i>
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej.....	3	1	5	<i>Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue</i>
Choroby układu moczowo-płciowego.....	26	26	25	<i>Diseases of the genitourinary system</i>
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym.....	3	3	2	<i>Conditions originating in the perinatal period</i>
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	3	4	3	<i>Congenital malformations ^Δ</i>
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	126	130	122	<i>Symptoms and ill-defined conditions ^Δ</i>
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny.....	34	43	25	<i>Injuries and poisonings by external cause</i>
w tym:				<i>of which:</i>
wypadki komunikacyjne.....	5	9	1	<i>transport accidents</i>
samobójstwa.....	6	9	2	<i>intentional self-harm</i>

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 15 (41). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziewczeta Females
---	-----------------	------------------	-----------------------

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2010	29	10	19
TOTAL 2015	32	18	14
..... 2016	24	13	11
0–27 dni 0–27 days	16	10	6
0– 6.....	12	6	6
w tym 0 ^a of which 0 ^a	6	2	4
7–13.....	2	2	–
14–20.....	1	1	–
21–27.....	1	1	–
28–29 dni 28–29 days	–	–	–
1 miesiąc 1 month	4	2	2
2.....	1	1	–
3.....	1	–	1
4.....	–	–	–
5.....	1	–	1
6.....	–	–	–
7.....	–	–	–
8.....	–	–	–
9.....	–	–	–
10.....	1	–	1
11 miesięcy 11 months	–	–	–

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI
PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS OF GIVEN SEX

OGÓŁEM 2010	480	326	639
TOTAL 2015	564	624	503
..... 2016	390	409	369
0–27 dni 0–27 days	260	315	201
0– 6.....	195	189	201
w tym 0 ^a of which 0 ^a	97	63	134
7–13.....	32	63	–
14–20.....	16	31	–
21–27.....	16	31	–
28–29 dni 28–29 days	–	–	–
1 miesiąc 1 month	65	63	67
2.....	16	31	–
3.....	16	–	34
4.....	–	–	–
5.....	16	–	34
6.....	–	–	–
7.....	–	–	–
8.....	–	–	–
9.....	–	–	–
10.....	16	–	34
11 miesięcy 11 months	–	–	–

^a Przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.

^a 0 day indicates the age of new live born infant, who did not survive 24 hours.

TABL. 16 (42). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PRZYCZYŃ
INFANT DEATHS BY CAUSES

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem Total		Chłopcy Males	Dziewczęta Females	YEARS CAUSES OF DEATHS ^a	
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births				
O G Ó Ł E M	2010	29	480	326	639	TOTAL
	2014	17	300	375	220	
	2015	32	564	624	503	
w tym:						of which:
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		15	265	277	251	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		14	247	243	251	Congenital anomalies ^Δ
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny		1	18	35	–	Injuries and poisonings by external cause

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 17 (43). ZAMACHY SAMOBÓJCZE^{ab} ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ
SUICIDES^{ab} REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	72	68	TOTAL
w tym dokonane	64	64	of which committed
Wiek samobójców:			Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	–	–	12 and less
13–18	3	4	13–18
19–24	9	10	19–24
25–29	10	7	25–29
30–49	28	24	30–49
50–69	21	15	50–69
70 lat i więcej	1	8	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku. ^b Dane dotyczą Poznania i powiatu poznańskiego.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.

^a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown. ^b Data concern Poznań and Poznański Powiat.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Poznań.

TABL. 18 (44). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
Mężczyźni	2010	73,8	59,2	44,7	30,6	18,8
Males	2015	75,1	60,8	46,3	32,2	20,0
	2016	75,5	60,8	46,2	32,0	19,7
Kobiety	2010	80,6	66,3	51,6	37,0	23,8
Females	2015	81,3	66,8	51,9	37,3	24,0
	2016	82,1	67,6	53,1	38,4	24,7

TABL. 19 (45). **PROGNOZA LUDNOŚCI**^a
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	526063	508544	488226	465996	443721	422438	402076	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym	85516	82545	72974	64621	57883	54317	52465	Pre-working age
mężczyźni.....	44035	42555	37661	33367	29887	28045	27090	males
kobiety.....	41481	39990	35313	31254	27996	26272	25375	females
W wieku produkcyjnym.....	307595	291146	282751	269044	248067	220453	192958	Working age
mężczyźni.....	157975	148435	144510	139675	131092	118505	103959	males
kobiety.....	149620	142711	138241	129369	116975	101948	88999	females
W wieku poprodukcyjnym.....	132952	134853	132501	132331	137771	147668	156653	Post-working age
mężczyźni.....	43309	46360	45771	44707	46908	52248	59076	males
kobiety.....	89643	88493	86730	87624	90863	95420	97577	females

LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM
NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE

OGÓŁEM	71,0	74,7	72,7	73,2	78,9	91,6	108,4	TOTAL
Mężczyźni.....	55,3	59,9	57,7	55,9	58,6	67,8	82,9	Males
Kobiety.....	87,6	90,0	88,3	91,9	101,6	119,4	138,1	Females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 72.
^a See general notes, item 8 on page 72.

TABL. 20 (46). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
2010.....	5359	3390	1844	125	8364	2513	5406	445	-3005
2015.....	5180	3211	1969	.	6702	1991	4711	.	-1892 ^c
2016.....	4842	2865	1739	238	6650	2010	4561	79	-1808
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION									
2010.....	9,6	6,1	3,3	0,2	15,0	4,5	9,7	0,8	-5,4
2015.....	9,5	5,9	3,6	.	12,3	3,7	8,7	.	-3,5 ^c
2016.....	8,9	5,3	3,2	0,4	12,3	3,7	8,4	0,1	-3,3

^a Zameldowania. ^b Wymeldowania. ^c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

^a Registrations. ^b Deregistrations. ^c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 21 (47). MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM 2010	5234	2300	2934	7919	3682	4237	-2685	-1382	-1303
TOTAL 2015	5180	2319	2861	6702	3157	3545	-1522	-838	-684
2016	4604	2027	2577	6571	3112	3459	-1967	-1085	-882
0- 4 lata.....	365	209	156	717	369	348	-352	-160	-192
5- 9.....	175	87	88	567	305	262	-392	-218	-174
10-14.....	109	50	59	338	197	141	-229	-147	-82
15-19.....	102	52	50	211	103	108	-109	-51	-58
20-24.....	322	104	218	226	85	141	96	19	77
25-29.....	1293	511	782	645	248	397	648	263	385
30-34.....	926	430	496	987	464	523	-61	-34	-27
35-39.....	439	217	222	838	399	439	-399	-182	-217
40-44.....	206	99	107	505	249	256	-299	-150	-149
45-49.....	111	57	54	288	146	142	-177	-89	-88
50-54.....	105	49	56	217	98	119	-112	-49	-63
55-59.....	102	44	58	253	130	123	-151	-86	-65
60-64.....	115	40	75	305	126	179	-190	-86	-104
65 lat i więcej..... and more	234	78	156	474	193	281	-240	-115	-125

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 22 (48). MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a do Poznania Inflow ^a to Poznań			Odpływ ^b z Poznania Outflow ^b from Poznań			Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	
OGÓŁEM 2010	5234	3390	1844	7919	2513	5406	-2685
TOTAL 2015	5180	3211	1969	6702	1991	4711	-1522
2016	4604	2865	1739	6571	2010	4561	-1967
Dolnośląskie..... 2010	218	171	47	148	114	34	70
2015	163	129	34	129	95	34	34
2016	130	111	19	116	81	35	14
Kujawsko-pomorskie .. 2010	438	338	100	119	85	34	319
2015	474	327	147	102	74	28	372
2016	396	277	119	133	92	41	263
Lubelskie 2010	97	70	27	21	13	8	76
2015	69	49	20	23	16	7	46
2016	58	35	23	26	19	7	32
Lubuskie 2010	343	270	73	131	102	29	212
2015	318	266	52	86	59	27	232
2016	294	237	57	75	47	28	219

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 22 (48). MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW (dok.)
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a do Poznania Inflow ^a to Poznań			Odpływ ^b z Poznania Outflow ^b from Poznań			Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	
Łódzkie	2010	119	87	32	46	35	11	73
	2015	134	96	38	42	31	11	92
	2016	90	66	24	52	40	12	38
Małopolskie.....	2010	51	30	21	50	33	17	1
	2015	40	32	8	52	28	24	-12
	2016	24	17	7	66	43	23	-42
Mazowieckie	2010	154	117	37	261	208	53	-107
	2015	123	105	18	291	257	34	-168
	2016	93	71	22	241	202	39	-148
Opolskie.....	2010	30	26	4	12	8	4	18
	2015	52	41	11	4	2	2	48
	2016	42	34	8	11	8	3	31
Podkarpackie.....	2010	32	22	10	9	6	3	23
	2015	37	26	11	13	4	9	24
	2016	35	26	9	11	8	3	24
Podlaskie.....	2010	57	43	14	16	8	8	41
	2015	66	53	13	12	9	3	54
	2016	40	27	13	16	11	5	24
Pomorskie.....	2010	134	111	23	93	75	18	41
	2015	155	107	48	93	64	29	62
	2016	108	76	32	80	67	13	28
Śląskie.....	2010	103	86	17	55	43	12	48
	2015	97	81	16	63	60	3	34
	2016	74	66	8	55	44	11	19
Świętokrzyskie.....	2010	54	39	15	17	6	11	37
	2015	36	25	11	16	7	9	20
	2016	32	23	9	5	-	5	27
Warmińsko-mazurskie	2010	107	82	25	30	20	10	77
	2015	99	76	23	27	14	13	72
	2016	93	75	18	31	21	10	62
Wielkopolskie.....	2010	2891	1567	1324	6766	1663	5103	-3875
	2015	2920	1468	1452	5633	1197	4436	-2713
	2016	2737	1443	1294	5536	1234	4302	-2799
Zachodniopomorskie ..	2010	406	331	75	145	94	51	261
	2015	397	330	67	116	74	42	281
	2016	358	281	77	117	93	24	241

a Zameldowania. *b* Wymeldowania.
a Registrations. *b* Deregistrations.

TABL. 23 (49). RUCH WĘDRÓWKOWY LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W OBREBIE POZNAŃA^a
MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE WITHIN POZNAŃ^a

LATA YEARS		Napływ Inflow	Odpływ Outflow	Saldo ruchu miejscowościowego Net migration
BYŁE DELEGATURY URZĘDU MIASTA POZNAŃA FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL				
OGÓŁEM	2010	4832	4832	x
TOTAL	2015	3981	3981	x
	2016	3305	3305	x
Grunwald.....	2010	1053	1020	33
	2015	980	853	127
	2016	784	714	70
Jeżyce.....	2010	1033	914	119
	2015	843	646	197
	2016	686	581	105
Nowe Miasto.....	2010	951	769	182
	2015	697	751	-54
	2016	563	667	-104
Stare Miasto.....	2010	1159	1481	-322
	2015	869	1202	-333
	2016	764	911	-147
Wilda.....	2010	636	648	-12
	2015	592	529	63
	2016	508	432	76

^a Dane dotyczą tylko ruchu ludności między byłymi delegaturami Urzędu Miasta Poznania (bez ruchu zewnętrznego).

^a Data concern only migration of population between former office agencies of Poznań City Hall (excluding the outside migration).

TABL. 24 (50). MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS	WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2010	661	418	243	1094	470	624	-433	-52	-381
TOTAL	2016	238	128	110	79	39	40	159	89	70
0- 4 lata.....		85	39	46	5	4	1	80	35	45
5- 9.....		15	9	6	5	2	3	10	7	3
10-14.....		4	-	4	3	1	2	1	-1	2
15-19.....		4	3	1	4	4	-	0	-1	1
20-24.....		10	5	5	3	-	3	7	5	2
25-29.....		22	15	7	11	4	7	11	11	0
30-34.....		27	18	9	17	11	6	10	7	3
35-39.....		19	10	9	7	3	4	12	7	5
40-44.....		19	13	6	2	1	1	17	12	5
45-49.....		4	3	1	5	3	2	-1	0	-1
50-54.....		8	4	4	1	-	1	7	4	3
55-59.....		7	4	3	6	2	4	1	2	-1
60-64.....		4	3	1	5	1	4	-1	2	-3
65 lat i więcej and more		10	2	8	5	3	2	5	-1	6

TABL. 25 (51). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	552568	541152	539262	T O T A L
Mężczyźni.....	257940	252705	251746	<i>Males in thous.</i>
Kobiety.....	294628	288447	287516	<i>Females</i>
Kobiety na 100 mężczyzn.....	114,2	114,1	114,2	<i>Females per 100 males</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 2) na str. 70.

^a See general notes, item 2, point 2) on page 70.

TABL. 26 (52). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	552568	541152	539262	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym.....	85020	85624	86843	<i>Pre-working age</i>
mężczyźni.....	43424	43947	44574	<i>males</i>
kobiety.....	41596	41677	42269	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym.....	361702	332055	325990	<i>Working age</i>
w tym w wieku mobilnym.....	228273	218552	215088	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni.....	184173	170562	167750	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym.....	112692	107619	105840	<i>of which of mobility age</i>
kobiety.....	177529	161493	158240	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym.....	115581	110933	109248	<i>of which of mobility age</i>
W wieku poprodukcyjnym.....	105846	123473	126429	<i>Post-working age</i>
mężczyźni.....	30343	38196	39422	<i>males</i>
kobiety.....	75503	85277	87007	<i>females</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 2) na str. 70.

^a See general notes, item 2, point 2) on page 70.

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Pracujący

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - b) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych).

2. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia. **Niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

3. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

4. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** dotyczą pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

5. Dane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 5 na str. 18.

6. Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Employment

1. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - b) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives).

2. **Full-time paid employees** are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

3. Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

4. Data regarding the **average paid employment** concern full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

5. Data according to sections of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 18.

6. Data regarding employment are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 poz. 645 z późn. zm.), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 poz. 645 z późn. zm.).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym lub zbiorowym.

2. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645 with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645 with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagle zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencji, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez

*Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:*

- 1) *during a business trip;*
- 2) *during a training within the scope of common self-defence;*
- 3) *at performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) *practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;*
- 2) *performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;*
- 3) *carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) *servicing the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;*
- 5) *stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 6) *performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;*
- 7) *performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, order or services agreements;*
- 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*
- 9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*
- 10) *servicing supplementary forms of military service;*
- 11) *education at the National School of Public Administration by students who receive scholarships.*

3. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports:

- 1) *data concern persons employed by entities included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (exclud-*

- gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich), „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków), „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Informacja i komunikacja” (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji), „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane oraz pozostałego sprzętania), „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej), „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.
- ing private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as fishing), “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, “Construction” (excluding development of building projects), “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Information and communication” (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities), “Professional, scientific and technical activities” (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities), “Administrative and support service activities” (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities), “Education” (only tertiary education), “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities), “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);*
- 2) *data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.*

Pracujący Employment

TABL. 1 (53). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	
			ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL	227457	234666	244068	124843
sektor publiczny <i>public sector</i>	81800	79815	80760	50941
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	145657	154851	163308	73902
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	452	511	479	245
Przemysł..... <i>Industry</i>	40525	39415	39932	11569
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	35336	34837	35399	10311
Budownictwo <i>Construction</i>	13857	9986	9742	1664
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	38186	36830	38281	21758
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	13715	14061	14024	4333
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	4780	4214	3880	2409
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	8079	11366	12068	4223
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	11159	11194	11366	7125
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	3690	3854	3926	2162
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	13098	13872	15918	8818
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	14643	21759	25500	11052
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	16578	17349	17460	11815
Edukacja..... <i>Education</i>	28123	29469	30125	21216
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>	16204	16371	17104	14119
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... <i>Arts, entertainment and recreation</i>	3300	3262	3257	1836
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	1068	1153	1006	499

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

TABL. 2 (54). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	223579	224213	233156	T O T A L
sektor publiczny	87224	83123	83390	public sector
sektor prywatny	136355	141090	149766	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...	1162	1048	835	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	50708	48123	50284	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	39541	40835	42959	of which manufacturing
Budownictwo	11563	7684	7425	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	38348	37564	40107	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa.....	7423	7109	7747	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2583	2095	2227	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5616	7003	8317	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	10206	8170	8171	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3487	3423	3502	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10054	12785	12882	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	12951	17114	18295	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	19896	21541	22214	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	28442	29736	29898	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	17031	16618	17182	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2900	2874	2782	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....	1210	1326	1288	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 3 (55). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	11200	7964	6578	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	5746	4224	3642	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:				Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	1490	745	625	previously not employed
absolwenci ^a	701	234	195	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	2654	2055	1725	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1112	746	517	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	2862	3407	2932	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	2625	1608	1260	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	1013	957	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	577	610	517	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %...	3,6	2,4	1,9	Registered unemployment rate ^c in %
Oferty pracy	143	604	716	Job offers

^a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem czasu odbywania stażu i przygotowania zawodowego. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 93.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. ^b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall over 12 months during the last two years, excluding the time of undergoing traineeship and on a job occupational training. ^c See general notes, item 2 on page 93.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 4 (56). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI ^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem ..	22927	14625	13289	Total newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:				Of total number:
kobiety	11152	7513	6898	women
dotychczas niepracujący	3707	1723	1572	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2060	1287	849	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	21905	17011	14675	Total persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:				Of total number:
kobiety	10517	8768	7480	women
z tytułu podjęcia pracy	8547	8527	7957	received jobs

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 5 (57). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
 Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>						
OGÓŁEM TOTAL	11200	5746	7964	4224	6578	3642
WEDŁUG WIEKU <i>BY AGE</i>						
24 lata i mniej..... <i>and less</i>	1561	881	555	359	392	266
25-34.....	3819	2197	2176	1382	1788	1192
35-44.....	1977	1037	1834	1036	1605	985
45-54.....	2369	1176	1512	755	1222	609
55 lat i więcej..... <i>and more</i>	1474	455	1887	692	1571	590
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA <i>BY EDUCATIONAL LEVEL</i>						
Wyższe..... <i>Tertiary</i>	2689	1664	2043	1202	1829	1093
Policealne i średnie zawodowe..... <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	2209	1186	1488	858	1199	699
Średnie ogólnokształcące..... <i>General secondary</i>	1516	966	965	612	766	508
Zasadnicze zawodowe..... <i>Basic vocational</i>	2284	858	1440	604	1136	489
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... <i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>	2502	1072	2028	948	1648	853
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ^{ab} <i>BY DURATION OF UNEMPLOYMENT</i> ^{ab}						
3 miesiące i mniej..... <i>months and less</i>	5084	2492	2738	1382	2097	1070
3- 6.....	2403	1329	1323	743	1240	708
6-12.....	2129	1135	1437	802	1119	652
12-24.....	1272	648	1168	636	1008	617
Powyżej 24 miesięcy..... <i>More than 24 months</i>	312	142	1298	661	1114	595

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

^a From the date of registering in a labour office. ^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3-6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

TABL. 5 (57). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b						
Bez stażu pracy	1490	780	745	421	625	347
<i>No work seniority</i>						
Ze stażem pracy:						
<i>With work seniority:</i>						
1 rok i mniej.....	2026	1056	1526	799	1300	695
<i>and less</i>						
1– 5.....	2272	1181	1408	783	1214	727
5–10.....	1522	823	1209	702	1002	632
10–20.....	1602	879	1270	693	1044	602
20–30.....	1628	777	1178	585	936	472
powyżej 30 lat.....	660	250	628	241	457	167
<i>more than 30 years</i>						

^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2016 r. wśród bezrobotnych było 2240 osób (w tym 923 kobiety) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.
 N o t e. As of 31 XII 2016 among the unemployed were 2240 persons (of which 923 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 6 (58). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:				Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych.....	28	66	42	<i>Undertook employment in intervention works</i>
w tym kobiety	17	39	29	<i>of which women</i>
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	18	10	14	<i>Undertook employment in public works</i>
w tym kobiety	9	10	11	<i>of which women</i>
Rozpoczęli szkolenie i staż u pracodawcy ...	2884	1701	1215	<i>Started training and traineeship with the employer</i>
w tym kobiety	1574	988	693	<i>of which women</i>
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne.....	62	76	33	<i>Started a social useful works</i>
w tym kobiety	31	41	18	<i>of which women</i>
Liczba zgłoszonych ofert pracy	7295	13713	15594	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

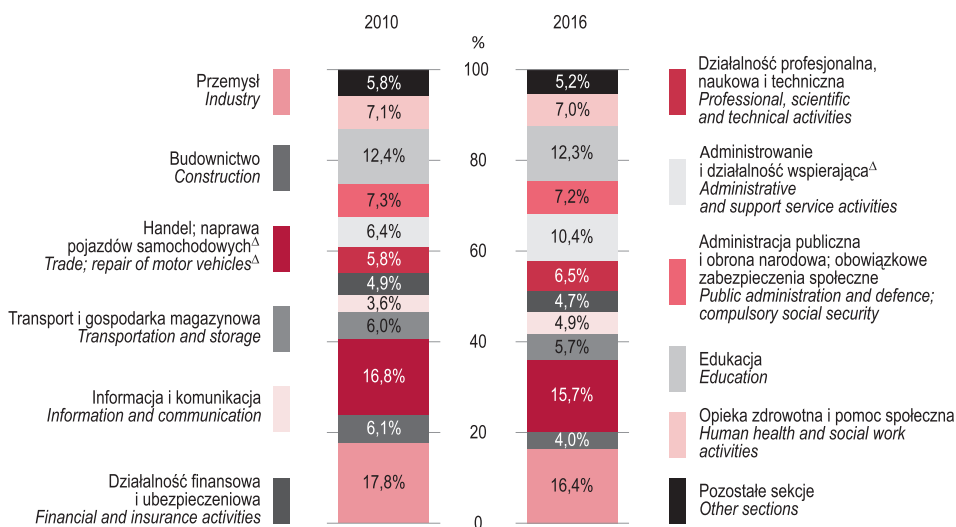
S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

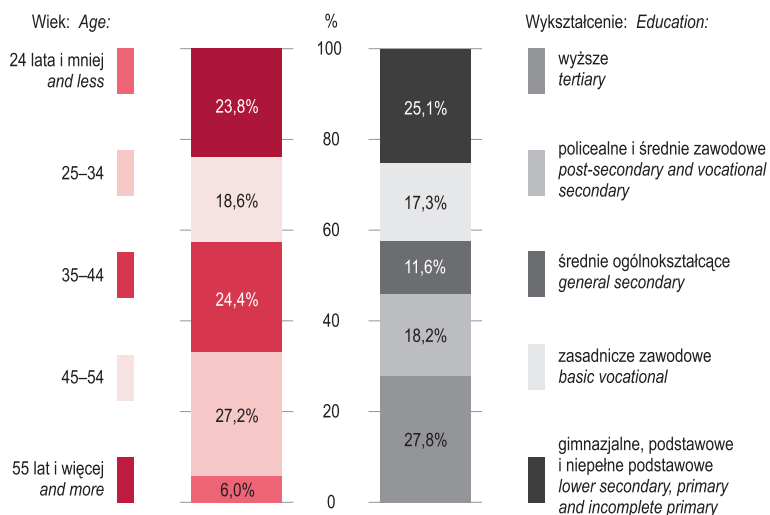
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN 2016

As of 31 XII

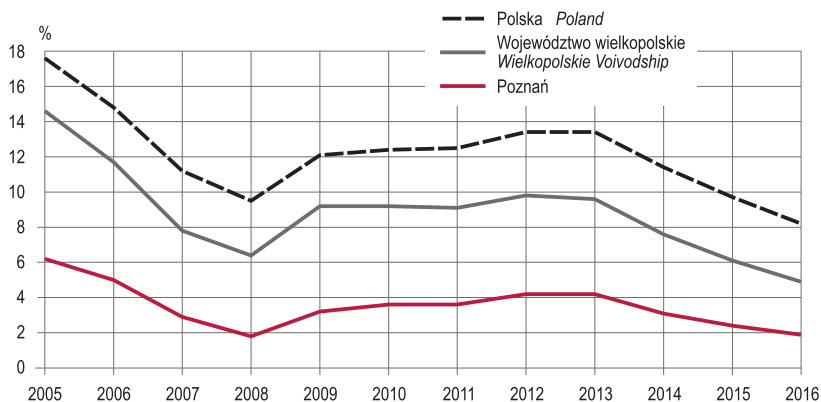

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

Stan w dniu 31 XII

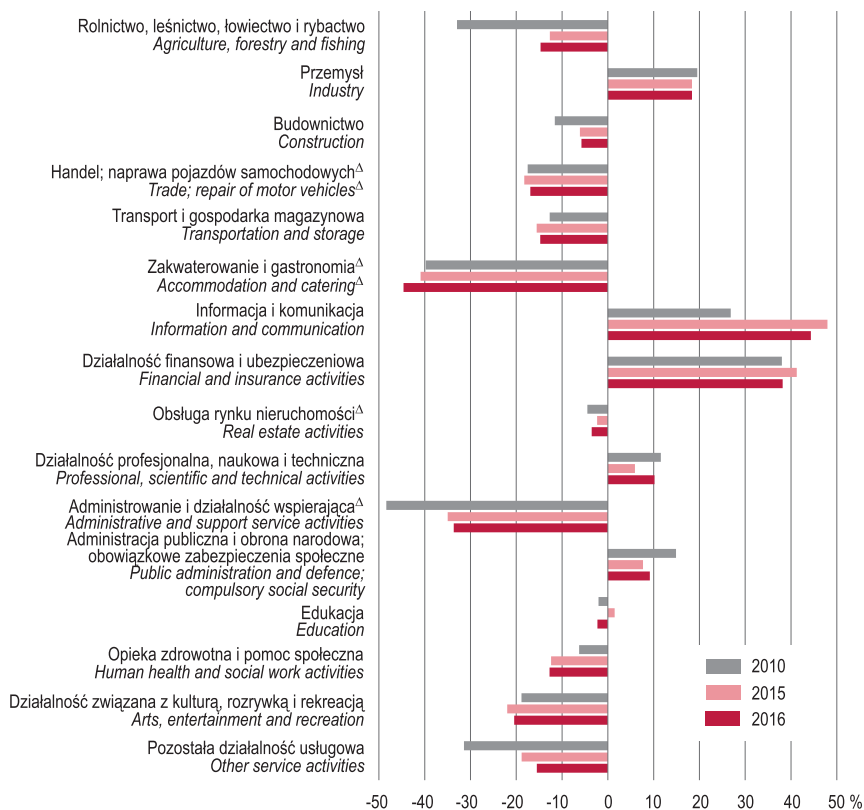
REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE

As of 31 XII

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA OGÓŁEM^a

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SECTIONS FROM THE TOTAL AVERAGE WAGES AND SALARIES^a

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; bez zatrudnionych za granicą; dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad; concern monthly gross wages and salaries.

TABL. 7 (59). WYDATKI FUNDUSZU PRACY^{ab}
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	77705,7	67470,1	59867,8	100,0	T O T A L
w tym:					of which:
Zasiłki dla bezrobotnych.....	43618,7	36455,3	29637,2	49,5	Unemployment benefits
Szkolenia.....	3264,2	2540,5	2117,8	3,5	Training
Środki na podjęcie działalności gospodar- czej i wyposażenie stanowisk pracy.....	12637,9	11038,4	8817,2	14,7	Means for starting of economic activity and equipping of work seat
Roboty publiczne.....	310,1	266,2	213,1	0,4	Public works
Prace interwencyjne.....	286,2	721,5	439,5	0,7	Intervention works
Stypendia za okres stażu.....	9918,0	6695,4	5649,9	9,4	Scholarships for traineeship period

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 93. ^b Dane dotyczą Poznania i powiatu poznańskiego.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 93. ^b Data concern Poznań and Poznański Powiat.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy Work conditions

TABL. 8 (60). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Poszkodowani.....	2540	2267	2342	Persons injured
w tym kobiety.....	839	1012	1058	of which females
w wypadkach:				in accidents:
śmiertelnych.....	12	7	1	fatal
ciężkich.....	8	7	9	serious
łżejszych.....	2520	2253	2332	lighter
Liczba dni niezdolności do pracy.....	90378	79709	86442	Number of days of an inability to work
na jednego poszkodowanego ^b	35,7	35,3	36,9	for an injured person ^b

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.

^a Registered in a given year. ^b Excluding persons injured in fatal accidents and without the number of days of an inability to work of these persons.

TABL. 9 (61). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	18776	16508	12363	T O T A L
w tym przez jedną grupę czynników	15699	14400	10678	<i>of which one group factors</i>
W grupie zagrożenia:				<i>In group of hazard:</i>
związanego ze środowiskiem pracy.....	9484	8126	7234	<i>connected with work environment</i>
w tym przez jedną grupę czynników	7607	6736	6000	<i>of which one group factors</i>
związanego z uciążliwością pracy	6781	6112	2691	<i>connected with strenuous conditions</i>
w tym przez jedną grupę czynników	6122	5824	2573	<i>of which one group factors</i>
czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.....	2511	2270	2438	<i>mechanical factors related to particularly dangerous machinery</i>
w tym przez jedną grupę czynników.....	1970	1840	2105	<i>of which one group factors</i>

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 94.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 5 on page 94.

TABL. 10 (62). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a TO AGENTS HARMFUL AND HAZARDOUS TO HEALTH
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zagrożenie związane ze środowiskiem pracy	11114	9283	8070	<i>Hazard connected with work environment</i>
w tym:				<i>of which:</i>
substancje chemiczne.....	862	353	286	<i>chemical substances</i>
pyły przemysłowe.....	1132	375	255	<i>hazardous industrial dusts</i>
hałas	5066	4652	4629	<i>noise</i>
wibracja.....	677	679	543	<i>vibrations</i>
mikroklimat gorący	371	206	220	<i>hot microclimates</i>
mikroklimat zimny	425	246	423	<i>cold microclimates</i>
Zagrożenie związane z uciążliwością pracy	8332	6575	3080	<i>Hazard connected with strenuous conditions</i>
w tym niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy.....	625	381	492	<i>of which threats caused by insufficient lights</i>
Zagrożenie czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi	2697	2307	2494	<i>Hazard connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery</i>

^a Liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 94.

^a Counted accordingly to the number of hazards with which they are threatened; data concern entities employing more than 9 persons; see general notes, item 5 on page 94.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA

Uwagi ogólne

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

2. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) placonymi przez ubezpieczonego pracownika.

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES

General notes

1. **Wages and salaries** include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

2. The **average monthly (nominal) wages and salaries** per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

TABL. 1 (63). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^a
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł			
O G Ó Ł E M	3814,08	4549,11	4770,94	TOTAL
sektor publiczny	4131,96	4802,87	5018,44	public sector
sektor prywatny	3610,73	4399,61	4633,13	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2556,94	3972,69	4069,98	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	4558,60	5385,42	5647,61	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	4294,27	5270,03	5512,65	of which manufacturing
Budownictwo	3371,84	4271,22	4496,05	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	3146,31	3718,13	3963,76	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	3329,30	3841,73	4066,48	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2296,87	2688,86	2641,26	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4837,19	6730,96	6886,57	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	5263,75	6425,54	6592,46	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3643,33	4442,34	4602,44	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4254,98	4818,88	5256,82	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ	1969,41	2958,40	3165,35	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne	4381,89	4898,93	5208,75	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3735,75	4616,72	4661,57	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3574,68	3985,19	4163,15	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3094,40	3548,88	3794,88	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2615,08	3693,29	4030,47	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; bez zatrudnionych za granicą.^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ VIII INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw.

Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 5, na str. 18.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i ciepłej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

CHAPTER VIII MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method.

The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 18.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the length of the water supply, the sewage systems, gas supply system and thermic-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or in case of the sewage system – with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption** of electricity from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** including consumers using collective gas-meters.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 z późn. zm.).

Informacje o energii cieplnej oraz kubaturze budynków ogrzewanych centralnie:

- w zakresie sprzedaży energii cieplnej dotyczą budynków mieszkalnych oraz urzędów i instytucji,
- w zakresie kubatury – budynków mieszkalnych.

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. **Parki spacerowo-wypoczynkowe** są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowników, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Data regarding the **consumption of gas from gas supply** concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas supply** system in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – which is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348 with later amendments).

Information regarding heating energy and cubic volume of centrally heated buildings:

- within the scope of sale of heating energy concern residential buildings, public authorities and institutions,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes residential buildings.

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on **municipal waste** concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

8. Data on **liquid waste** concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in case they are not discharged by sewage system.

9. **Strolling and recreational parks** are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkane i niezamieszkane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

5. **Dodatek mieszkaniowy** jest powszechnym i okresowym świadczeniem pieniężnym, wynikającym z przepisów ustawy z dnia 21 VI 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.) mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego.

6. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto**, dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

7. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);

*A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.*

*A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.*

*Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.*

*The **useful floor area** of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.*

2. *Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.*

3. *The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.*

4. *In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.*

5. *The **housing allowance** is a common and temporary benefit resulting from provisions of the Act of 21 VI 2001 on Housing Allowances (Journal of Laws No. 71, item 734 with later amendments) aimed at co-financing of housing expenses incurred in relation to occupying a dwelling.*

6. *Data regarding **dwellings in which construction has begun** concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a results of enlarging building (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.*

7. *Information regarding **dwellings, useful floor area of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.*

Information regarding the results of:

- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);

- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 – from the National Housing Fund);
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Infrastruktura komunalna Municipal infrastructure

TABL. 1 (64). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km:				Distribution network in km:
wodociągowa	910,5	1172,3	1185,7	water supply
kanalizacyjna ^a	758,2	951,9	977,3	sewage ^a
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.:				Connections leading to residential buildings in pcs:
wodociągowe	31339	42502	42502	water supply system
kanalizacyjne	28664	36751	37999	sewage system
Zdroje uliczne	3	15	15	Street outlets
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku):				Consumption of water from water supply systems in households (during the year):
w dam ³	22945,2	21275,8	21774,3	in dam ³
na 1 mieszkańca w m ³	41,2	39,1	40,2	per capita in m ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w dam ³	32095	20582	20687	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in dam ³
w tym oczyszczane	32095	20582	20687	of which treated

^a Łącznie z kolektorami.

^a Including collectors.

TABL. 2 (65). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIENIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII)	239965	246941	251902	Consumers (as of 31 XII)
Zużycie (w ciągu roku):				Consumption (during the year):
w GWh	485,3	438,6	437,7	in GWh
na 1 mieszkańca w kWh	871,7	805,4	808,3	per capita in kWh
na 1 odbiorcę ^a w kWh	2022,4	1776,2	1737,8	per consumer ^a in kWh

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

^a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Energy.

TABL. 3 (66). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIENIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM
IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	1240,9	1294,2	1300,4	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	8,8	8,7	8,7	of which transmission
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	38985	40998	41370	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Odbiorcy gazu z sieci ^a	182897	171070	170970	Consumers of gas from gas supply system ^a
Zużycie gazu z sieci ^b (w ciągu roku):				Consumption of gas from gas supply system ^b (during the year):
w hm ³	128,1	94,2	100,3	in hm ³
na 1 odbiorcę w m ³	700,5	550,7	586,8	per consumer in m ³
na 1 mieszkańca w m ³	230,1	173,0	185,3	per capita in m ³

^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

^a Including consumers using collective gas-meter. ^b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4 (67). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć ciepła w km.....	141,0	573,1	559,0	Heating network in km
w tym przesyłowa.....	72,5	355,6	342,6	of which transmission
Kotłownie.....	348	640	651	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	6674,3	4655,5	5099,3	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	62019,2	78594,7	92416,9	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych.....	41971,2	40539,6	41017,5	of which residential buildings

TABL. 5 (68). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:				Population in thous. – using ^a :
wodociągu.....	536,2	530,7	528,8	water supply system
kanalizacji.....	502,3	512,8	511,8	sewage system
gazu.....	485,4	436,2	430,0	gas supply system
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:				Population – in % of total population ^b – using ^a :
wodociągu.....	96,5	97,9	97,9	water supply system
kanalizacji.....	90,4	94,6	94,7	sewage system
gazu.....	87,4	80,4	79,6	gas supply system

^a Dane szacunkowe. ^b Na podstawie bilansów.
^a Estimated data. ^b Based on balances.

TABL. 6 (69). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zmieszane odpady komunalne zebrane ^b w t	209004,7	170024,8	177658,1	Mixed municipal waste collected ^b in t
w tym z gospodarstw domowych.....	140086,3	129254,5	136696,7	of which from households
na 1 mieszkańca w kg.....	251,6	237,3	252,4	per capita in kg

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 106. ^b Dane szacunkowe; nie obejmują odpadów komunalnych zebranych selektywnie.
^a See general notes, item 7 on page 106. ^b Estimated data; excluding municipal waste collected separately.

TABL. 7 (70). **NIECZYSTOŚCI CIEKLE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	307,2	272,2	252,6	Liquid waste ^b removed in dam ³
w tym z gospodarstw domowych.....	205,7	139,4	125,1	of which from households
Zbiorniki bezodpływowe (stan w dniu 31 XII)	3831	3417	3722	Septic tanks (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 XII).....	79	237	260	Household waste water treatment systems (as of 31 XII)

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 106. ^b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.
^a See general notes, item 8 on page 106. ^b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (71). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł Ę M w ha	1068,0	958,7	1061,5	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej miasta.....	4,1	3,7	4,1	<i>in % of total area space of the city</i>
na 1 mieszkańca w m ²	19,2	17,7	19,6	<i>per capita in m²</i>
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej:				<i>Generally accessible urban area green belts:</i>
parki spacerowo-wypoczynkowe.....	347,3	347,3	338,1	<i>strolling-recreational parks</i>
zieleńce.....	90,3	97,0	96,2	<i>lawns</i>
Tereny zieleni osiedlowej.....	630,4	514,4	627,2	<i>Estate green belts</i>

TABL. 9 (72). **OGRODY ZOOLOGICZNE**
Stan w dniu 31 XII
ZOOLOGICAL GARDENS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Liczba ogrodów ^a	1	1	1	<i>Number of gardens^a</i>
Powierzchnia w ha.....	121	121	121	<i>Area in ha</i>
Liczba zwierząt.....	2197	3624	3735	<i>Number of animals</i>
Liczba gatunków zwierząt.....	361	338	356	<i>Number of animal's species</i>
Liczba przedstawicieli ginących gatunków.....	137	57	59	<i>Number of representatives of disappearing species</i>
Liczba zwiedzających (w ciągu roku) w tys.....	295,7	360,1	396,1	<i>Number of visitors (during the year) in thous.</i>

^a Obejmuje dwa tereny: przy ul. Zwierzynieckiej (Stare ZOO) oraz ul. Krańcowej (Nowe ZOO).

Źródło: dane Ogrodu Zoologicznego w Poznaniu.

^a Includes two areas: at the Zwierzyniecka Street (Old Zoo) and at the Krańcowa Street (New Zoo).

Source: data of the Zoological Garden in Poznań.

TABL. 10 (73). **PALMIARNIA**
Stan w dniu 31 XII
PALM HOUSE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Kubatura w dm ³	46,0	46,0	46,0	<i>Cubature in dm³</i>
Liczba pawilonów.....	10	10	10	<i>Number of pavilions</i>
Liczba gatunków roślin w tys.....	1,3	1,3	1,3	<i>Number of plant's species in thous.</i>
Liczba zwiedzających (w ciągu roku) w tys.....	162	158	183	<i>Number of visitors (during the year) in thous.</i>

Źródło: dane Palmiarni Poznańskiej.

Source: data of the Poznań Palm House.

Mieszkania Dwellings

TABL. 11 (74). ZASOBY MIESZKANIOWE^a W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃ
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
Mieszkania w tys.	236,6	251,3	254,1	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	835,4	878,5	886,7	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	15260,6	16235,8	16411,9	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:				Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,53	3,50	3,49	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :				useful floor area in m ² :
1 mieszkania	64,5	64,6	64,6	per dwelling
na 1 osobę	27,5	29,9	30,4	per person
liczba osób na:				number of persons:
1 mieszkanie	2,35	2,16	2,13	per dwelling
1 izbę.....	0,67	0,62	0,61	per room
GRUNWALD				
Mieszkania w tys.	53,6	56,7	57,2	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	188,7	197,4	198,9	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	3531,0	3724,1	3756,3	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:				Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,52	3,48	3,48	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :				useful floor area in m ² :
1 mieszkania	65,9	65,7	65,7	per dwelling
na 1 osobę	29,2	31,5	31,9	per person
liczba osób na:				number of persons:
1 mieszkanie	2,26	2,08	2,06	per dwelling
1 izbę.....	0,64	0,60	0,59	per room
JEŻYCE				
Mieszkania w tys.	34,8	36,8	37,6	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	128,5	134,9	137,2	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	2625,8	2793,8	2842,7	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:				Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,69	3,67	3,65	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :				useful floor area in m ² :
1 mieszkania	75,3	75,9	75,7	per dwelling
na 1 osobę	32,3	34,8	35,5	per person
liczba osób na:				number of persons:
1 mieszkanie	2,34	2,18	2,13	per dwelling
1 izbę.....	0,63	0,59	0,58	per room

^a Na podstawie bilansów.

^a Based on balances.

TABL. 11 (74). ZASOBY MIESZKANIOWE^a W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃ (dok.)
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
NOWE MIASTO				
Mieszkania w tys.	54,7	57,3	57,7	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	196,3	205,1	206,6	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	3363,4	3570,4	3603,6	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:				Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,59	3,58	3,58	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :				useful floor area in m ² :
1 mieszkania	61,5	62,3	62,5	per dwelling
na 1 osobę	24,6	26,8	27,3	per person
liczba osób na:				number of persons:
1 mieszkanie	2,50	2,32	2,29	per dwelling
1 izbę.....	0,70	0,65	0,64	per room
STARE MIASTO				
Mieszkania w tys.	68,0	72,7	73,5	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	238,1	251,6	253,7	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	4182,6	4478,4	4521,2	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:				Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,50	3,46	3,45	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :				useful floor area in m ² :
1 mieszkania	61,5	61,6	61,6	per dwelling
na 1 osobę	26,7	29,3	29,6	per person
liczba osób na:				number of persons:
1 mieszkanie	2,30	2,10	2,08	per dwelling
1 izbę.....	0,66	0,61	0,60	per room
WILDA				
Mieszkania w tys.	25,5	27,8	28,2	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	83,9	89,4	90,3	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	1557,8	1669,1	1688,0	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:				Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,29	3,21	3,20	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :				useful floor area in m ² :
1 mieszkania	61,1	60,0	59,8	per dwelling
na 1 osobę	25,8	28,8	29,1	per person
liczba osób na:				number of persons:
1 mieszkanie	2,37	2,09	2,05	per dwelling
1 izbę.....	0,72	0,65	0,64	per room

^a Na podstawie bilansów.

^a Based on balances.

TABL. 12 (75). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNANIA**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM..... 2010	99,9	98,9	98,0	83,3	86,5
TOTAL 2015	99,9	98,9	98,2	80,4	87,4
	2016	99,9	99,0	98,2	79,5
Grunwald..... 2010	99,8	99,1	98,2	85,0	85,1
	2015	99,8	99,2	98,3	82,6
	2016	99,8	99,2	98,3	81,9
Jeżyce..... 2010	99,8	98,8	97,9	83,1	82,2
	2015	99,8	98,9	98,0	81,2
	2016	99,8	98,9	98,0	79,6
Nowe Miasto..... 2010	99,8	98,6	97,6	81,1	93,2
	2015	99,8	98,7	97,7	79,6
	2016	99,9	98,7	97,8	79,1
Stare Miasto..... 2010	99,9	99,3	98,7	82,9	89,4
	2015	99,9	99,3	98,8	78,5
	2016	99,9	99,4	98,8	77,6
Wilda..... 2010	99,9	98,0	97,2	86,3	73,4
	2015	99,9	98,1	97,5	81,0
	2016	99,9	98,2	97,5	79,9

^a Na podstawie bilansów.

^a Based on balances.

TABL. 13 (76). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2016 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Wypłacone użytkownikom lokali Paid out user to					innych others
		gminnych gminas	spółdziel- czych cooperatives	wspólnot mieszkania- wych housing community	prywatnych private	towarzystw budownictwa społecznego public building society	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
Liczba dodatków..... Number of allowances	58562	16693	12622	2340	24271	1248	1388
Kwota dodatków w tys. zł..... Amount of allowances in thous. zł	17113,5	4878,1	3688,5	683,9	7092,8	364,5	405,6
Przeciętna wysokość dodatku w zł..... Average value of allowances in zł	292,2	292,2	292,2	292,3	292,2	292,1	292,2
W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL							
Liczba dodatków..... Number of allowances	100,0	28,5	21,6	4,0	41,4	2,1	2,4
Kwota dodatków w tys. zł..... Amount of allowances in thous. zł	100,0	28,5	21,6	4,0	41,4	2,1	2,4

TABL. 14 (77). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo mieszkaniowe <i>Area of grounds transferred to investor for dwelling construction</i>			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe (stan w dniu 31 XII) <i>Area of grounds in gminas stock for dwelling construction (as of 31 XII)</i>			
	ogółem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>		wielorodzinne <i>multi-family</i>	w tym uzbrojone of which developed	jednorodzinne <i>single-family</i>	w tym uzbrojone of which developed
		spółdzielcze <i>cooperatives</i>	osób fizycznych <i>of natural persons</i>	razem <i>total</i>		razem <i>total</i>	
	<i>w ha in ha</i>						
2010.....	5,4	5,0	0,3	32,4	32,4	48,6	48,6
2015.....	7,4	–	4,7	32,8	32,8	49,2	49,2
2016.....	8,0	–	2,8	33,6	33,6	50,4	50,4

TABL. 15 (78). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM.....	2762	4570	3553	TOTAL
Spółdzielcze	4	–	–	<i>Cooperatives</i>
Komunalne (gminne)	21	–	–	<i>Municipal (gmina)</i>
Indywidualne.....	274	411	338	<i>Private</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2463	4159	3215	<i>For sale or rent</i>

TABL. 16 (79). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃ**
DWELLINGS COMPLETED IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM				
TOTAL				
Mieszkania.....	3180	3629	2915	Dwellings
Spółdzielcze	15	2	–	<i>Cooperative</i>
Komunalne (gminne)	36	–	62	<i>Municipal (gmina)</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2586	3106	2453	<i>For sale or rent</i>
Spoleczne czynszowe	–	143	–	<i>Public building society</i>
Indywidualne.....	543	378	400	<i>Private</i>
Izby.....	10386	9970	8828	Rooms
Spółdzielcze	46	4	–	<i>Cooperative</i>
Komunalne (gminne)	96	–	170	<i>Municipal (gmina)</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	7330	7621	6553	<i>For sale or rent</i>
Spoleczne czynszowe	–	314	–	<i>Public building society</i>
Indywidualne.....	2914	2031	2105	<i>Private</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m².....	230615	229652	191316	Useful floor area of dwellings in m²
Spółdzielcze	1302	90	–	<i>Cooperative</i>
Komunalne (gminne)	1795	–	3198	<i>Municipal (gmina)</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	147467	163643	129556	<i>For sale or rent</i>
Spoleczne czynszowe	–	6332	–	<i>Public building society</i>
Indywidualne.....	80051	59587	58562	<i>Private</i>

TABL. 16 (79). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNANIA (cd.)
DWELLINGS COMPLETED IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
GRUNWALD				
Mieszkania	542	910	533	Dwellings
Spółdzielcze	4	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	410	710	458	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	143	–	Public building society
Indywidualne.....	128	57	75	Private
Izby	1700	2324	1614	Rooms
Spółdzielcze	24	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1109	1706	1274	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	314	–	Public building society
Indywidualne.....	567	304	340	Private
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	40101	52332	36101	Useful floor area of dwellings in m²
Spółdzielcze	832	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	24429	36716	25844	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	6332	–	Public building society
Indywidualne.....	14840	9284	10257	Private
JEŻYCE				
Mieszkania	714	394	770	Dwellings
Spółdzielcze	–	1	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	549	263	658	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	165	130	112	Private
Izby	2778	1335	2331	Rooms
Spółdzielcze	–	2	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1823	683	1724	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	955	650	607	Private
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	61013	35785	51511	Useful floor area of dwellings in m²
Spółdzielcze	–	45	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	34629	16862	34603	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	26384	18878	16908	Private

TABL. 16 (79). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃ (cd.)
DWELLINGS COMPLETED IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
NOWE MIASTO				
Mieszkania	676	476	434	Dwellings
Spółdzielcze	10	1	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	36	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	498	372	300	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	132	103	134	Private
Izby	1986	1606	1631	Rooms
Spółdzielcze	20	2	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	96	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1144	1017	903	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	726	587	728	Private
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	48162	37941	37677	Useful floor area of dwellings in m²
Spółdzielcze	405	45	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	1795	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	26108	21215	17821	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	19854	16681	19856	Private
STARE MIASTO				
Mieszkania	723	1009	777	Dwellings
Spółdzielcze	1	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	62	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	629	937	650	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	93	72	65	Private
Izby	2276	2540	2269	Rooms
Spółdzielcze	2	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	170	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1743	2120	1738	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	531	420	361	Private
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	49304	61594	46481	Useful floor area of dwellings in m²
Spółdzielcze	65	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	3198	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	33288	48879	33588	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	15951	12715	9695	Private

TABL. 16 (79). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNANIA (dok.)
DWELLINGS COMPLETED IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
WILDA				
Mieszkania	525	840	401	Dwellings
Spółdzielcze	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	500	824	387	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	25	16	14	Private
Izby	1646	2165	983	Rooms
Spółdzielcze	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1511	2095	914	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	135	70	69	Private
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	32035	42000	19546	Useful floor area of dwellings in m²
Spółdzielcze	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	–	–	–	Municipal (gmina)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	29013	39971	17700	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	–	–	–	Public building society
Indywidualne.....	3022	2029	1846	Private

TABL. 17 (80). WYBRANE WSKAŹNIKI W ZAKRESIE MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA W UKŁADZIE BYŁYCH
DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNANIA
SELECTED INDICES OF DWELLINGS COMPLETED IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES
OF POZNAŃ CITY HALL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
Mieszkania:				Dwellings:
na 1000 ludności.....	5,7	6,7	5,4	per 1000 population
na 1000 zawartych małżeństw	1005	1391	926	per 1000 contracted marriages
Izby na 1000 ludności.....	18,7	18,3	16,3	Rooms per 1000 population
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszka- nia w m ²	72,5	63,3	65,6	Average useful floor area per dwelling in m ²
W tym budownictwo indywidualne Of which private construction				
Mieszkania:				Dwellings:
na 1000 ludności.....	1,0	0,7	0,7	per 1000 population
na 1000 zawartych małżeństw	172	145	127	per 1000 contracted marriages
Izby na 1000 ludności.....	5,2	3,7	3,9	Rooms per 1000 population
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszka- nia w m ²	147,4	157,6	146,4	Average useful floor area per dwelling in m ²

TABL. 17 (80). WYBRANE WSKAŹNIKI W ZAKRESIE MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃ (dok.)
 SELECTED INDICES OF DWELLINGS COMPLETED IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
GRUNWALD				
Mieszkania:				<i>Dwellings:</i>
na 1000 ludności.....	4,5	7,7	4,5	<i>per 1000 population</i>
na 1000 zawartych małżeństw.....	746	1442	782	<i>per 1000 contracted marriages</i>
Izby na 1000 ludności.....	14,0	19,7	13,7	<i>Rooms per 1000 population</i>
Przeciętną powierzchnią użytą w 1 mieszkanie w m ²	74,0	57,5	67,7	<i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>
JEŻYCE				
Mieszkania:				<i>Dwellings:</i>
na 1000 ludności.....	8,8	4,9	9,6	<i>per 1000 population</i>
na 1000 zawartych małżeństw.....	1763	906	1464	<i>per 1000 contracted marriages</i>
Izby na 1000 ludności.....	34,1	16,6	29,1	<i>Rooms per 1000 population</i>
Przeciętną powierzchnią użytą w 1 mieszkanie w m ²	85,5	90,8	66,9	<i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>
NOWE MIASTO				
Mieszkania:				<i>Dwellings:</i>
na 1000 ludności.....	4,9	3,5	3,3	<i>per 1000 population</i>
na 1000 zawartych małżeństw.....	866	758	561	<i>per 1000 contracted marriages</i>
Izby na 1000 ludności.....	14,5	11,9	12,3	<i>Rooms per 1000 population</i>
Przeciętną powierzchnią użytą w 1 mieszkanie w m ²	71,2	79,7	86,8	<i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>
STARE MIASTO				
Mieszkania:				<i>Dwellings:</i>
na 1000 ludności.....	4,6	6,6	5,1	<i>per 1000 population</i>
na 1000 zawartych małżeństw.....	797	1564	1033	<i>per 1000 contracted marriages</i>
Izby na 1000 ludności.....	14,5	16,6	14,9	<i>Rooms per 1000 population</i>
Przeciętną powierzchnią użytą w 1 mieszkanie w m ²	68,2	61,0	59,8	<i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>
WILDA				
Mieszkania:				<i>Dwellings:</i>
na 1000 ludności.....	8,7	14,4	6,9	<i>per 1000 population</i>
na 1000 zawartych małżeństw.....	1531	3123	969	<i>per 1000 contracted marriages</i>
Izby na 1000 ludności.....	27,2	37,2	17,0	<i>Rooms per 1000 population</i>
Przeciętną powierzchnią użytą w 1 mieszkanie w m ²	61,0	50,0	48,7	<i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>

DZIAŁ IX EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1943) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1842 z późn. zm.).

2. Prezentowane dane obejmują:

1) placówki wychowania przedszkolnego, tj. oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, przedszkola (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego (w latach szkolnych 2011/12–2015/16 dotyczyło to dzieci 5-letnich);

2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa; w latach szkolnych 2009/10–2013/14 oraz w roku szkolnym 2016/17 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej; w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., a w roku szkolnym 2015/16 dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz dzieci 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r. Dzieci urodzone w 2009 r., które w roku szkolnym 2015/16 rozpoczęły naukę w I klasie szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2016/17 mogą kontynuować naukę w I klasie; w roku szkolnym 2016/17 obowiązkiem szkolnym objęto dzieci 7-letnie,
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne (patrz ust. 5, pkt 3)–7) na str. 121 oraz ust. 6 na str. 121 i ust. 9, pkt 3) i 4) na str. 122);

3) szkoły policealne;

4) szkoły wyższe;

5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;

6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu

CHAPTER IX EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Law dated 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1943) and the Higher Education Law dated 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1842 with later amendments).

2. The presented data include:

1) pre-primary education establishments i.e. pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special nursery schools) and since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points; since the 2004/05 school year an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children at the age of 6 (in the school years 2011/12–2015/16 it concerned children at the age of 5);

2) schools for children, youth and adults:

- since the 1999/2000 school year, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools, where education is obligatory; in the school year 2009/10–2013/14 and in the 2016/17 school year children at the age of 6, at the request of parents, have been allowed to start education in the first class of primary school; in the 2014/15 school year, the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 6 born in the first half of 2008 and in the 2015/16 school year for children at the age of 6 born in 2009, and children born in the second half of 2008 (at the age of 7). Children born in 2009, who joined first class of primary education in the 2015/16 school year, are allowed to continue their education in the first class in the 2016/17 school year; in the 2016/17 school year children at the age of 7 have been subjected to obligatory education,
- since the 2002/03 school year upper secondary schools (see item 5, point 3)–7) on page 121, item 6 on page 121 and item 9, point 3) and 4) on page 122);

3) post-secondary schools;

4) higher education institutions;

5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres;

6) extracurricular institutions.

3. Data include schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodships) as well as by other legal and private persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students

terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne, niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych) realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
- 4) 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe;
- 5) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie technika;
- 7) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;

6. W roku szkolnym 2012/13 zakończono nabór do niektórych typów szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących w latach szkolnych:

- 2002/03–2013/14 – 3-letnich liceów profilowanych,
- 2004/05–2013/14 – 2-letnich uzupełniających liceów ogólnokształcących i 3-letnich techników uzupełniających dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06;
- 3) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 1990/91–2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie),
 - 1991/92–2015/16 kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku szkolnego 2015/16 prezentowano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji.

as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 3) 3-year special job-training schools;
- 4) 2–3 year basic vocational schools;
- 5) 3-year general secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year technical secondary schools;
- 7) general art schools leading to professional certification (excluding special schools), excluding schools providing art education only;

6. Since the 2012/13 school year recruitment has been terminated in some types of upper secondary schools, which were functioning in the period of:

- 2002/03–2013/14 – 3-specialized secondary schools,
- 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general schools and 3-year supplementary technical schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening and weekend form – include:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year) – since the 2005/06 school year;
- 3) functioning in the school years:
 - 1990/91 – 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year),
 - 1991/92–2015/16 teacher training colleges (3-year), in which graduates did not receive the title of licentiate.

8. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until 2015/16 academic year include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates received the title of licentiate;
- 2) include foreigners studying in Poland;
- 3) do not include Poles studying abroad.

Data on students and graduates is given according to the seats of higher education institutions including branch sections, organizational units in another location as well as teaching centres in another location. Data do not include Academies of the Ministry of National Defence and Academies of the Ministry of the Interior and Administration.

Podział szkół wyższych według **typów szkół** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla szkół publicznych. W podziale tym do typu „wyższe szkoły” zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „wyższa szkoła”, jak też „uniwersytet”, „akademia” lub „politechnika”.

9. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie stacjonarnej, zaocznej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03–2014/15 – 2–3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05–2015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - do roku szkolnego 2015/16 – 4-letnie technika dla dorosłych.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także

*The division of higher education institutions by **type of institution** was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools. In this division, the category of "higher education schools" comprises both the schools whose proper name includes the phrase "higher school" and those containing in their proper name the word "university", "academy" or "technical university".*

9. Schools for adults – educating in full-time, in weekend and in distance from – include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) general secondary schools for adults;
- 4) functioning in the school years:
 - 2002/03–2014/15 – 2-3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialized secondary schools for adults,
 - 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05–2015/16 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school,
 - until 2015/16 school year – 4-year technical secondary schools for adults.

10. Special schools are organized for disabled children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established) as well as in special educational centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resorts treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability cannot attend regular nursery schools or schools.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound mental retardation to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

15. Data regarding academic teachers concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since the 2006/07 academic year also

dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

16. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z roku akademickiego.

17. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

18. Współczynnik skolaryzacji:

- **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

19. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

20. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek wychowania pozaszkolnego zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, ogrody jordanowskie, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki o charakterze specjalistycznym, jak np. stacje młodego technika, planetaria itp.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

16. Data regarding:

- 1) *pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year – special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding-school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year;*
- 2) *tertiary education are presented as of 30 XI; students are indicated correspondingly on the number of fields of education they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies; graduates are shown from the academic year.*

17. Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.

18. Enrolment rate:

- **gross** – *is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level;*
- **net** – *is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.*

19. A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

20. The mission of **extracurricular education** is to provide children and youth with conditions for development of interests and skills, as well as recreation and leisure in their leisure time.

Extracurricular education institutions include youth centres, youth community centres, extracurricular interest groups, Jordan's gardens, inter-school sport centres and other specialist institutions such as young technicians' centres, planetaria, etc.

21. *The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the 2007/08 school year (in the case of graduates – since the 2006/07 school year) has been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.*

TABL. 1 (81). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
SZKOLY SCHOOLS				
Szkoły:				Schools:
podstawowe	105	113	116	primary
gimnazja	85	85	86	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	5	6	6	special job-training
zasadnicze zawodowe	19	17	18	basic vocational
licea ogólnokształcące	46	45	43	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	5	x	x	specialized secondary
technika	23	22	22	technical secondary
technika uzupełniająca	2	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	4	4	4 ^b	general art ^a
policealne	81	66	65	post-secondary
wyższe	26	24	23	tertiary
dla dorosłych	64	35	34	for adults
podstawowe	1	–	–	primary
gimnazja	4	5	5	lower secondary
zasadnicze zawodowe	–	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	26	30	29	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	23	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	–	x	x	specialized secondary
technika	–	–	x	technical secondary
technika uzupełniająca	10	–	x	supplementary technical secondary
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS				
Wychowanie przedszkolne ^c	3462	5923	3846	Pre-primary education ^c
Szkoły:				Schools:
podstawowe	27615	34702	32317	primary
gimnazja	14519	13403	14124	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	167	146	151	special job-training
zasadnicze zawodowe	2410	1881	1761	basic vocational
licea ogólnokształcące	14398	12002	11850	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	25	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	473	x	x	specialized secondary
technika	7403	7844	8376	technical secondary
technika uzupełniająca	24	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	730	728	747 ^d	general art ^a
policealne	10980	9795	9740	post-secondary
wyższe	133084	114771	110304	tertiary

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto 3 szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne. ^c Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 29 na str. 141. ^d Ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne 354 uczniów.

^a Leading to professional certification. ^b Moreover, 3 art schools giving only artistic education. ^c Concerns children aged 6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 29 on page 141. ^d Moreover, in art schools giving only artistic education 354 students.

TABL. 1 (81). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)				
Szkoły:				Schools:
dla dorosłych	7869	5166	4898	for adults
podstawowe	196	–	–	primary
gimnazja	514	421	428	lower secondary
zasadnicze zawodowe	–	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	4437	4745	4470	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2054	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	–	x	x	specialized secondary
technika	–	–	x	technical secondary
technika uzupełniająca	668	–	x	supplementary technical secondary
ABSOLWENCI GRADUATES				
Szkoły:				Schools:
podstawowe	4351	5123	.	primary
gimnazja	4530	4166	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	35	30	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	715	567	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	5124	3802	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	–	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	135	x	.	specialized secondary
technika	1568	1426	.	technical secondary
technika uzupełniająca	6	x	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	124	102 ^b	.	general art ^a
policealne	2530	2754	.	post-secondary
wyższe	36826	28908	.	tertiary
dla dorosłych	1540	1535	.	for adults
podstawowe	10	–	.	primary
gimnazja	105	132	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	–	x	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	668	1403	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	612	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	–	x	.	specialized secondary
technika	–	x	.	technical secondary
technika uzupełniająca	145	x	.	supplementary technical secondary

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne 26 absolwentów.
 Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification. ^b Moreover, in art schools giving only artistic education 26 graduates.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (82). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16
	szkoły schools			uczniowie i studenci pupils and students			absolwenci graduates	
Szkoły podstawowe..... Primary schools	105	113	116	27615	34702	32317	4351	5123
Jednostki samorządu terytorialnego	82	84	84	24474	29716	27129	3948	4439
Local government units								
Organizacje społeczne i stowarzyszenia.....	10	10	11	1474	1899	1806	234	291
Social organizations and associations								
Organizacje wyznaniowe.....	3	4	4	622	746	730	82	110
Religious organizations								
Pozostałe.....	10	15	17	1045	2341	2652	87	283
Others								
Gimnazja..... Lower secondary schools	85	85	86	14519	13403	14124	4530	4166
Jednostki administracji centralnej (rządowej).....	1	1	1	21	11	6	17	7
Central (government) administration units								
Jednostki samorządu terytorialnego	64	57	57	12739	11054	11525	3960	3447
Local government units								
Organizacje społeczne i stowarzyszenia.....	7	10	11	519	563	685	176	158
Social organizations and associations								
Organizacje wyznaniowe.....	6	7	7	954	1247	1299	317	391
Religious organizations								
Pozostałe.....	7	10	10	286	528	609	60	163
Others								
Zasadnicze szkoły zawodowe^a..... Basic vocational schools^a	24	23	24	2577	2027	1912	750	597
Jednostki administracji centralnej (rządowej).....	1	1	1	14	7	8	4	3
Central (government) administration units								
Jednostki samorządu terytorialnego	22	21	22	2072	1666	1596	614	473
Local government units								
Pozostałe.....	1	1	1	491	354	308	132	121
Others								
Licea ogólnokształcące^b..... General secondary schools^b	48	45	43	14423	12002	11850	5124	3802
Jednostki samorządu terytorialnego	39	33	32	13784	11065	10899	4914	3495
Local government units								
Organizacje społeczne i stowarzyszenia.....	1	2	1	6	141	168	-	30
Social organizations and associations								
Organizacje wyznaniowe.....	4	4	4	444	461	441	147	149
Religious organizations								
Pozostałe.....	4	6	6	189	335	342	63	128
Others								

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. ^b Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

^a Including special job-training schools. ^b Including supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year).

TABL. 2 (82). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16
	szkoły schools			uczniowie i studenci pupils and students			absolwenci graduates	
Licea profilowane Specialized secondary schools	5	x	x	473	x	x	135	x
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	4	x	x	459	x	x	128	x
Pozostałe <i>Others</i>	1	x	x	14	x	x	7	x
Technika ^a Technical secondary schools ^a	29	26	26	8157	8572	9123	1698	1528
Jednostki administracji centralnej (rządowej) <i>Central (government) administration units</i>	3	3	3	414	432	437	67	60
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	25	20	20	7379	7453	7854	1563	1375
Pozostałe <i>Others</i>	1	3	3	364	687	832	68	93
Szkoły policealne Post-secondary schools	81	66	65	10980	9795	9740	2530	2754
Jednostki administracji centralnej (rządowej) <i>Central (government) administration units</i>	3	3	4	393	191	212	171	100
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	14	9	9	1637	777	642	439	361
Organizacje społeczne i stowarzyszenia <i>Social organizations and associations</i>	4	3	2	182	61	54	85	28
Pozostałe <i>Others</i>	60	51	50	8768	8766	8832	1835	2265
Szkoły wyższe Tertiary education	26	24	23	133084	114771	110304	36826	28908
Jednostki administracji centralnej (rządowej) <i>Central (government) administration units</i>	8	8	8	96167	90128	87736	25649	22357
Pozostałe <i>Others</i>	18	16	15	36917	24643	25568	11177	6551
Szkoły dla dorosłych Schools for adults	64	35	34	7869	5166	4898	1540	1535
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	17	8	8	1849	699	654	344	206
Organizacje społeczne i stowarzyszenia <i>Social organizations and associations</i>	3	1	1	209	60	47	97	29
Pozostałe <i>Others</i>	44	26	25	5811	4407	4197	1099	1300

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (83). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w % in %								
BRUTTO GROSS										
Szkoły: Schools:										
podstawowe ^a primary ^a	7–12	113,5	113,9	113,2	105,0	104,9	105,2	112,5	112,8	112,3
gimnazja..... lower secondary	13–15	115,3	119,0	111,5	119,8	123,5	115,9	127,0	128,8	125,1
zasadnicze zawodo- we ^b basic vocational ^b	16–18	16,9	21,8	11,9	16,2	20,6	11,6	15,5	19,7	11,2
licea ogólnokształcą- ce i profilowane ^c ... general and speciali- zed secondary ^c	16–18	140,5	129,0	152,3	133,8	117,9	150,2	132,7	115,4	150,8
technika ^d technical secondary ^d	16–18	58,0	71,4	44,3	68,5	80,0	56,6	74,2	86,6	61,1
policealne..... post-secondary	19–21	46,4	35,1	57,3	72,1	45,5	100,2	75,4	46,1	105,9
NETTO NET										
Wychowanie przed- szkolne ^e Pre-primary education ^e	6	80,0	83,5	76,2	106,2	105,5	107,0	70,5	74,5	66,4
Szkoły: Schools:										
podstawowe ^a primary ^a	7–12	105,8	106,2	105,3	103,9	103,4	104,4	104,2	105,1	103,3
gimnazja..... lower secondary	13–15	102,5	102,4	102,6	104,9	105,5	104,4	105,8	105,5	106,0
zasadnicze zawodo- we ^b basic vocational ^b	16–18	13,2	16,8	9,4	11,8	14,8	8,6	11,8	15,0	8,5
licea ogólnokształcą- ce i profilowane ^c ... general and speciali- zed secondary ^c	16–18	98,6	79,9	117,7	95,9	75,6	117,0	96,8	74,9	119,8
technika ^d technical secondary ^d	16–18	39,2	48,6	29,5	51,8	61,0	42,2	55,1	65,8	43,8
policealne..... post-secondary	19–21	16,2	11,8	20,4	24,7	14,3	35,7	23,4	11,9	35,4

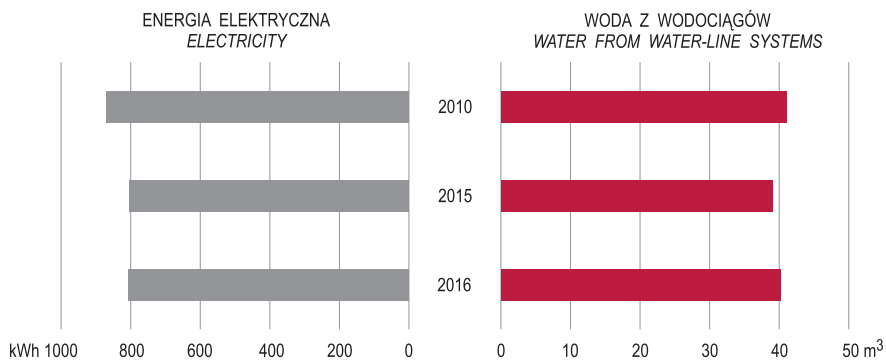
a W roku szkolnym 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 6–12 lat. *b–d* Łącznie ze szkołami: *b* – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, *c* – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), *d* – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. *e* W roku szkolnym 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 5 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2015/16 school years concern children at the age group 6–12. *b–d* Including: *b* – special job-training schools, *c* – supplementary general secondary schools until the 2013/14 school year, *d* – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. *e* In the 2015/16 school years concern children at the age of 5 attending obligatory pre-primary education establishments.

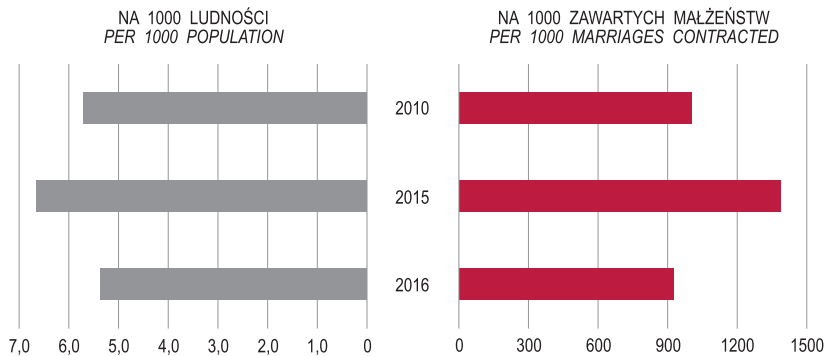
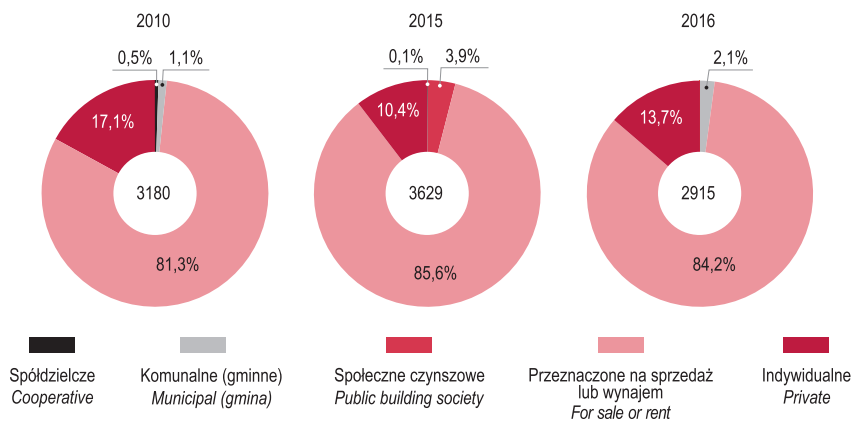
Source: data of the Ministry of National Education.

ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ I WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA CONSUMPTION OF ELECTRICITY AND WATER IN HOUSEHOLDS PER CAPITA

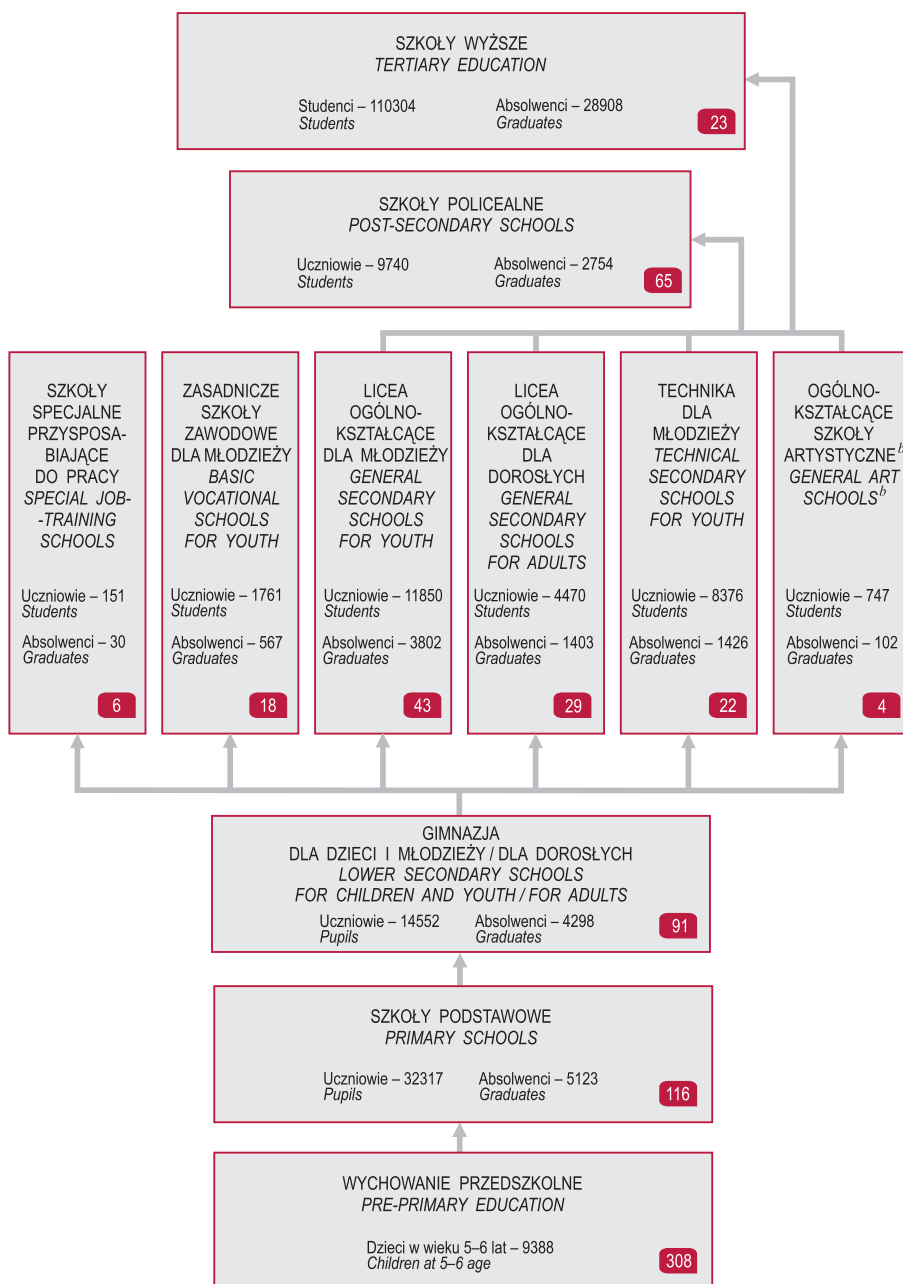

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA DWELLINGS COMPLETED

WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA
BY FORMS OF CONSTRUCTIONS

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2016/17^a
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2016/17 SCHOOL YEAR^a

^a Stan na początku roku szkolnego. Absolwenci z roku szkolnego 2015/16. ^b Dające uprawnienia zawodowe.
^a As of beginning of the school year. Graduates from the school year 2015/16. ^b Leading to professional certification.

 Liczba placówek
 Number of establishments

Uwaga do tablic 4 i 5

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 4 and 5

In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 4 (84). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JEZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students in schools						
		podstawowych primary	gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących general secondary	technikach ^a technical secondary ^a	policealnych ^b post-second- ary ^b	
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE								
OBLIGATORY EDUCATION								
Angielski 2015/16	69868	98,6	98,5	76,6	99,5	100,0	35,2	
<i>English</i> 2016/17	68759	98,3	98,3	78,6	99,8	100,0	53,6	
Francuski 2015/16	2344	0,2	6,2	–	10,2	2,8	–	
<i>French</i> 2016/17	2144	0,0	5,4	–	9,4	2,8	–	
Niemiecki 2015/16	24148	3,4	66,6	23,4	56,6	79,4	–	
<i>German</i> 2016/17	24468	2,4	66,9	21,2	55,2	80,5	–	
Rosyjski 2015/16	1180	–	1,1	–	6,9	2,4	–	
<i>Russian</i> 2016/17	1036	–	0,7	–	6,4	2,0	–	
Hiszpański 2015/16	6125	2,3	15,7	–	23,5	4,6	–	
<i>Spanish</i> 2016/17	6223	1,4	17,6	–	24,1	4,6	–	
Włoski 2015/16	213	–	0,3	–	1,4	–	0,1	
<i>Italian</i> 2016/17	239	–	0,5	–	1,4	–	0,4	
Łacina 2015/16	149	–	–	–	0,5	–	6,1	
<i>Latin</i> 2016/17	46	–	–	–	0,4	–	–	
Inne 2015/16	60	–	0,2	–	0,3	–	–	
<i>Others</i> 2016/17	59	–	0,2	–	0,3	–	–	
NAUCZANIE DODATKOWE^c								
ADDITIONAL EDUCATION^c								
Angielski 2015/16	266	0,1	–	–	–	–	16,9	
<i>English</i> 2016/17	201	0,1	–	–	–	–	12,0	
Francuski 2015/16	42	0,1	–	–	0,0	–	–	
<i>French</i> 2016/17	73	0,1	–	–	0,2	–	–	
Niemiecki 2015/16	2723	4,5	4,1	–	0,3	6,7	–	
<i>German</i> 2016/17	2472	4,8	2,7	–	0,7	5,2	–	
Inne 2015/16	1067	1,6	1,7	–	2,5	–	–	
<i>Others</i> 2016/17	1308	1,8	1,4	–	3,3	–	10,2	

^a Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^b Bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. ^c Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including general art schools leading to professional certification. ^b Excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. ^c Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 5 (85). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools		
		gimnazjach lower secondary	liceach ogólnokształcących general secondary	policealnych post-secondary
Angielski 2015/16	9967	91,2	96,6	59,6
English 2016/17	10168	91,8	96,6	65,7
Niemiecki 2015/16	171	8,8	2,4	0,3
German 2016/17	121	8,2	1,9	-
Rosyjski 2015/16	1	-	0,0	-
Russian 2016/17	-	-	-	-
Inne 2015/16	44	-	-	0,5
Others 2016/17	-	-	-	-

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Data concern obligatory education.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (86). SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE
SPECIAL EDUCATION CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE ^a SPECIAL EDUCATION CENTRES ^a				
Ośrodki	3	3	3	Centres
Miejsca	329	422	422	Places
Wychowankowie.....	290	207	168	Residents
w tym:				of which:
niesłyszący i słabo słyszający.....	91	47	42	deaf and hearing impaired
przewlekłe choroby	-	-	-	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^b	51	42	29	motor-skill impaired ^b
z upośledzeniem umysłowym	65	33	33	mentally disabled
zagrożeni niedostosowaniem społecznym...	53	39	30	socially maladjusted
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES				
Ośrodki	-	2	2	Centres
Miejsca	-	49	50	Places
Wychowankowie.....	-	27	38	Residents
w tym:				of which:
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	-	14	15	with mental retardation-profound
z niepełnosprawnościami sprzężonymi.....	-	13	23	with multiple disability

^a Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2016 r. – 1 ośrodek z 90 miejscami i z 67 wychowankami). ^b Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including special educational centres (in 2016 were 1 centre with 90 places and with 67 residents). ^b Since 2013 concerns motor-skill impaired residents and with aphasia.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (87). **INTERNATY I BURSRY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016/17		2010/11	2015/16	2016/17		SPECIFICATIONS
	placówki establish- ments	miejsca beds	korzystający boarders				
			ogółem total		na 100 miejsc per 100 beds		
O G Ó Ł E M	10	1167	1207	1091	1060	90,8	TOTAL
Internaty.....	7	705	721	654	631	89,5	Boarding schools
gimnazja.....	1	120	120	103	105	87,5	lower secondary schools
zasadnicze szkoły zawo- dowe i technika ^a	4	431	429	416	400	92,8	basic vocational and techni- cal secondary schools ^a
licea ogólnokształcące ^b	2	154	172	135	126	81,8	general secondary schools ^b
Bursy.....	3	462	486	437	429	92,9	Dormitories

a, b Łącznie ze szkołami: *a* – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14), ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, szkołami policealnymi, kolegiami nauczycielskimi, nauczycielskimi kolegiami języków obcych, kolegiami pracowników służb społecznych, *b* – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: *a* – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year), general art schools leading to professional certification, post-secondary schools, teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, *b* – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (88). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES				
Domy.....	38	36	35	Dormitories
Miejsca.....	10804	10037	9325	Beds
Korzystający:				Boarding:
studenci.....	8493	7258	7712	students
w % ogółu studentów.....	6,4	6,3	7,0	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich ^a	140	123	105	students of doctoral studies ^a
w % ogółu uczestników.....	4,6	4,1	3,6	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS				
Stołówki.....	2	3	3	Canteens
Miejsca.....	252	479	499	Places

a Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

a Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABL. 9 (89). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS^a

SZKOLY	2010/11	2015/16	2016/17			otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarships recipients in % of total students of a given group of schools	SCHOOLS
			ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarships recipients			
				socialne social	rektora dla najlepszych studentów vice-chancellor to the best students		
OGÓŁEM.....	29475	22445	20393	11438	8626	18,5	TOTAL
w tym:							of which:
Uniwersytety	7915	6805	5329	2933	2088	14,8	Universities
Wyższe szkoły techniczne.....	4459	3742	3730	2172	1664	19,4	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze.....	2780	1836	1945	1223	789	20,6	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne.....	5879	4324	4431	2181	2077	23,0	Academies of economics
Uniwersytety medyczne.....	1469	1244	1297	772	518	18,5	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1127	770	890	633	305	25,6	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne.....	654	508	480	310	193	22,6	Fine arts academies

^a Łącznie z cudzoziemcami; bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 10 (90). **SZKOLY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	89	97	100	Schools
w tym:				of which:
sportowe i mistrzostwa sportowego	3	5	4	sports and athletic
artystyczne ^a	3	4	4	arts ^a
Pomieszczenia szkolne	1821	.	.	Classrooms
Oddziały.....	1234	1639	1607	Sections
Uczniowie	27119	34191	31839	Pupils
w tym kobiety.....	13256	16758	15556	of which females
w tym I klasa	5434	7649	3261	of which 1st grade
w tym szkoły:				of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	981	2237	1730	sports and athletic
artystyczne ^a	599	797	777	arts ^a
Absolwenci	4270	5029	.	Graduates
w tym kobiety	2061	2535	.	of which females
w tym szkoły:				of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	191	279	.	sports and athletic
artystyczne ^a	106	106	.	arts ^a
Liczba uczniów na:				Number of pupils per:
1 szkołę.....	305	352	318	school
1 pomieszczenie szkolne	15	x	x	classroom
1 oddział.....	22	21	20	section

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (91). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Gimnazja	68	69	70	Lower secondary schools
w tym:				of which:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	2	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	2	3	3	with job-training section ^a
Pomieszczenia szkolne	955	.	.	Classrooms
Oddziały	596	584	613	Sections
Uczniowie	14057	13043	13767	Pupils
w tym kobiety	6809	6218	6724	of which females
w tym I klasa	4735	4477	5185	of which 1st grade
w tym szkoły:				of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	508	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	534	438	384	with job-training section ^a
Absolwenci	4429	4067	.	Graduates
w tym kobiety	2172	1976	.	of which females
w tym szkoły:				of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	56	167	.	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	144	121	.	with job-training section ^a
Liczba uczniów na:				Number of pupils per:
1 szkołę	207	189	197	school
1 pomieszczenie szkolne	15	x	x	classroom
1 oddział	24	22	22	section

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on 6th grade primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 12 (92). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	13	13	14	Schools
Oddziały	96	85	82	Sections
Uczniowie	2176	1727	1619	Students
w tym kobiety	724	577	543	of which females
w tym I klasa	974	633	665	of which 1st grade
Absolwenci	649	525	.	Graduates
w tym kobiety	186	166	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 13 (93). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
OGÓŁEM	1727	1619	525	TOTAL
Artystyczna.....	–	19	–	Arts
Biznesu i administracji.....	99	104	21	Business and administration
Inżynierjno-techniczna.....	627	583	91	Engineering and engineering trade
Produkcji i przetwórstwa.....	208	202	26	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	151	118	21	Architecture and construction
Rolnicza.....	5	2	3	Agriculture
Usług dla ludności.....	637	591	85	Personal services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED–F 2013. ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED–F 2013. ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (94). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły.....	44	41	40	Schools
Oddziały.....	524	440	432	Sections
Uczniowie.....	14356	11920	11769	Students
w tym kobiety.....	8391	7143	7105	of which females
w tym I klasa.....	4796	4012	4082	of which 1st grade
Absolwenci.....	5105	3783	.	Graduates
w tym kobiety.....	3009	2284	.	of which females

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school years).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (95). **LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły.....	5	x	x	Schools
Oddziały.....	19	x	x	Sections
Uczniowie.....	473	x	x	Students
w tym kobiety.....	360	x	x	of which females
w tym I klasa.....	151	x	x	of which 1st grade
Absolwenci.....	135	x	x	Graduates
w tym kobiety.....	103	x	x	of which females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 121.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 6 on page 121.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (96). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	22	21	21	Schools
Oddziały	300	316	337	Sections
Uczniowie	7379	7830	8358	Students
w tym kobiety	2579	2928	3110	of which females
w tym I klasa	2091	2487	2619	of which 1st grade
Absolwenci	1560	1426	.	Graduates
w tym kobiety	577	506	.	of which females

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (97). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M.....	7830	8358	1426	TOTAL
Artystyczna	131	178	6	Arts
Spoleczna	365	382	77	Social and behavioural sciences
Biznesu i administracji	910	961	138	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	1618	1817	213	Information and communication technologies
Inżynierijno-techniczna	2133	2235	137	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	210	206	14	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	756	752	111	Architecture and construction
Rolnicza	30	38	6	Agriculture
Weterynaryjna	187	249	–	Veterinary
Medyczna	65	80	2	Health
Usług dla ludności	1237	1199	202	Personal services
Ochrona i bezpieczeństwo	–	19	–	Security services
Usług transportowych	188	242	10	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED–F 2013. ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED–F 2013. ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (98). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIĘ ZAWODOWYCH <i>LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION</i>				
Szkoły	6	6	6	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	3	2	2	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	858	1107	1052	Pupils
w tym kobiety	509	674	648	of which females
Absolwenci	135	146	.	Graduates
w tym kobiety	79	96	.	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE <i>LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION</i>				
Szkoły	6	6	7	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	2	2	3	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	942	976	1101	Pupils
w tym kobiety	655	733	854	of which females
Absolwenci	147	128	.	Graduates
w tym kobiety	100	92	.	of which females
w tym OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁY ARTYSTYCZNE <i>of which GENERAL ART SCHOOL</i>				
Szkoły	4	4	4	Schools
Uczniowie	730	728	747	Pupils
w tym kobiety	530	548	555	of which females
Absolwenci	124	102	.	Graduates
w tym kobiety	86	78	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (99). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	79	64	63	Schools
Oddziały	430	410	410	Sections
Uczniowie	10939	9771	9716	Students
w tym kobiety	6889	6618	6692	of which females
Absolwenci	2507	2745	.	Graduates
w tym kobiety	1693	1911	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (100). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
OGÓŁEM	9771	9716	2745	TOTAL
Artystyczna.....	926	1059	182	Arts
Spoleczna.....	39	70	22	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji.....	62	32	11	Journalism and information
Biznesu i administracji.....	1995	2145	219	Business and administration
Technologii teleinformatycznych.....	951	849	84	Information and communication technologies
Inżynierjno-techniczna.....	43	8	8	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa.....	87	87	5	Architecture and construction
Weterynaryjna.....	254	225	43	Veterinary
Medyczna.....	1906	1870	492	Health
Opieki społecznej.....	182	184	33	Welfare
Usług dla ludności.....	1240	1204	269	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy.....	981	1040	79	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa.....	386	292	121	Security services
Usług transportowych.....	11	5	3	Transport services
Pozostałe podgrupy.....	708	646	139	Other narrow fields

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED-F 2013. ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED-F 2013. ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (101). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2010/11	26	8738	133084	36826	TOTAL
	2015/16	24	8379	114771	28908	
	2016/17	23	8338	110304	.	
Uniwersytety.....	1	2930	36067	7723	Universities	
Wyższe szkoły techniczne.....	1	1274	19241	5718	Technical universities	
Wyższe szkoły rolnicze.....	1	787	9424	2773	Agricultural academies	
Wyższe szkoły ekonomiczne.....	5	815	19244	5433	Academies of economics	
Uniwersytety medyczne.....	1	1252	6994	1590	Medical universities	
Akademie wychowania fizycznego.....	1	241	3483	743	Physical academies	
Wyższe szkoły artystyczne.....	2	523	2126	640	Fine arts academies	
Pozostałe szkoły wyższe.....	11	517	13725	4288	Others	

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 122. ^b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2015/16.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 122.

^b According to type of school – from 2015/16 academic year.

TABL. 22 (102). **FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ORAZ ZAMIEJSCOWE OŚRODKI DYDAKTYCZNE SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG LOKALIZACJI**
BRANCHES SECTIONS, BASIC ORGANIZATIONAL UNITS IN ANOTHER LOCATION AS WELL AS TEACHING CENTRES IN ANOTHER LOCATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY PLACE OF RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne <i>Branches sections and basic organizational units in another location</i>	Zamiejscowe ośrodki dydaktyczne <i>Teaching centres in another location</i>	Studenci ^a <i>Students ^a</i>	Absolwenci ^{ab} <i>Graduates ^{ab}</i>
OGÓŁEM 2010/11	16	10	16766	4489
TOTAL 2015/16	14	4	11941	3359
..... 2016/17	14	3	11231	3240
lokalizacja według województw: <i>residence by voivodships:</i>				
Lubuskie	1	1	1017	278
Pomorskie.....	2	–	611	273
Śląskie.....	3	–	5154	1385
Warmińsko-mazurskie	2	–	184	–
Wielkopolskie.....	3	2	1591	757
Zachodniopomorskie	3	–	2674	547

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. *b* Z poprzedniego roku akademickiego.

U w a g a. Ponadto w roku akademickim 2016/17 na terenie Poznania funkcjonowały 2 filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne (1698 studentów i 263 absolwentów z roku akademickiego 2015/16) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza Poznaniem.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. *b* For the previous academic year.

N o t e. Moreover, in the 2016/17 academic year in Poznań there were 2 branch sections and basic organizational units in another location (1698 students and 263 graduates from 2015/16 academic year) which headquarters were located outside the territory of Poznań.

TABL. 23 (103). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Grand total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem – na studiach <i>Of total number – at study forms</i>				TYPE OF SCHOOLS
			stacjonarnych <i>full-time programmes</i>		niestacjonarnych <i>part-time programmes</i>		
			razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM 2010/11	133084	78301	72538	41925	60546	36376	TOTAL
..... 2015/16	114771	67715	73577	44519	41194	23196	
..... 2016/17	110304	64612	72951	44027	37353	20585	
Uniwersytety	36067	24985	28206	19479	7861	5506	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne.....	19241	5929	13965	4983	5276	946	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze.....	9424	5766	6710	4406	2714	1360	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne.....	19244	11521	9890	5807	9354	5714	<i>Academies of economics</i>
Uniwersytety medyczne.....	6994	5147	5921	4307	1073	840	<i>Medical universities</i>
Akademie wychowania fizycznego	3483	1950	3066	1740	417	210	<i>Physical academies</i>
Wyższe szkoły artystyczne.....	2126	1481	1965	1378	161	103	<i>Fine arts academies</i>
Pozostałe szkoły wyższe	13725	7833	3228	1927	10497	5906	<i>Others</i>

TABL. 24 (104). ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ		Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem – na studiach Of total number – at study forms				TYPE OF SCHOOLS
				stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
				razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11	36826	23283	19456	11767	17370	11516	TOTAL
	2014/15	31792	20390	19689	12389	12103	8001	
	2015/16	28908	18310	18498	11782	10410	6528	
Uniwersytety.....		7723	5889	5811	4417	1912	1472	Universities
Wyższe szkoły techniczne.....		5718	2066	4484	1791	1234	275	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze.....		2773	1900	2078	1470	695	430	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne.....		5433	3660	2828	1861	2605	1799	Academies of economics
Uniwersytety medyczne.....		1590	1244	1306	1012	284	232	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego.....		743	454	680	410	63	44	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne.....		640	407	573	368	67	39	Fine arts academies
Pozostałe szkoły wyższe.....		4288	2690	738	453	3550	2237	Others

TABL. 25 (105). NAUCZYCIELE AKADEMICKY^a W SZKOLACH WYŻSZYCH
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym kobiety of which females			
OGÓŁEM	8738	8379	8338	3831	3812	3819	TOTAL
Profesorowie.....	2044	2023	2038	494	579	602	Professors
w tym z tytułem naukowym.....	1051	1089	1050	219	265	267	of which titled only
Docenci.....	72	12	6	16	2	2	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	2	–	–	–	–	–	of which with scientific degree of habilitated doctor ^b (HD)
Adiunkci.....	3733	3728	3681	1676	1813	1808	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	378	773	789	114	297	302	of which with scientific degree of habilitated doctor ^b (HD)
Asystenci.....	943	747	777	496	353	367	Assistant lecturers
Pozostali.....	1946	1868	1836	1149	1066	1041	Others

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 122.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 122. ^b The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 26 (106). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci <i>Students</i>		Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM 2010/11	1749	874	291	161	TOTAL
2015/16	2924	1477	482	243	
2016/17	3711	1885	.	.	
studia: stacjonarne.....	3464	1739	459	232	<i>full-time programmes</i>
niestacjonarne.....	247	146	23	11	<i>part-time programmes</i>
Uniwersytety.....	576	354	84	51	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne.....	256	50	44	5	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze.....	66	31	27	11	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne.....	592	269	47	23	<i>Academies of economics</i>
Uniwersytety medyczne.....	978	484	137	64	<i>Medical universities</i>
Akademie wychowania fizycznego.....	15	7	4	2	<i>Physical academies</i>
Wyższe szkoły artystyczne.....	120	88	42	21	<i>Fine arts academies</i>
Pozostałe szkoły wyższe.....	1108	602	97	66	<i>Others</i>

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2015/16.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b According to study forms and type of school – from 2015/16 academic year.

TABL. 27 (107). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2010/11	2015/16	2016/17
	słuchacze studiów podyplomowych ^a <i>students of postgraduate studies^a</i>			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych <i>certificates issued to students of postgra- duate studies</i>		uczestnicy studiów doktoranckich <i>students of doctoral studies</i>		
OGÓŁEM	13791	11244	11133	10401	7736	3107	3143	3065
TOTAL								
w tym kobiety..... <i>of which females</i>	9310	7658	7843	7086	5249	1595	1649	1630
Uniwersytety..... <i>Universities</i>	2645	2095	1743	1606	1022	1365	1345	1324
Wyższe szkoły techniczne..... <i>Technical universities</i>	1700	951	817	929	597	569	541	517
Wyższe szkoły rolnicze..... <i>Agricultural academies</i>	556	390	391	270	361	206	304	302
Wyższe szkoły ekonomiczne..... <i>Academies of economics</i>	5584	4944	5037	5103	3827	601	438	414
Uniwersytety medyczne..... <i>Medical universities</i>	320	482	464	182	296	180	171	160
Akademie wychowania fizycznego..... <i>Physical academies</i>	217	123	179	216	64	92	91	72
Wyższe szkoły artystyczne..... <i>Fine arts academies</i>	37	11	–	14	11	–	94	121
Pozostałe szkoły wyższe..... <i>Others</i>	2732	2197	2476	2081	1535	–	–	–
Instytuty naukowo-badawcze; placówki naukowe PAN..... <i>Research institutes; scientific units of the Polish Academy of Sciences</i>	–	51	26	–	23	94	159	155

^a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

^a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 28 (108). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Szkoly podstawowe..... 2010/11	1	2	196	102	10	4	
Primary schools	2015/16	–	–	–	–	–	
	2016/17	–	–	–	.	.	
Gimnazja 2010/11	4	18	514	128	105	39	
Lower secondary schools	2015/16	5	421	130	132	64	
	2016/17	5	428	136	.	.	
Zasadnicze szkoly	2010/11	–	–	–	–	–	
zawodowe	2015/16	x	x	x	x	x	
Basic vocational schools	2016/17	x	x	x	x	x	
Licea ogólnokształcące ^a	2010/11	49	219	6491	2675	1280	613
General secondary	2015/16	30	130	4745	2058	1403	650
schools ^a	2016/17	29	130	4470	1921	.	.
Technika ^b 2010/11	10	27	668	200	145	59	
Technical secondary	2015/16	–	–	–	–	–	
schools ^b	2016/17	x	x	x	x	x	

a, b Łącznie z: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), b – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), b – supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 29 (109). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Placówki.....	262	290	308	Establishments
Przedszkola.....	195	231	238	Nursery schools
w tym specjalne.....	4	5	7	of which special
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.....	63	49	57	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego.....	–	–	–	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne.....	4	10	13	Pre-primary points
Miejsca:				Places:
Przedszkola.....	17463	19202	19771	Nursery schools
w tym specjalne.....	113	133	179	of which special
Zespoły wychowania przedszkolnego.....	–	–	–	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne.....	100	294	374	Pre-primary points

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 29 (109). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Dzieci	18630	18178	20043	Children
w tym w wieku: 5 lat	4983	5923	5542	of which: aged 5
6 lat	3462	941 ^b	3846	aged 6
Przedszkola	16565	16716	18160	Nursery schools
w tym specjalne	107	113	123	of which special
w tym w wieku: 5 lat	4564	5068	5232	of which: aged 5
6 lat	1978	506 ^b	2561	aged 6
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	1993	1256	1583	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku: 5 lat	402	805	255	of which: aged 5
6 lat	1484	418 ^b	1249	aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	–	–	–	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	72	206	300	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przed- szkolnego na 1000 dzieci w wieku:				Children attending pre-primary educa- tion establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	919	.	899	3–6
3–5	952	995	964	3–5
5 lat	1026	1062	1017	5
6 lat	800	.	705	6
Dzieci w przedszkolach na:				Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:				1000 children aged:
3–6 lat	818	.	816	3–6
3–5	921	936	931	3–5
1 przedszkole	85	72	76	Nursery school
100 miejsc	95	87	92	100 places

^a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^b Dotyczy dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities. ^b Concern children obliged to attend to the primary school who received opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w dziale dane o opiece zdrowotnej nie obejmują informacji dotyczących ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

3. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1638), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),

b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych;

2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1251);

3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 464);

4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 581), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;

5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowskowym, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskowej oraz o gminach uzdrowskowych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 879);

6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 757), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 1207);

7) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 z późn. zm.).

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data presented in this chapter do not include information concerning the health care in prisons.

2. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency.

3. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1638), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units performing health care activities in the following areas:

a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),

b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, sanatoria).

Under that law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives;

2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (Journal of Laws 2016 item 1251);

3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2015 item 464);

4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2015 item 581), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 879);

6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2013 item 757), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 – law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207);

7) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 45, item 271 with later amendments).

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

5. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz. U. poz. 26).

6. **Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów** podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

7. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

8. Dane o **stacjonarnej opiece zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej (dotyczy: szpitali, łóżek i leczonych).

Dane o **łóżkach** w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

9. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

10. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. Nr 237, poz. 1420); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

11. Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

12. Dane o **opiece nad dziećmi do lat 3** prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (jednolity tekst Dz. U. z 2016 r. poz. 157), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. – klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

13. **Karta Dużej Rodziny** na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 785) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

4. *Data regarding **medical personnel** concerns persons employed in: units engaged health care activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.*

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

5. *Data on **doctor specialists and dental specialists** concerns doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2 I 2013 on Doctors and Dentist Specializations (Journal of Laws item 26).*

6. ***Consultations provided by doctors and dentists** are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.*

7. *Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.*

8. *Data on **in-patient health care** do not include day-care (concerns: hospitals, beds and in-patients).*

*Data regarding **beds** in in-patient health care units concern permanent beds in-patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.*

9. *Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.*

10. *Data concerning **emergency medical services and first-aid** includes units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).*

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XI 2011 (Journal of Laws No. 237, item 1420); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

11. ***Generally available pharmacies** do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.*

12. *Data on **childcare for children up to the age of 3** are presented according to the law dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 157). Childcare can be organized in the form nurseries as well as since 2011 – children's clubs, provided by day carer and nanny.*

13. ***Large Family Card** basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2016 item 785). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:*

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych

14. Dane dotyczące **wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej** prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 697).

15. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 II 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 195).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

16. **Placówka wsparcia dziennego** wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych;
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie usług asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów społecznych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej, przez rodzinę wspierającą, placówki wsparcia dziennego lub w formie poradnictwa specjalistycznego.

17. **Rodzinną pieczą zastępczą** jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze:**
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),

- 1) *up to the age of 18,*
- 2) *up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,*
- 3) *without age limits in the case of children with a certificate of disability.*

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

14. *Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697).*

15. *Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (Journal of Law item 195).*

Benefit is financed from the state budget.

16. **Day-support centre** – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres – provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests;
- 2) **specialized centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psycho-corrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy;
- 3) **street work** – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker;
- 4) **in a combination of the forms** i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

Family support shall be provided in the form of family assistant’s services, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job, as a supporting family, day-support centre or a specialists guidance.

17. **Family foster care** shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child’s adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children’s emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families:**
 - a) *related,*
 - b) *not-professional* – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),

- c) zawodowe – umieszcza się w nich w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa), w tym:
- zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 382 z późn. zm.), małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art.12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

18. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
- a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej; w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
 - b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwiała wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
 - d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne,

c) *professional* – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings), including:

- *professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2014 item 382 with later amendments), underage mothers with children,*
- *professional that performs the function of a family emergency house shall receive a children on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (Journal of Laws 2015 item 1390);*

2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

18. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be run as:
- a) an **intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation; especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - b) a **family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,
 - c) a **socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
 - d) a **specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in

rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

19. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 930).

20. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

19. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 930).

20. Data on social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance of 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses as a result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (110). **PRACOWNICY MEDYCZNI**^a
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Lekarze.....	2319	2609	Doctors
w tym kobiety	1414	1619	of which women
Lekarze dentyści.....	102	90	Dentists
w tym kobiety	77	67	of which women
Farmaceuci.....	825	888	Pharmacists
w tym kobiety	717	762	of which women
Pielęgniarki.....	4626	4627 ^b	Nurses
Położne.....	950	911 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci ^d	344	321	Physiotherapists ^d
Diagności laboratoryjni ^e	544	467	Laboratory diagnosticians ^e

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 144; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ^{b-c} W tym magistrzy: ^b – pielęgniarstwa – 923, ^c – położnictwa – 395. ^d Z wyższym wykształceniem. ^e Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 4 on page 144; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. ^{b-c} Of which masters: ^b – of nursing – 923, ^c – of midwifery – 395. ^d By tertiary education. ^e Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, and in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (111). **LEKARZE SPECJALIŚCI**^a
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓLEM	1446	1507	DOCTORS OF TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:			of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii.....	151	152	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	231	233	Surgery ^b
Chorób płuc.....	44	48	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych.....	125	108	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii.....	22	27	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	50	49	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej.....	66	64	General practitioners
Neurologii ^{cd}	61	63	Neurology ^{cd}
Okulistyki.....	44	44	Ophthalmology
Onkologii ^e	27	34	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	45	45	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici.....	77	83	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii.....	90	85	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	28	34	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	94	106	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W % OGÓŁU LEKARZY	62,4	57,8	SPECIALISTS IN % OF TOTAL DOCTORS

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 144. ^b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^{d-g} Także: ^d – neuropatologii, ^e – patologii onkologicznej, onkologii i hematologii, ^f – otorynolaryngologii, ^g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

^a See general notes, item 4 and 5 on page 144. ^b General surgery, paediatric, thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillofacial surgery, cardiothoracic surgery as well as urology and vascular surgery. ^c Including children's specialists. ^{d-g} Also: ^d – neuropathology, ^e – oncological pathology, oncology and haematology, ^f – otorynolaryngology, ^g – oncological radiotherapy and children's radiology.

TABL. 2 (111). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
LEKARZE DENTYŚCI OGÓLEM	14	13	DENTISTS OF TOTAL
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:			of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	1	–	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	3	4	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	4	4	Orthodontics
Protetyki stomatologicznej	3	–	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	–	3	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	3	2	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY DENTYSTÓW	13,7	14,4	DENTAL SPECIALISTS IN % OF TOTAL DENTIST

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 144.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 4 and 5 on page 144

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (112). **AMBULATORIJA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
 OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	484	526	Out-patients departments (as of 31 XII)
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	101	104	Medical practices ^b (as of 31 XII)
Porady udzielone ^c w tys.	6757,9	6994,0	Consultations provided ^c in thous.
lekarskie	5996,6	6195,8	doctors
w tym specjalistyczne	3417,2	3590,6	of which specialized
stomatologiczne	761,3	798,2	stomatological

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 143. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes, item 2 on page 143. ^b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Central Statistical Office.

TABL. 4 (113). **SZPITALA OGÓLNE^a**
 GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	19	18	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	6140	5848	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	113,2	108,2	per 10 thous. population
Leczeni ^b	302648	304257	In-patients ^b
Zmarli	4056	4150	Deaths
Leczeni ^b na: 10 tys. ludności	5557	5618	In-patients ^b per: 10 thous. population
1 łóżko ^c	50,9	52,4	bed ^c
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,2	5,1	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	266	265	Average bed use in days

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 i 9 na str. 144. ^b Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^c Do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną miesięczną liczbę łóżek.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 7 and 9 on page 144. ^b Excluding inter-ward patient transfer. ^c For calculating of indice was used the average monthly number of beds.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 5 (114). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA**^a

Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	14	14	15	Emergency rescue teams
podstawowe	8	5	4	basic
specjalistyczne	6	9	11	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	4	3	3	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	1	2	2	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :				Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	42,9	54,0	55,2	in thousands
na 1000 ludności	77,1	99,1	101,9	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :				Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	43,6	54,0	55,2	in thousands
w tym:				of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	2,8	2,5	2,8	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	15,0	20,1	21,0	aged 65 and more
na 1000 ludności	78,4	99,2	102,0	per 1000 population

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 144. ^b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. ^c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratownicze. ^d W ciągu roku.

^a See general notes, item 10 on page 144. ^b Organization cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. ^c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. ^d During the year.

TABL. 6 (115). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE**^a

Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Apteki	251	282	299	Pharmacies
w tym prywatne	248	279	296	of which private
Liczba ludności na 1 aptekę	2214	1923	1807	Population per pharmacy
Farmaceuci pracujący w aptekach	675	719	760	Pharmacists employed in pharmacies
w tym w aptekach prywatnych	666	711	752	of which in private pharmacies

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 144.

^a See general notes, item 11 on page 144.

TABL. 7 (116). **KRWIODAWSTWO**^a

BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	15	13	13	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy	49320	46582	46874	Blood donors
w tym honorowi	49307	46497	46792	of which voluntary
Liczba donacji ^b krwi pełnej	84322	89327	90889	Number of collected donations ^b of whole blood
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c	87502	90984	92751	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c

^a Bez danych resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. ^b Donacja to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence as well as the Ministry of the Interior and Administration. ^b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.
Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 8 (117). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
 Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Żłobki	14	74	85	Nurseries
Oddziały żłobkowe	–	–	1	Nursery wards
Kluby dziecięce	x	8	6	Children's clubs
Miejsca:				Places:
w żłobkach	1015	2994	3395	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	135	78	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku):				Children staying (during the year):
w żłobkach	2052	4323	4693	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	141	120	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	55,9	186,5	200,0	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:				Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	64,9	166,9	185,5	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	116,2	89,5	92,8	per 100 places

a W 2005 r. łącznie ze żłobkami tygodniowymi; miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a In 2005 including weekly nurseries; places and children – including nursery wards.

TABL. 9 (118). **WSPIERANIE RODZINY W 2016 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a :		Child-raising benefit ^a :
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	29809	average monthly numer of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	40249	average monthly numer of children to which families receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł	181116,3	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a :		Child-rising supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek ..	501	average monthly numer of children to which foster families and foster homes receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł	2210,0	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a :		Lump sum supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	20	average monthly numer of children to which family care and education centres receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł	88,7	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	3562	Family Large Family Card holder

a W ramach programu „Rodzina 500+”; dane dotyczą okresu od 1 IV do 31 XII.

a Within the „Family 500+” programme; data concern the period 1 IV–31 XII.

TABL. 10 (119). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)			wychowankowie residents			
OGÓŁEM	15	22	22	1182	952	893	TOTAL
Opiekuńcze.....	11	12	13	1032	343	355	General care
Specjalistyczne.....	4	7	6	150	550	462	Specialized
Pracy podwórkowej.....	–	2	2	–	38	58	Street work
W połączonych formach.....	–	1	1	–	21	18	In a combination of the forms

TABL. 11 (120). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**

Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	405	452	449	Foster families
Spokrewnione.....	339	285	277	Related
dzieci ^b	430	352	353	children ^b
Niezawodowe.....	54	138	142	Non-professional
dzieci ^b	70	162	165	children ^b
Zawodowe ^c	12	29	30	Professional ^c
dzieci ^b	33	86	88	children ^b
Rodzinne domy dziecka	–	–	–	Foster homes
dzieci ^d	–	–	–	children ^d

^a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. ^b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. ^c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. ^d W wieku do 25 lat.

^a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. ^b Until 2011 – up to the age of 18, since 2012 – up to the age of 25. ^c Until 2011 professional, not related to the child foster families. ^d Up to the age of 25.

TABL. 12 (121). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	---------------

PLACÓWKI (stan w dniu 31 XII)
CENTRES (as of 31 XII)

Placówki opiekuńczo-wychowawcze.....	11	12	12	Care and education centres
interwencyjne.....	–	–	–	intervention
rodzinne.....	5	5	5	family
socjalizacyjne.....	2	2	2	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne.....	–	–	–	specialist therapy
inne ^b	4	5	5	others ^b
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne.....	–	–	–	Regional care and therapy centres
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne.....	–	–	–	Pre-adoptive intervention centres

WYCHOWANKOWIE (stan w dniu 31 XII)
RESIDENTS (as of 31 XII)

Placówki opiekuńczo-wychowawcze.....	178	197	190 ^c	Care and education centres
interwencyjne.....	–	–	–	intervention
rodzinne.....	29	32	29	family
socjalizacyjne.....	36	36	32	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne.....	–	–	–	specialist therapy
inne ^b	113	129	129	others ^b
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne.....	–	–	–	Regional care and therapy centres
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne.....	–	–	–	Pre-adoptive intervention centres

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 146. ^b Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne. ^c W tym 11 wychowanków w wieku 0–3 lata oraz 10 w wieku 4–6 lat.

^a See general notes, item 18 on page 146. ^b Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres. ^c Of which 11 residents at age 0–3 and 10 at age 4–6.

TABL. 12 (121). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a** (dok.)
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
WOLONTARIUSZE VOLUNTEERS				
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	100	113	116	Care and education centres
interwencyjne	–	–	–	intervention
rodzinne	8	7	13	family
sojalizacyjne	5	9	2	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne	–	–	–	specialist therapy
inne ^b	87	97	101	others ^b
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne	–	–	–	Regional care and therapy centres
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne	–	–	–	Pre-adoptive intervention centres

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 146. ^b Łączące zadania placówek interwencyjnych, sojalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

^a See general notes, item 18 on page 146. ^b Combining tasks of the intervention, specialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 13 (122). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**

Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	19	20	21	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca (łącznie z filiami):				Places (including branches):
ogółem	1233	1442	1438	total
na 10 tys. ludności	22,2	26,6	26,6	per 10 thous. population
Mieszkańcy (łącznie z filiami):				Residents (including branches):
ogółem	1170	1235	1170	total
w tym kobiety	476	662	642	of which women
w tym do 18 lat	55	68	48	of which up to the age of 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	755	1120	1096	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	21,1	22,8	21,7	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	269	430	408	Persons awaiting a place

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.

^a Including community self-help homes.

TABL. 14 (123). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**

Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	19	20	21	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:				in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	6	3	4	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	3	3	3	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	2	3	3	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie ..	1	1	1	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	–	–	–	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	–	1	1	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	1	–	–	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	5	9	9	Homeless
Inne osoby	1	1	1	Other persons

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców.

^a Including community self-help homes. ^b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few groups of residents.

TABL. 14 (123). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Mieszkańcy (łącznie z filiami).....	1170	1235	1170	Residents (including branches)
w domach i zakładach dla:				<i>in homes and facilities for:</i>
Osób w podeszłym wieku.....	313	264	250	<i>Aged persons</i>
Przewlekle somatycznie chorych.....	344	342	343	<i>Chronically ill with somatic disorders</i>
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.....	20	25	26	<i>Mentally retarded</i>
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.....	60	60	59	<i>Children and youth mentally retarded</i>
Przewlekle psychicznie chorych.....	–	–	–	<i>Chronically mentally ill</i>
Niepełnosprawnych fizycznie.....	–	19	20	<i>Physically handicapped</i>
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.....	37	–	–	<i>Mothers with dependent children and pregnant women</i>
Bezdomnych.....	371	490	434	<i>Homeless</i>
Innych osób.....	25	35	38	<i>Other persons</i>

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.

^a Including community self-help homes.

TABL. 15 (124). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający <i>Beneficiaries</i>	Udzielone świadczenia w tys. zł <i>Benefits granted in thous. zł</i>	SPECIFICATION	
O G Ó Ł E M.....	2015 2016	17218 16406^b	56802,4 58669,6	TOTAL
Pomoc pieniężna.....	15095	32782,8	Monetary assistance	
w tym:			<i>of which:</i>	
Zasilek stały.....	1816	8664,1	<i>Permanent benefit</i>	
Zasilek okresowy.....	5615	9223,1	<i>Temporary benefit</i>	
Zasilek celowy.....	7609	14656,6	<i>Appropriated benefit</i>	
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki.....	34	137,8	<i>Assistance to reach self-dependence and to continue education</i>	
Pomoc niepieniężna.....	8193	25886,8	Non-monetary assistance	
w tym:			<i>of which:</i>	
Schronienie.....	268	796,9	<i>Shelter</i>	
Posilek.....	4143	5901,5	<i>Meals</i>	
Sprawienie pogrzebu.....	124	170,8	<i>Burial</i>	
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.....	3326	18974,1	<i>Attendance services and specialized attendance services</i>	
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie.....	8	35,9	<i>Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household</i>	

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 147. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 20 on page 147. ^b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ XI KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany w bibliotece, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawianictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano, wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

Turystyka

1. **Termin turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wycieczkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy.

CHAPTER XI CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- **entertainment activities**.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council (EU) in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli podczas jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

5. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych** lub **po** **koi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

Sport

1. Dane o **klubach sportowych** publikowane są łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

2. W kategoriach ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

3. Informacje o organizacjach kultury fizycznej oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

4. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

5. W ramach obiektów sportowych:

- boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich,
- boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną), wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne (wielozadaniowe),
- boiska kryte znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

5. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

Sport

1. Data regarding **sports clubs** are published including student sports clubs UKS and religious sports clubs.

2. In the category of persons practising sports, coaches and sports instructors in sports clubs a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once, instead of many times, as before.

3. Information on physical education organizations as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic survey conducted every two years.

4. Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.

5. Within sports facilities:

- sports fields located on the main surface of the stadium are not recognized again as sports fields for big games,
- sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are recognized once as universal and multi-purpose sports fields,
- indoor sports fields located in sports halls or gyms are not recognized separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility where they are located.

Informacje o obiektach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dotyczą obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności.

Ścieżka rowerowa (droga dla rowerów) jest to droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi. Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują samodzielne drogi dla rowerów (położone w pasie drogi), drogi wydzielone z jezdni, drogi wydzielone z chodnika oraz drogi zawarte w ciągach pieszo-rowerowych. W danych uwzględniono łączną długość ścieżek będących w zarządzie gminy, starostwa powiatowego i urzędu marszałkowskiego (bez długości szlaków rowerowych położonych np. w lesie).

Information on sports facilities adapted to the needs of the disabled refer to facilities adapted to the needs of people with physical disability and other than physical type of disability.

Cycle path (bikeway) is a path or its part dedicated to cycling, marked with appropriate traffic signs. Data concerning cycle paths include separated in-roadway bikeways, physically separated in-road bikeways, shared-use paths, shared in-road bikeways. Data include a total length of cycle paths being managed by gmina, powiat and marshal's office (excluding length of cycle routes located e.g. in forests).

Kultura Culture

TABL. 1 (125). **KSIAŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	liczba tytułów <i>number of titles</i>			
OGÓŁEM	1904	2334	1975	TOTAL
Wydawnictwa naukowe	675	628	569	<i>Scientific publications</i>
Podręczniki dla szkół wyższych.....	123	61	72	<i>University textbooks</i>
Wydawnictwa zawodowe.....	47	86	89	<i>Professional publications</i>
Podręczniki szkolne.....	22	37	23	<i>School textbooks</i>
Wydawnictwa popularne.....	518	683	534	<i>Popular science</i>
Literatura piękna.....	519	839	688	<i>Belles-lettres</i>
w tym dla dzieci i młodzieży.....	129	270	246	<i>of which for children and youth</i>

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 2 (126). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	liczba tytułów <i>number of titles</i>			
OGÓŁEM	382	392	370	TOTAL
ukazujące się:				<i>published as specified:</i>
W tygodniu:				<i>Weekly:</i>
6–2 razy	1	1	2	<i>6–2 times</i>
1 raz.....	7	11	13	<i>once</i>
W miesiącu:				<i>Monthly:</i>
3–2 razy	2	2	1	<i>3–2 times</i>
1 raz.....	77	70	70	<i>once</i>
1 raz:				<i>Once:</i>
na 2 miesiące.....	59	61	71	<i>bimonthly</i>
w kwartale.....	98	98	101	<i>quarterly</i>
w półroczu.....	28	25	28	<i>half-yearly</i>
w roku	56	40	23	<i>yearly</i>
Nieregularnie	54	84	61	<i>Irregularly</i>

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (127). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	57	43	41	<i>Libraries (as of 31 XII)</i>
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	1531,6	1609,6	1642,3	<i>Collection (as of 31 XII) in thous. vol.</i>
Czytelnicy w tys.	93,0	86,8	79,8	<i>Borrowers in thous.</i>
Wypożyczenia ^a :				<i>Loans^a:</i>
w tysiącach woluminów.....	1846,8	1573,9	1556,1	<i>in thousand volumes</i>
na 1 czytelnika w wol.	19,9	18,1	19,5	<i>per borrower in vol.</i>

^a W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

^a In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (128). MUZEA
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	21	19	21	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	308,9	389,0	393,3	Museum exhibits ^a in thous.
Wystawy czasowe:				Temporary exhibitions:
własne ^b	60	47	83	own ^b
obce ^c	15	9	20	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	293,4	321,3	368,3	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna ^d	63,0	47,7	60,7	of which primary and secondary school students ^d

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W kraju. ^c Krajowe i z zagranicy. ^d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.
^a As of 31 XII. ^b In Poland. ^c Domestic and foreign. ^d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (129). GALERIE SZTUKI
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Galerie (stan w dniu 31 XII)	8	8	8	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	71	68	147	Exhibitions ^a
Ekspozycje ^a	74	68	148	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	125,1	79,0	91,4	Visitors in thous.

^a W kraju.
^a In Poland.

TABL. 6 (130). TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE^a
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne (stan w dniu 31 XII)	9	9	10	Theatres and music institutions (as of 31 XII)
Miejsca na widowni w stałej sali (stan w dniu 31 XII)	3351	3444	3429	Seats in a fixed hall (as of 31 XII)
Przedstawienia i koncerty	2756	2673	3041	Performances and concerts
w województwie wielkopolskim	2632	2535	2951	in Wielkopolskie Voivodship
w tym w stałej sali	1444	1397	1494	of which in a fixed hall
w innych województwach	124	138	90	outside home voivodship
Widzowie i słuchacze	651756	493149	549878	Audience
w województwie wielkopolskim	624658	464328	526321	in Wielkopolskie Voivodship
w tym w stałej sali	396662	354246	352964	of which in a fixed hall
w innych województwach	27098	28821	23557	outside home voivodship

^a Według siedziby.
^a By the seat.

TABL. 7 (131). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY**
Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2016	SPECIFICATION
Instytucje	30	28	28	Institutions
centra kultury	–	1	1	centres of culture
domy kultury.....	14	13	13	cultural establishments
ośrodki kultury.....	6	3	3	cultural centres
kluby.....	10	11	11	clubs
Pracownie specjalistyczne.....	.	69	70	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	2665	3382	3918	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	200,8	438,1	465,6	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku).....	144	214	235	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	2500	2860	4481	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	630	825	1211	of which primary and secondary school students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne	170	96	96	Artistic groups (ensembles)
Członkowie (grup) zespołów artystycznych...	2900	1841	1659	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	1458	1052	997	of which primary and secondary school students ^b
Kola (kluby/sekcje)	220	343	348	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji)	6004	18146	7916	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	1294	6448	2817	of which primary and secondary school students ^b

^a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. ^b W 2009 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.
^a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres. ^b Until 2009 children and youth below the age of 15.

TABL. 8 (132). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	8	11	11	Cinemas (as of 31 XII)
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	60	63	70	Screens (as of 31 XII)
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	16109	16467	17808	Seats (as of 31 XII)
Seanse	88884	98368	102858	Screenings
na 1 kino	11111	8943	9351	per cinema
Widzowie	2437293	2562987	2844436	Audience
na 1 kino	304662	232999	258585	per cinema
na 1 seans	27	26	28	per screening

Turystyka Tourism

Uwaga do tablic 9–12

Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note to tables 9–12

Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 9 (133). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**^a
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	75	88	91	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	75	88	91	of which open all year
Obiekty hotelowe	53	68	70	Hotels and similar facilities
w tym hotele	47	54	55	of which hotels
Pozostałe obiekty	22	20	21	Other facilities
w tym:				of which:
szkolne schroniska młodzieżowe	3	3	3	school youth hostels
hostele	7	9	9	hostels
pokoje gościnne	2	3	rooms for rent
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	8173	8857	9070	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	8165	8857	9070	of which open all year
Obiekty hotelowe	6185	7257	7501	Hotels and similar facilities
w tym hotele	5929	6612	6765	of which hotels
Pozostałe obiekty	1988	1600	1569	Other facilities
w tym:				of which:
szkolne schroniska młodzieżowe	253	253	253	school youth hostels
hostele	322	434	389	hostels
pokoje gościnne	46	68	rooms for rent
Korzystający z noclegów	582975	819695	846701	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	163071	190911	198557	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	456999	664769	684620	Hotels and similar facilities
w tym hotele	443201	617061	628827	of which hotels
Pozostałe obiekty	125976	154926	162081	Other facilities
w tym:				of which:
szkolne schroniska młodzieżowe	20112	14995	15760	school youth hostels
hostele	17035	33354	28612	hostels
pokoje gościnne	1801	1768	rooms for rent
Udzielone noclegi	986480	1300768	1395939	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	300651	343670	385281	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	744468	1065150	1158512	Hotels and similar facilities
w tym hotele	717048	969011	1042033	of which hotels
Pozostałe obiekty	242012	235618	237427	Other facilities
w tym:				of which:
szkolne schroniska młodzieżowe	32926	26870	30271	school youth hostels
hostele	29397	60831	51302	hostels
pokoje gościnne	7768	8261	rooms for rent

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 10 (134). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	163071	190911	198557	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	153496	182826	190443	Hotels and similar facilities
w tym hotele	148304	175970	180666	of which hotels
Pozostałe obiekty	9575	8085	8114	Other facilities
w tym:				of which:
szkolne schroniska młodzieżowe	837	684	931	school youth hostels
hostele	4173	3066	2367	hostels
pokoje gościnne	88	43	rooms for rent
Udzielone noclegi	300651	343670	385281	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	278740	329105	370538	Hotels and similar facilities
w tym hotele	265574	313542	346932	of which hotels
Pozostałe obiekty	21911	14565	14743	Other facilities
w tym:				of which:
szkolne schroniska młodzieżowe	1618	1522	3682	school youth hostels
hostele	8639	6634	4614	hostels
pokoje gościnne	236	90	rooms for rent

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 11 (135). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^{ab}**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places			stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms			
	w %			in %			
Obiekty hotelowe	33,0	41,0	43,2	41,0	52,5	56,3	Hotels and similar facilities
w tym hotele	33,1	40,8	42,9	40,9	52,8	56,8	of which hotels
Pozostałe obiekty	33,4	39,7	40,2	x	x	x	Other facilities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 156. ^b W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a See general notes, item 5 on page 156. ^b In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 12 (136). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃA**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES
OF POZNAŃ CITY HALL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	75	88	91	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	75	88	91	of which open all year
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	8173	8857	9070	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	8165	8857	9070	of which open all year
Korzystający z noclegów	582975	819695	846701	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	163071	190911	198557	of which foreign tourists
Wynajęte pokoje	519727	746476	820658	Tourists accommodated
w tym turystom zagranicznym	202455	236543	265806	of which foreign tourists
Udzielone noclegi	986480	1300768	1395939	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	300651	343670	385281	of which foreign tourists
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	33,1	40,8	42,7	Occupancy rate of bed places in %
Stopień wykorzystania pokoi w %	41,0	52,5	56,3	Occupancy rate of rooms in %
GRUNWALD				
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	14	18	20	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	14	18	20	of which open all year
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	1042	1375	1427	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	1042	1375	1427	of which open all year
Korzystający z noclegów	66714	148852	157381	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	7700	32973	33024	of which foreign tourists
Wynajęte pokoje	57349	143628	157938	Tourists accommodated
w tym turystom zagranicznym	8345	31527	32154	of which foreign tourists
Udzielone noclegi	103435	213862	234023	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	13161	44571	44813	of which foreign tourists
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	27,4	41,4	44,6	Occupancy rate of bed places in %
Stopień wykorzystania pokoi w %	35,4	54,2	59,2	Occupancy rate of rooms in %
JEŻYCE				
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	16	19	19	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	16	19	19	of which open all year
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	1701	1743	1755	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	1693	1743	1755	of which open all year
Korzystający z noclegów	102326	144531	148305	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	29028	38134	44052	of which foreign tourists
Wynajęte pokoje	91013	142707	153026	Tourists accommodated
w tym turystom zagranicznym	42818	53765	61345	of which foreign tourists
Udzielone noclegi	184217	244227	247525	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	54420	69779	81821	of which foreign tourists
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	30,1	39,5	39,1	Occupancy rate of bed places in %
Stopień wykorzystania pokoi w %	39,6	53,7	56,6	Occupancy rate of rooms in %

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 12 (136). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃ (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES
OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
NOWE MIASTO				
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	10	11	11	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	10	11	11	of which open all year
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	987	1023	1035	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	987	1023	1035	of which open all year
Korzystający z noclegów	47564	82036	65369	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	14721	19450	15861	of which foreign tourists
Wynajęte pokoje	41748	62378	61679	Tourists accommodated
w tym turystom zagranicznym	15032	12987	14000	of which foreign tourists
Udzielone noclegi	85131	118364	118143	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	30148	27234	30976	of which foreign tourists
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	23,7	32,2	31,4	Occupancy rate of bed places in %
Stopień wykorzystania pokoi w %	35,5	51,1	48,5	Occupancy rate of rooms in %
STARE MIASTO				
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	27	32	33	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	27	32	33	of which open all year
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	3692	3818	3944	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	3692	3818	3944	of which open all year
Korzystający z noclegów	292724	320971	336105	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	110155	98250	102495	of which foreign tourists
Wynajęte pokoje	317098	365290	410360	Tourists accommodated
w tym turystom zagranicznym	134838	135913	154724	of which foreign tourists
Udzielone noclegi	488364	565093	612027	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	200553	198373	222157	of which foreign tourists
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	36,1	41,8	43,8	Occupancy rate of bed places in %
Stopień wykorzystania pokoi w %	43,2	51,8	56,5	Occupancy rate of rooms in %
WILDA				
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	8	8	8	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	8	8	8	of which open all year
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	751	898	909	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	751	898	909	of which open all year
Korzystający z noclegów	73647	123305	139541	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	1467	2104	3125	of which foreign tourists
Wynajęte pokoje	12519	32473	37655	Tourists accommodated
w tym turystom zagranicznym	1422	2351	3583	of which foreign tourists
Udzielone noclegi	125333	159222	184221	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	2369	3713	5514	of which foreign tourists
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	45,4	47,3	53,8	Occupancy rate of bed places in %
Stopień wykorzystania pokoi w %	49,8	50,0	56,3	Occupancy rate of rooms in %

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places.

Sport Sport

TABL. 13 (137). **KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	SPECIFICATION
Jednostki organizacyjne	137	126	149	Organizational entities
Członkowie	13604	13355	16936	Members
Ćwiczący	11248	12870	15228	Persons practising sports
mężczyźni.....	7900	9025	10715	males
kobiety.....	3348	3845	4513	females
w tym w wieku do 18 lat.....	7340	9676	9427	of which aged up to 18 years
Sekcje sportowe	275	261	318	Sports sections
Trenerzy.....	384	417	524	Coaches
Instruktorzy sportowi.....	315	307	340	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	121	98	120	Other persons conducting sports activities

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.
N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 14 (138). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2014 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2014
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do potrzeb niepełnospraw- nych osób ćwiczących Of which adapted for the disabled persons practising sports	SPECIFICATION
Stadiony ogółem ^b	5	5	Stadiums total ^b
Boiska do gier wielkich ^c	16	13	Fields for big games ^c
w tym piłkarskie.....	15	12	of which football
Boiska do gier małych ^c	30	29	Fields for small games ^c
w tym:			of which:
koszykówki.....	14	14	basketball
piłki ręcznej.....	2	2	handball
piłki siatkowej.....	1	-	volleyball
Boiska uniwersalne (wielozadaniowe).....	12	12	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	49	39	Tennis courts
Hale sportowe.....	11	8	Sports halls
Sale gimnastyczne ^d	11	5	Gyms ^d
Pływalnie	7	7	Swimming pools
Tory sportowe	10	7	Sports tracks
Lodowiska sztucznie mrożone.....	3	2	Artificial ice rinks
Ścieżki rowerowe ^e w km	133,9	x	Bicycle paths ^e in km

^a Bez obiektów przyszłych. ^b Łącznie z deklarowanymi obiektami niespełniającymi wymogów przewidzianych dla stadionów, np. widowni.
^c Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. ^d Łącznie z salami pomocniczymi. ^e Bez szlaków rowerowych.
^a Excluding schools facilities. ^b Including declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. ^c Including non-full-size facilities. ^d Including auxiliary gym. ^e Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XII LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:
 - 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
 - c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 - d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonym do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie zakładów przemysłowych i przy nich. Do zadrzewień nie zalicza się:

CHAPTER XII FORESTRY

General notes

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - State Forests National Forest Holding (abbreviated as „State Forests”) supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),
 - c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;
- 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) agricultural production cooperatives,
 - d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts

sadów, plantacji, szkótek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik **lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni miasta.

4. Dane o **pozyskaniu drewna** w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The **forest cover** indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the city.

4. Data on **removals** in the rows according to wood assortments were compiled on the quality-size classification defined by Polish Norms.

TABL. 1 (139). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha.....	4157,8	4249,6	4262,8	TOTAL in ha
Lasy	3618,4	3855,8	3857,8	Forests
Publiczne	3298,2	3414,7	3420,3	Public
w tym:				of which:
własność Skarbu Państwa	1235,2	1230,9	1230,7	owned by the State Treasury
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	1228,2	1223,8	1223,8	of which managed by the State Forests
własność gmin	2063,0	2177,6	2183,4	gmina owned
Prywatne.....	320,2	441,1	437,4	Private
Grunty związane z gospodarką leśną	539,4	393,8	405,0	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	13,8	14,7	14,7	FOREST COVER in %

TABL. 2 (140). **LASY PRYWATNE I GMINNE**
PRIVATE AND GMINA FORESTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powierzchnia gruntów leśnych w ha (stan w dniu 31 XII)	2896,2	2985,7	2999,1	Forest land in ha (as of 31 XII)
w tym lasów ochronnych	2895,2	2618,7	2999,1	of which protectional forest
Odnowienia i zalesienia w ha	2,0	4,5	13,2	Renovations and afforestations in ha
w tym zalesienia ^a	–	2,9	5,5	of which afforestations ^a
Pozyskiwanie drewna (grubizny) w m ³	5610	6072	4320	Removals (of timber) in m ³

^a Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego.

^a Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan.

DZIAŁ XIII PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 5 na str. 18.

3. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 8 na str. 18.

4. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

5. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

CHAPTER XIII INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply", as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

2. Data were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 18.

3. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 8 on page 18.

4. In data concerning production, the value of out-work is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

5. Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Podmioty gospodarcze zwie się dalej podmiotami budowlanymi.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 5 na str. 18.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym (tj. na rzecz obcych zleceńiodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2 in the section “Construction”. Economic entities are referred to hereafter as construction entities.

2. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 18.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of constructions as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (141). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (ceny bieżące)
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	
			w mln zł in mln zł	w odsetkach in percent
OGÓŁEM TOTAL	28966,0	36326,1	40432,2	100,0
sektor publiczny public sector	3383,5	3118,6	3144,1	7,8
sektor prywatny private sector	25582,5	33207,5	37288,1	92,2
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	25000,9	32596,9	36073,1	89,2
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	2792,9	3885,8	4495,5	11,1
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	25,1	17,3	21,6	0,1
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	81,8	92,2	100,5	0,2
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ .. Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	48,8	188,1	166,7	0,4
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... Manufacture of paper and paper products	910,5	1481,9	1385,9	3,4
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	190,5	391,6	406,9	1,0
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	886,6	1141,5	1272,5	3,1
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	1670,8	2382,1	2528,1	6,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surow- ców niemetalicznych..... Manufacture of other non-metallic mineral products	224,3	919,5	1136,3	2,8
Produkcja metali..... Manufacture of basic metals	75,2	198,5	229,4	0,6
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	560,3	785,9	807,1	2,0
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	174,5	409,7	310,3	0,8
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	744,5	692,2	674,7	1,7
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego..... Manufacture of other transport equipment	98,5	#	#	#

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (141). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016		
			w mln zł in mln zł		w odsetkach in percent
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)					
Produkcja mebli..... Manufacture of furniture	182,7	290,1	284,6	0,7	
Pozostała produkcja wyrobów..... Other manufacturing	99,4	98,6	109,7	0,3	
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń..... Repair and installation of machinery and equipment	242,3	442,3	430,2	1,1	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ..... Electricity, gas, steam and air conditioning supply	3323,5	#	3547,9	8,8	

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (142). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	50708	48123	50284	T O T A L
sektor publiczny.....	11259	6852	6817	public sector
sektor prywatny.....	39449	41271	43467	private sector
w tym:				of which:
Przetwórstwo przemysłowe.....	39541	40835	42959	Manufacturing
w tym:				of which:
Produkcja artykułów spożywczych.....	5030	5070	5198	Manufacture of food products
Produkcja wyrobów tekstylnych.....	263	98	120	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży.....	1226	979	861	Manufacture of wearing apparel
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	317	540	698	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	1113	1476	1511	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	1225	1652	1716	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....	1417	1513	1597	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	3280	3784	3929	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.....	789	1089	1898	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali.....	550	626	632	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2946	2976	2995	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....	698	903	997	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3444	2613	2533	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego.....	613	#	346	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli.....	1331	1439	1481	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów.....	600	545	610	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń.....	1719	1450	1439	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ.....	9033	5346	5384	Electricity, gas, steam and air conditioning supply

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 3 (143). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł			
O G Ó Ł E M	4558,60	5385,42	5647,61	T O T A L
sektor publiczny	5347,45	5905,25	6364,49	public sector
sektor prywatny	4333,45	5299,12	5535,18	private sector
w tym:				of which:
Przetwórstwo przemysłowe	4294,27	5270,03	5512,65	Manufacturing
w tym:				of which:
Produkcja artykułów spożywczych	3864,41	4892,49	4925,59	Manufacture of food products
Produkcja wyrobów tekstylnych.....	1942,87	3333,16	3102,29	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1630,68	2082,78	2261,81	Manufacture of wearing apparel
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2115,88	2710,74	2797,83	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	4186,97	4685,47	4733,13	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	2891,09	3504,29	3427,35	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ...	4429,84	4392,10	4612,65	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	4071,16	5019,23	4928,80	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3337,19	3935,74	4085,20	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	2520,52	2966,25	3168,02	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3056,88	3537,67	3736,13	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	3852,87	5013,47	5254,20	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3722,60	5180,41	5411,26	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3642,90	#	4466,57	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	2363,87	2839,73	3029,75	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	1879,14	3656,97	3750,36	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	3357,74	4672,01	4758,98	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ.....	5840,51	6423,15	6978,80	Electricity, gas, steam and air conditioning supply

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 4 (144). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	2327,8	2952,4	2209,6	T O T A L
Budowa budynków ^Δ	734,7	595,6	508,8	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	1064,3	1809,1	1205,5	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne.....	528,8	547,8	495,3	Specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie Poznania, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Poznań without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (145). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Works with an investment character</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION	
		w mln zł	<i>in mln zł</i>		
OGÓŁEM	2010	2327,8	1715,8	611,9	TOTAL
	2015	2952,4	2323,9	628,6	
	2016	2209,6	1653,9	555,7	
sektor publiczny	#	#	77,4	#	<i>public sector</i>
sektor prywatny.....	#	#	1576,5	#	<i>private sector</i>
Budynki	903,2	722,2	181,1	181,1	Buildings
Budynki mieszkalne.....	325,3	290,6	34,7	34,7	<i>Residential buildings</i>
budynki mieszkalne jednorodzinne	#	#	#	#	<i>one-dwelling buildings</i>
budynki o dwóch mieszkaniach i wielo- mieszkaniowe.....	270,3	250,3	20,0	20,0	<i>two- and more dwelling buildings</i>
budynki zbiorowego zamieszkania	#	#	#	#	<i>residences for communities</i>
Budynki niemieszkalne	578,0	431,6	146,3	146,3	<i>Non-residential buildings</i>
hotele i budynki zakwaterowania tury- stycznego	20,7	4,6	16,2	16,2	<i>hotels and similar buildings</i>
budynki biurowe	55,1	40,7	14,4	14,4	<i>office buildings</i>
budynki handlowo-usługowe.....	123,1	92,0	31,0	31,0	<i>wholesale and retail trade buildings</i>
budynki transportu i łączności.....	4,1	#	#	#	<i>traffic and communication buildings</i>
budynki przemysłowe i magazynowe.....	301,9	233,6	68,3	68,3	<i>industrial buildings and warehouses</i>
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki me- dycznej oraz budynki kultury fizycznej ..	43,2	30,7	12,4	12,4	<i>public entertainment, education, hospital or institutional care buildings</i>
pozostałe budynki niemieszkalne	29,9	#	#	#	<i>other non-residential buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1306,4	931,8	374,6	374,6	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	1037,5	730,2	307,2	307,2	<i>Transport infrastructures</i>
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	169,4	122,2	47,1	47,1	<i>highways, streets and roads</i>
drogi szynowe, drogi kolei napowietrz- nych lub podwieszanych	842,2	#	#	#	<i>railways, suspension and elevated railways</i>
drogi lotniskowe	2,5	#	#	#	<i>airfield runways</i>
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	16,9	4,9	11,9	11,9	<i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>
budowle wodne	6,5	0,7	5,8	5,8	<i>harbours, waterways, dams and other water works</i>
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektro- energetyczne	223,5	187,9	35,6	35,6	<i>Pipelines, communication and electricity lines</i>
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe....	58,1	39,9	18,2	18,2	<i>long-distance pipelines, communication and electricity power lines</i>
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	165,4	148,0	17,5	17,5	<i>local pipelines and cables</i>
Kompleksowe budowle na terenach prze- mysłowych	44,7	13,5	31,3	31,3	<i>Complex constructions on industrial sites</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozo- stałe	0,7	0,2	0,2	0,2	<i>Other civil engineering works</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie Poznania, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Poznań without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 6 (146). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Budynki^b	609	463	503	Buildings^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	507	369	409	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
W tym budynki indywidualne ^d	463	323	343	Of which private buildings ^d
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	407	280	296	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	54	42	47	non-residential
Kubatura^e w dam³	1234,3	1999,8	2930,3	Cubic volume^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	725,3	909,6	751,8	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
W tym budynki indywidualne ^d	328,8	274,1	321,8	Of which private buildings ^d
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	252,9	236,2	229,6	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	75,6	37,8	92,3	non-residential

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 170. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. ^e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 170. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. ^e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 7 (147). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
BUDYNKI ^b BUILDINGS ^b				
Budynki mieszkalne	512	370	411	Residential buildings
w tym:				of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	507	369	409	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	391	262	289	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	2	–	2	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	97	93	92	Non-residential buildings
w tym:				of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	1	–	3	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	6	11	9	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	15	18	31	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	2	–	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki przemysłowe	5	6	3	Industrial buildings
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	–	–	–	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	3	3	1	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	1	2	2	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	2	5	2	Sport halls
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2	1	3	Buildings used as places of worship and for religious activities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 170. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

^a See general notes, item 5 on page 170. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 7 (147). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
KUBATURA ^d w dam ³ CUBIC VOLUME ^d in dam ³				
Budynki mieszkalne	759,9	909,8	754,8	Residential buildings
w tym:				of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszaniowe ^c	725,3	909,6	751,8	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	224,7	211,6	207,8	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	34,3	–	3,0	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	474,3	1090,0	2175,5	Non-residential buildings
w tym:				of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	0,5	–	9,3	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	58,1	266,5	59,4	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	56,0	253,2	1864,4	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	6,4	–	22,8	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki przemysłowe	25,3	76,2	55,8	Industrial buildings
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	–	–	–	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	122,2	141,4	46,6	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	6,8	29,4	9,3	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	64,1	130,6	5,7	Sport halls
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	8,4	13,6	25,6	Buildings used as places of worship and for religious activities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 170. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 170. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

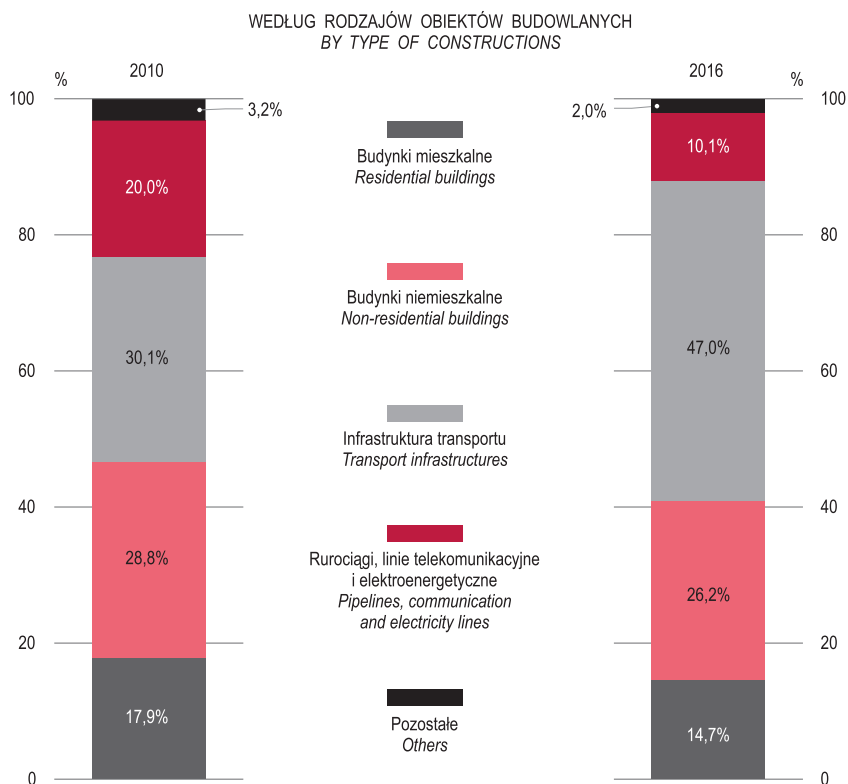
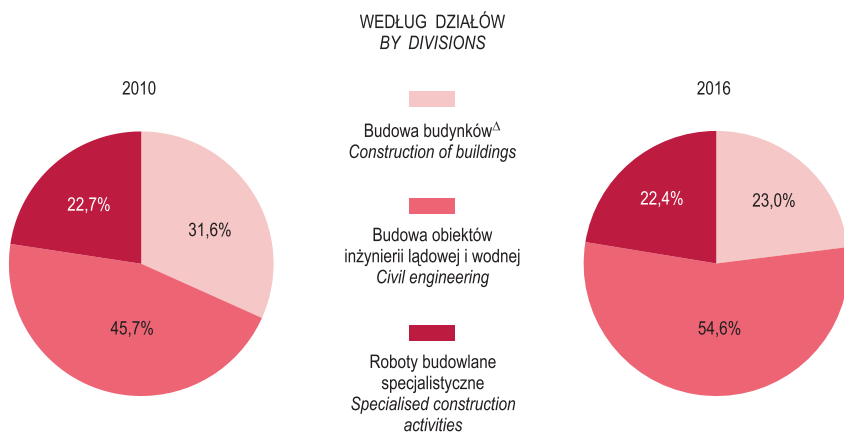
TABL. 8 (148). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	11563	7684	7425	Average paid employment
sektor publiczny	631	811	707	public sector
sektor prywatny	10932	6873	6719	private sector
Budowa budynków ^Δ	3014	2306	2138	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	5234	3123	2974	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	3315	2254	2313	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	3371,84	4271,22	4496,05	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	3994,66	4925,28	5069,46	public sector
sektor prywatny	3335,89	4194,04	4435,04	private sector
Budowa budynków ^Δ	3370,32	3869,21	4268,71	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3297,22	4770,75	4919,68	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	3491,02	3992,28	4161,48	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

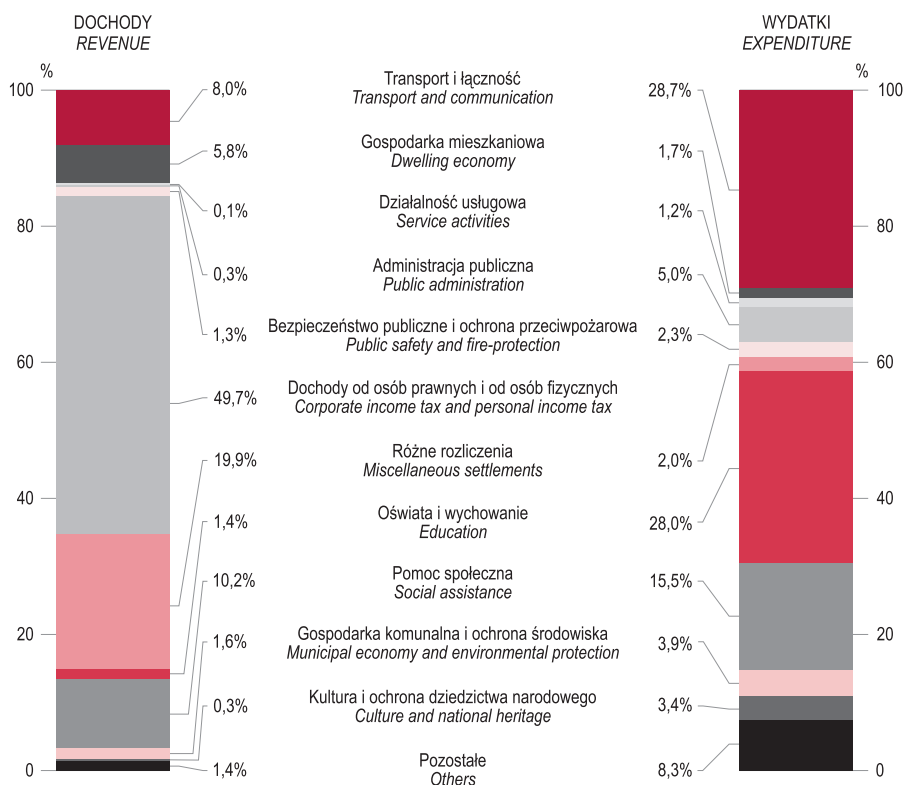
STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

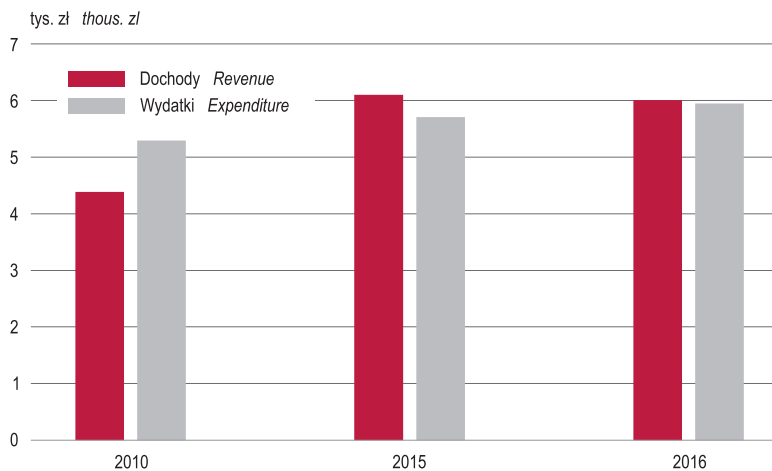
^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Poznania, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Poznań without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETU MIASTA WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R. STRUCTURE OF REVENUE AND EXPENDITURE OF CITY BUDGET BY DIVISIONS IN 2016

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA NA 1 MIESZKAŃCA REVENUE AND EXPENDITURE OF CITY BUDGET PER CAPITA

DZIAŁ XIV TRANSPORT

Uwagi ogólne

1. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1440) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi (poza krajowymi i wojewódzkimi) stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

2. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach** zarejestrowanych prezentowane są według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

Pozwolenie czasowe wydawane jest na okres do około 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

3. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płatnego.

4. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

CHAPTER XIV TRANSPORT

General notes

1. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1440), into following categories: national, regional, district and communal roads.

District roads include roads (excluding national and regional roads), which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

2. Information on registered **vehicles and tractors** has been presented according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26 XI 2015 – Ministry of Interior). Data does not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission given by the ending of reference year.

Temporary permission is passed by about 30 daily period with the aim of take care of formality be connected with vehicle registration and received ordinary registration book.

3. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

4. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

TABL. 1 (149). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**

Stan w dniu 31 XII
 HARD SURFACE PUBLIC ROADS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w km in km			
Powiatowe	263	263	264	District
w tym o nawierzchni ulepszonej	262	263	264	of which improved
Gminne	538	567	575	Communal
w tym o nawierzchni ulepszonej	530	561	570	of which improved

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
 Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 2 (150). **POJAZDY SAMOCHODOWE^a I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE**

Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED ROAD VEHICLES^a AND TRACTORS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	364824	430763^b	452627^b	TOTAL
w tym:				of which:
Samochody osobowe	285411	338984	356788	Passenger cars
Autobusy	1053	1120	1189	Buses
Samochody ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	62512	71511	74391	Lorries ^c and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze	2959	2596	2539	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	10727	13971	14957	Motorcycles

^a Bez trolejbusów. ^b Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. ^c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

Źródło: dane Ministerstwa Cyfryzacji.

^a Excluding trolleybuses. ^b Including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. ^c Including vans.

Source: data of the Ministry of Digital Affairs.

TABL. 3 (151). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORCIE LOTNICZYM „ŁAWICA”**

PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORT „ŁAWICA”

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów:				Passenger arrivals ^b from airports:
krajowych	54354	46850	62007	domestic
zagranicznych	642383	685049	781125	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów:				Passenger departures ^c to airports:
krajowych	54493	46134	60864	domestic
zagranicznych	639395	705777	790964	foreign

^a Dane nie obejmują dzieci do 2 lat. ^b, ^c Pasażerowie, dla których port Poznań-Ławica jest: ^b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, ^c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

^a Data do not include children below the age of 2. ^b, ^c Passengers for whom the indicated domestic airport is: ^b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, ^c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 4 (152). PRZEŁADUNEK^a ŁADUNKÓW W PORCIE LOTNICZYM „ŁAWICA”
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^a AT AIRPORT „ŁAWICA”

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tonach in tonnes			
Ładunki przybyłe z portów:				Freight arrivals from airports:
krajowych	628	202	39	domestic
zagranicznych	29	33	9	foreign
Ładunki odprawione do portów:				Freight departures to airports:
krajowych	505	231	50	domestic
zagranicznych	61	21	9	foreign

^a W lotach komunikacyjnych.
^a In transport flights.

TABL. 5 (153). WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Wypadki	408	306	429	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	11,2	7,1	9,5	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków				Road traffic casualties
Śmiertelne	26	14	12	Fatalities
na 100 tys. ludności	4,7	2,6	2,2	per 100 thous. population
Ranni	481	330	521	Injured
na 100 tys. ludności	86,4	60,6	96,2	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; w latach 2015 i 2016 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; in 2015 and 2016 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 6 (154). WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Wypadki	306	429	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	211	366	Guilt of drivers
w tym:			of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	24	56	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	66	108	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	6	8	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	63	103	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	8	14	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	47	33	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	21	9	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	48	30	Other ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	211	366	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	166	277	Passenger cars
Motocykle	8	8	Motorcycles
Rowery	15	27	Bicycles
Motorowery	2	4	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	9	17	Lorries
Inne pojazdy ^c	11	33	Other vehicles ^c

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Uwagi ogólne

1. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych.

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do **pozostałych sklepów** zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

2. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

3. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

4. **Magazyny handlowe** hurtu i rozdzielcze detalu są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

5. **Targowiska** są to wyodrębnione tereny i budowle (plac, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest powtarzana w kolejnych sezonach.

General notes

1. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

2. Shops include public pharmacies.

3. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

4. **Trade warehouses** wholesale and retail distribution are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage area, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks.

5. **Marketplaces** are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (155). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SKLEPY I STACJE PALIW SHOPS AND PETROL STATIONS				
Sklepy	1594	1748	1947	Shops
Domy towarowe	3	3	2	Department stores
Domy handlowe	7	6	3	Trade stores
Supermarkety	86	123	129	Supermarkets
Hipermarkety	19	17	17	Hypermarkets
Sklepy powszechnie	82	69	82	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	893	1104	1222	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	504	426	492	Other shops ^b
Stacje paliw	78	77	78	Petrol stations
POWIERZCHNIA SPRZEDAŻOWA w m ² SALES FLOOR in m ²				
Sklepy	548254	640313	697809	Shops
Domy towarowe	26781	26986	23586	Department stores
Domy handlowe	6709	6721	3129	Trade stores
Supermarkety	72413	98389	103490	Supermarkets
Hipermarkety	153632	127590	123038	Hypermarkets
Sklepy powszechnie	16893	14490	16505	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	242566	342269	400532	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	29260	23868	27529	Other shops ^b
Stacje paliw	x	x	x	Petrol stations
PRACUJĄCY EMPLOYED PERSONS				
Sklepy	14837	15677	16916	Shops
Domy towarowe	315	442	422	Department stores
Domy handlowe	68	105	47	Trade stores
Supermarkety	2634	2865	2920	Supermarkets
Hipermarkety	3495	2577	2657	Hypermarkets
Sklepy powszechnie	728	672	736	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	5643	7666	8629	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	1954	1350	1505	Other shops ^b
Stacje paliw	325	265	274	Petrol stations

^a Jednostki o liczbie pracujących powyżej 9; według lokalizacji sklepu/stacji paliw. ^b Łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.
^a Units employing more than 9 persons; ^aAccording to location of shop/petrol station. ^b Including public pharmacies.

TABL. 2 (156). **GASTRONOMIA**^a
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII).....	225	724	630	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje.....	101	111	106	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł.....	250392	401067	432904	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:				of which:
produkcja gastronomiczna.....	200145	339467	381856	catering production
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	33181	34734	30457	alcoholic beverages and tobacco

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 3 (157). **MAGAZYNY HANDLOWE**^a
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba.....	1010	999	657	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	846,7	963,8	717,4	storage area in thous. m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba.....	84	106	141	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	29,1	71,6	72,9	storage area in thous. m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba.....	146	114	119	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	246,5	232,1	237,4	storage area in thous. m ²
Silosi i zbiorniki:				Silos and reservoirs:
liczba.....	110	148	146	number
pojemność w tys. m ³	11,4	47,9	564,7	capacity in thous. m ³

^a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

^a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 4 (158). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Targowiska stałe:				Permanent marketplaces:
liczba.....	19	18	10	number
w tym z przewagą sprzedaży drobno- detalicznej.....	17	16	10	of which with predominance of small- -retail sales
powierzchnia w m ²	199426	175097	33483	area in m ²
w tym sprzedażowa.....	51216	22274	11265	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	2902	2490	2090	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie.....	2902	2463	2071	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku).....	1	1	1	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł...	4050,4	1811,8	-	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

^a Number of marketplaces or places located on streets and squares opened periodically

DZIAŁ XVI FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późn. zm.).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości

CHAPTER XVI FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047 with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in the agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities

wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;

4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanymi z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanymi zdarzeniami losowymi.

W 2016 r. wszelkie zdarzenia związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczonej, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,

related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;

4) *financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.*

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

In 2016 all events indirectly connected with the operating activity of the entity which previously affected the extraordinary profits or losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,

- **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaznik płynności finansowej:**
- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

11. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

- **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) **financial liquidity ratio of:**

- **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
- **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
- **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

11. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

12. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock).

Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (159). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁAŚNOŚCI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Przychody z całokształtu działalności.....	93943,0	115394,8	124945,6	Revenues from total activity
sektor publiczny.....	12452,3	13059,7	12826,1	public sector
sektor prywatny	81490,6	102335,0	112119,5	private sector
w tym:				of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług).....	46809,5	56479,6	60558,7	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów.....	43271,4	55071,3	59644,5	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe.....	1916,4	1861,8	2734,7	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z cało- kształtu działalności	87831,5	109781,7	119218,5	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny.....	11544,9	11200,1	11470,5	public sector
sektor prywatny	76286,6	98581,6	107748,0	private sector
w tym:				of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług).....	47982,0	59920,4	64341,5	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	35919,3	45692,2	49158,5	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe.....	2068,2	2146,8	3838,2	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospo- darczej.....	6111,5	5613,1	5727,1	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	907,5	1859,7	1355,6	Public sector
Sektor prywatny.....	5204,0	3753,4	4371,5	Private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	-1,6	0,5	x	Result on extraordinary events
sektor publiczny	-0,4	0,0	x	public sector
sektor prywatny.....	-1,2	0,4	x	private sector
Zyski nadzwyczajne.....	2,7	1,0	x	Extraordinary profits
Straty nadzwyczajne.....	4,3	0,5	x	Extraordinary losses
Wynik finansowy brutto	6109,9	5613,5	5727,1	Gross financial result
sektor publiczny	907,1	1859,7	1355,6	public sector
sektor prywatny.....	5202,8	3753,8	4371,5	private sector
Zysk brutto.....	6726,2	6734,0	7127,2	Gross profit
Strata brutto.....	616,4	1120,4	1400,1	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finan- sowego brutto	1141,7^a	891,7	1081,5	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	154,9	202,9	173,5	public sector
sektor prywatny.....	986,7	688,8	908,0	private sector
W tym podatek dochodowy	1141,7	891,7	1081,5	Of which income tax
Wynik finansowy netto.....	4968,2	4721,8	4645,6	Net financial result
sektor publiczny	752,1	1656,8	1182,1	public sector
sektor prywatny.....	4216,1	3065,0	3463,5	private sector
Zysk netto.....	5555,8	5784,9	5990,9	Net profit
Strata netto.....	587,6	1063,1	1345,3	Net loss

^a Obejmują tylko podatek dochodowy.

^a Include only income tax.

TABL. 2 (160). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtain- ing revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finanso- wego brutto <i>Obligatory encumbrances on gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	93943,0	87831,5	6109,9	1141,7 ^a	4968,2
TOTAL	2015	115394,8	109781,7	5613,5	891,7	4721,8
	2016	124945,6	119218,5	5727,1	1081,5	4645,6
w tym: of which:						
Przemysł..... <i>Industry</i>		50925,4	47507,6	3417,8	592,4	2825,4
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>		39373,4	37522,1	1851,3	402,0	1449,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>		10747,6	9313,5	1434,1	165,3	1268,8
Budownictwo..... <i>Construction</i>		3382,4	3216,2	166,2	30,7	135,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		43402,1	42110,0	1292,1	237,4	1054,7
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>		3040,6	3410,4	-369,8	-21,7	-348,1
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>		241,5	229,3	12,2	-0,2	12,4
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>		4023,0	3467,1	555,9	114,1	441,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>		2548,4	2459,0	89,4	30,8	58,5
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>		1334,6	1336,8	-2,1	20,1	-22,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>		8578,2	8554,3	23,9	9,5	14,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		2808,9	2635,1	173,8	30,4	143,4
Edukacja..... <i>Education</i>		195,0	188,3	6,7	2,8	3,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>		925,2	856,0	69,2	16,3	52,9
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>		294,7	218,4	76,3	15,1	61,1

^a Obejmują tylko podatek dochodowy.

^a Include only income tax.

TABL. 3 (161). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba przedsiębiorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result			
		dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	
		w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises			
OGÓŁEM	2010	1314	78,5	21,5	0,1	77,8	22,0	0,2
TOTAL	2015	1381	81,0	18,9	0,1	80,2	19,7	0,1
	2016	1443	80,2	19,6	0,1	79,6	20,3	0,1
sektor publiczny..... <i>public sector</i>		50	62,0	38,0	-	62,0	38,0	-
sektor prywatny..... <i>private sector</i>		1393	80,9	19,0	0,1	80,2	19,7	0,1
w tym: <i>of which:</i>								
Przemysł..... <i>Industry</i>		264	84,5	15,5	-	84,1	15,9	-
w tym: <i>of which:</i>								
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>		242	86,0	14,0	-	85,5	14,5	-
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>		8	87,5	12,5	-	87,5	12,5	-
Budownictwo..... <i>Construction</i>		123	80,5	19,5	-	79,7	20,3	-
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>		380	81,1	18,9	-	80,3	19,7	-
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>		72	86,1	13,9	-	83,3	16,7	-
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^Δ</i>		37	78,4	21,6	-	78,4	21,6	-
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>		133	78,9	21,1	-	78,9	21,1	-
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>		35	80,0	20,0	-	77,1	22,9	-
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>		49	73,5	26,5	-	73,5	26,5	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>		182	75,3	24,7	-	74,2	25,8	-
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		100	83,0	15,0	2,0	83,0	15,0	2,0
Edukacja..... <i>Education</i>		19	57,9	42,1	-	57,9	42,1	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>		27	77,8	22,2	-	77,8	22,2	-
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>		12	58,3	41,7	-	58,3	41,7	-

TABL. 4 (162). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
			brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
OGÓŁEM	2010	93,5	6,5	5,3	60,2	126,0	166,3
TOTAL	2015	95,1	4,9	4,1	48,8	118,4	164,9
	2016	95,4	4,6	3,7	50,9	116,4	162,4
sektor publiczny..... <i>public sector</i>		89,4	10,6	9,2	100,7	161,1	194,0
sektor prywatny..... <i>private sector</i>		96,1	3,9	3,1	45,4	111,4	158,9
w tym: <i>of which:</i>							
Przemysł..... <i>Industry</i>		93,3	6,7	5,5	34,1	75,9	125,0
w tym: <i>of which:</i>							
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>		95,3	4,7	3,7	20,5	57,6	111,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>		86,7	13,3	11,8	83,4	144,9	175,4
Budownictwo..... <i>Construction</i>		95,1	4,9	4,0	47,7	123,3	168,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		97,0	3,0	2,4	30,1	92,6	158,7
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>		112,2	-12,2	-11,5	261,1	314,1	317,9
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>		95,0	5,0	5,1	55,4	84,7	94,2
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>		86,2	13,8	11,0	100,8	176,4	200,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>		96,5	3,5	2,3	89,3	233,2	234,7
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>		100,2	-0,2	-1,7	156,1	189,2	225,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>		99,7	0,3	0,2	49,8	135,0	158,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		93,8	6,2	5,1	23,1	331,2	339,4
Edukacja..... <i>Education</i>		96,6	3,4	2,0	29,9	84,6	100,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>		92,5	7,5	5,7	77,0	168,3	192,3
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>		74,1	25,9	20,7	214,8	310,0	343,2

TABL. 5 (163). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	
w mln zł						
1	OGÓŁEM 2010	32241,8	6914,2	1525,4	945,2	
2	TOTAL 2015	39947,0	10054,8	2391,8	1597,6	
3	2016	44497,7	11082,5	2907,1	1800,5	
4	sektor publiczny..... <i>public sector</i>	5249,2	386,0	72,7	193,8	
5	sektor prywatny..... <i>private sector</i>	39248,5	10696,5	2834,3	1606,8	
	w tym: <i>of which:</i>					
6	Przemysł..... <i>Industry</i>	14961,3	5287,3	2608,7	1093,5	
	w tym: <i>of which:</i>					
7	przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>	10801,8	5099,3	2526,0	1093,3	
8	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	3714,7	182,6	78,7	0,2	
9	Budownictwo..... <i>Construction</i>	1943,9	446,1	52,7	228,7	
10	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	11603,8	4365,2	79,5	14,3	
11	Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	3809,6	19,1	16,8	–	
12	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	43,3	2,4	1,5	–	
13	Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	1852,8	160,6	14,7	28,0	
14	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	2822,8	5,0	0,0	–	
15	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	769,2	31,6	5,6	0,2	
16	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>	3172,6	341,8	18,0	177,6	
17	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	2235,7	11,3	4,1	0,2	
18	Edukacja..... <i>Education</i>	32,3	2,8	0,2	0,3	
19	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>	230,0	18,9	18,0	0,0	
20	Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	118,1	10,3	5,7	0,3	

Stocks		Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term inter-period settlements	Lp. No.
of which		razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
produkty gotowe finished products	towary goods					
<i>in mln zł</i>						
977,3	3302,2	12754,2	10088,7	11664,8	908,6	1
1483,0	4466,8	16854,7	12094,7	11830,0	1207,5	2
1462,3	4775,2	17946,8	13848,2	13941,9	1526,4	3
24,0	94,0	1634,0	1377,0	2725,8	503,4	4
1438,3	4681,2	16312,9	12471,1	11216,1	1023,0	5
1315,8	245,2	5005,0	4172,5	4074,3	594,8	6
1314,7	141,5	3591,0	2847,6	1988,4	123,0	7
–	103,5	1303,2	1230,8	1766,5	462,4	8
17,5	141,3	874,6	727,0	551,2	72,0	9
50,6	4143,1	4564,3	4166,4	2201,5	472,8	10
–	1,8	635,2	579,2	3128,3	27,1	11
–	0,8	13,4	6,6	25,5	2,0	12
46,6	69,2	696,9	597,3	930,0	65,4	13
–	4,2	1730,1	1365,3	1074,5	13,2	14
20,0	5,7	112,8	89,4	532,4	92,4	15
2,3	140,5	1705,9	1313,6	996,6	128,2	16
3,2	2,8	2029,6	292,9	151,9	42,8	17
1,0	0,3	17,5	11,3	9,6	2,4	18
–	0,8	109,2	103,1	92,1	9,8	19
–	4,1	32,8	27,0	73,9	1,2	20

TABL. 6 (164). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed financial result from previous years		
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	44800,7	18109,6	16879,6	334,2	4918,0
TOTAL	2015	53503,1	19505,7	22849,3	66,7	4574,5
	2016	53250,8	19558,6	23790,2	-938,9	4502,9
sektor publiczny..... <i>public sector</i>		19908,0	7925,0	5717,7	2459,5	1182,1
sektor prywatny..... <i>private sector</i>		33342,9	11633,6	18072,5	-3398,4	3320,8
w tym: of which:						
Przemysł..... <i>Industry</i>		32048,9	10688,4	13183,1	1856,8	2716,3
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>		13604,5	3495,6	8147,9	-515,5	1340,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>		16751,3	6037,9	4674,4	2375,3	1268,8
Budownictwo..... <i>Construction</i>		1281,1	214,2	563,2	-17,8	135,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		7167,2	2158,2	3305,1	-485,3	1044,7
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>		-207,4	1419,0	206,8	-1501,2	-348,1
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>		145,2	177,4	20,8	-68,5	12,4
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>		1928,3	150,9	1348,6	-81,4	427,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>		684,5	122,0	506,6	-65,5	71,7
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>		4244,6	2077,3	1746,8	34,8	-22,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>		2832,1	1349,7	1777,5	-544,9	0,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		1686,8	607,4	613,4	46,0	143,4
Edukacja..... <i>Education</i>		28,7	12,2	19,6	-4,9	-5,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>		303,5	184,0	130,2	-41,8	52,9
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>		116,9	19,8	40,9	-18,1	61,1

TABL. 7 (165). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate	
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagranicznych of foreign persons
		w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM 2010	16091,6	6321,5	361,1	1149,2	5335,3
TOTAL 2015	17427,0	5141,1	414,4	1214,1	5166,0
2016	17902,1	5185,2	249,0	1201,4	5307,8
sektor publiczny..... <i>public sector</i>	7756,5	5181,4	247,8	6,6	-
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	10145,6	3,8	1,2	1194,8	5307,8
w tym: <i>of which:</i>					
Przemysł..... <i>Industry</i>	10640,6	5176,9	88,9	197,9	2802,4
w tym: <i>of which:</i>					
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>	3452,0	163,7	87,8	184,0	2278,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	6036,8	5013,2	-	1,3	523,5
Budownictwo..... <i>Construction</i>	208,7	2,6	19,4	105,5	9,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	2109,4	-	19,8	308,5	1156,9
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	1411,3	-	113,2	10,2	636,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	140,2	-	-	9,2	105,3
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	144,2	0,8	0,9	48,3	56,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	121,7	-	-	19,8	24,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	770,1	1,2	-	29,0	11,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>	1171,5	3,8	2,0	424,1	394,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	599,3	-	4,8	29,6	36,7
Edukacja..... <i>Education</i>	11,7	-	-	0,6	0,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>	177,1	-	-	17,9	0,1
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	18,2	-	-	0,6	10,6

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (166). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and services	
		w mln zł		in mln zł			
OGÓŁEM	2010	32641,5	13099,8	5971,1	19541,7	2443,1	10569,6
TOTAL	2015	55521,3	31178,8	22592,0	24342,5	5625,6	13541,8
	2016	67652,1	39817,1	30023,3	27834,9	6731,5	14820,6
sektor publiczny..... public sector		11748,9	9016,2	2846,6	2732,7	193,3	1277,7
sektor prywatny..... private sector		55903,2	30800,9	27176,8	25102,2	6538,2	13542,9
w tym: of which:							
Przemysł..... Industry		23858,8	11864,3	5376,1	11994,5	3396,7	6448,8
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing		12818,7	3108,3	2557,7	9710,4	3243,4	5300,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply		10097,4	7974,7	2047,7	2122,7	86,0	1112,3
Budownictwo..... Construction		1375,3	214,4	68,3	1160,9	182,4	679,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		8498,6	1178,0	1022,2	7320,7	1088,7	4878,2
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage		13223,5	12022,2	11306,2	1201,2	687,7	250,2
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		175,4	129,2	128,0	46,1	15,2	20,5
Informacja i komunikacja..... Information and communication		3635,3	2710,0	2699,1	925,3	117,7	439,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities		5324,5	4121,5	3867,1	1203,1	615,7	148,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		941,5	504,1	430,5	437,4	52,6	146,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities		4868,3	2594,1	775,0	2274,2	263,8	1138,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		4726,1	4062,2	3961,5	663,9	226,5	229,5
Edukacja..... Education		34,7	2,6	2,1	32,1	16,8	7,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities		317,5	197,0	186,3	120,5	27,7	64,9
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities		110,5	74,5	67,9	35,9	8,9	14,9

DZIAŁ XVII FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 z późn. zm.), w latach 2006–2009 ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.), a od 2010 r. – ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 z późn. zm.). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 814 i 486 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 198 z późn. zm.).

1. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące **dochodów i wydatków** budżetów jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencji ogólnej z budżetu państwa.

2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy – określające rodzaj działalności, oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano

CHAPTER XVII PUBLIC FINANCE

General notes

Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 was provided by the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 15, item 148 with later amendments), and in 2006–2009 provided the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (uniform text: Journal of Laws No. 249, item 2104 with later amendments), and since 2010 – the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1870 with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241 with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Local Government, dated 5 VI 1998, the Law on Voivodship Local Government, dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2016 items 446, 814 and 486 with later amendments) as well as the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2016 item 198 with later amendments).

1. The presented data include information regarding **revenue and expenditure** of local government units budgets, taking into account the targeted grants from the state budget and general subvention from the state budget.

2. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finance.

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finance, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister

zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 z późn. zm.).

Prezentowane dane o dochodach i wydatkach według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

4. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 z późn. zm.),
 - c) otrzymane z funduszy celowych,
 - d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

5. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

6. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws 2014 item 1053 with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions covers all paragraphs grouping types of revenue/expenditure generated in a particular division.

4. Budget revenue of local government units comprise:

- 1) *own revenue, i.e.:*
 - a) *revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,*
 - b) *receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,*
 - c) *revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,*
 - d) *funds for additional financing of own tasks from other sources;*
- 2) *grants:*
 - a) *targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,*
 - b) *provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200, 620 and since 2015 – 205 and 625), according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources, according to regulation of the Minister of Finance dated 2 III 2010 (Journal of Laws 2014 item 1053 with later amendments),*
 - c) *received from appropriated funds;*
 - d) *other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;*
- 3) *general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.*

5. Expenditure of local government units budgets are divided into: *property-related (including investment-related) and current expenditures, i.e.:*

- *expenditure on wages and salaries (including derivatives),*
- *expenditure on the purchase of materials and services,*
- *grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,*
- *expenditure on public debt servicing,*
- *expenditure related to granting endorsements and guarantees.*

6. Information concerning budgets of local government units is compiled on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1 (167). DOCHODY BUDŻETU MIASTA POZNAŃA WEDŁUG RODZAJÓW
REVENUE OF POZNAŃ CITY BUDGET BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł	
O G Ó Ł E M	2442487,3	3321659,3	3252910,8	T O T A L
Dochody własne	1736618,9	2004613,9	2127838,2	Own revenue
w tym:				<i>of which:</i>
Udziały w podatku dochodowym	785141,8	964465,1	1040891,0	<i>Share in income tax</i>
od osób prawnych.....	100929,3	116551,8	124016,4	<i>corporate income tax</i>
od osób fizycznych.....	684212,5	847913,3	916874,6	<i>personal income tax</i>
Podatek od nieruchomości	295923,6	388371,0	388235,3	<i>Tax on real estate</i>
Podatek rolny.....	402,5	612,8	546,9	<i>Agricultural tax</i>
Podatek od środków transportowych.....	18527,8	23809,4	28064,1	<i>Tax on means of transport</i>
Podatek od czynności cywilnoprawnych	64816,1	40874,9	50843,8	<i>Tax on civil law transactions</i>
Opłata skarbowa.....	15928,6	14717,6	17772,3	<i>Stamp duty</i>
Dochody z majątku	55088,2	80967,7	125421,4	<i>Revenue from property</i>
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze..	14396,0	21798,1	22099,9	<i>of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character</i>
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł.....	110968,1	5110,9	1488,0	<i>Funds for additional financing of own tasks from other sources</i>
Dotacje	219489,5	747820,4	522275,7	Grants
Dotacje celowe	184119,1	226906,2	434067,9	<i>Targeted grants</i>
z budżetu państwa	170478,8	196019,5	400161,0	<i>from the state budget</i>
na zadania:				<i>for tasks:</i>
z zakresu administracji rządowej.....	137700,8	134276,5	340518,2	<i>for government administration tasks</i>
własne	32341,5	61365,7	59419,0	<i>for own tasks</i>
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.....	436,5	377,3	223,9	<i>realized on the basis of agreements with government administration bodies</i>
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samo- rządu terytorialnego.....	12710,4	28018,0	29990,3	<i>for tasks realized on the basis of agre- ements between local government units</i>
otrzymane z państwowych funduszy celowych.....	929,9	2868,7	3761,0	<i>received from state appropriated funds</i>
Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 ^a	35370,4	520914,3	88207,8	<i>Grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 ^a</i>
Subwencja ogólna z budżetu państwa	486378,9	569225,0	602797,0	General subvention from the state budget
W tym część oświatowa	454291,7	539267,7	558125,3	<i>Of which educational part</i>

^a Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

^a Of the classification of budget revenue and expenditure

TABL. 2 (168). DOCHODY BUDŻETU MIASTA POZNAŃA WEDŁUG DZIAŁÓW
REVENUE OF POZNAŃ CITY BUDGET BY DIVISIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł	
O G Ó Ł E M	2442487,3	3321659,3	3252910,8	T O T A L
w tym:				of which:
Rolnictwo i łowiectwo.....	133,9	184,6	194,4	Agriculture and hunting
Transport i łączność.....	174786,7	441993,7	259343,9	Transport and communication
Gospodarka mieszkaniowa.....	133019,5	148916,2	188960,3	Dwelling economy
Działalność usługowa.....	2313,0	4602,7	4863,1	Service activity
Administracja publiczna.....	7623,6	8819,3	9285,3	Public administration
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.....	37530,6	40280,0	42641,8	Public safety and fire protection
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej.....	1264252,0	1523462,5	1615276,1	Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality
Różne rozliczenia.....	494604,8	633355,5	647631,3	Miscellaneous settlements
Oświata i wychowanie.....	19076,6	46303,0	46958,7	Education
Ochrona zdrowia.....	1953,9	854,7	1209,1	Health care
Pomoc społeczna.....	112047,1	128174,5	332011,8	Social assistance
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	9495,8	9627,7	9031,0	Other tasks in sphere of social policy
Edukacyjna opieka wychowawcza.....	1438,8	2045,9	1649,6	Educational care
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska.....	26982,5	305856,3	51714,4	Municipal economy and environmental protection
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.....	1480,5	18877,4	9971,9	Culture and national heritage
Kultura fizyczna ^a	149042,5	696,9	1880,0	Physical education

^a W 2010 r. – kultura fizyczna i sport.

^a In 2010 – physical education and sport.

TABL. 3 (169). WYDATKI BUDŻETU MIASTA POZNAŃA WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF POZNAŃ CITY BUDGET BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł	
O G Ó Ł E M	2946734,1	3106225,8	3221867,8	T O T A L
Wydatki bieżące	2074135,8	2335873,0	2365937,2	Current expenditure
w tym:				of which:
Dotacje.....	330750,2	313258,9	359894,1	Grants
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych.....	109735,9	23194,0	25108,1	of which for local government budgetary establishments
Świadczenia na rzecz osób fizycznych.....	136177,4	151518,9	346930,4	Benefits for natural persons
Wydatki bieżące jednostek budżetowych.....	1496601,4	1765544,4	1827784,1	Current expenditure of budgetary units
w tym:				of which:
wynagrodzenia.....	570997,8	765111,8	797642,6	wages and salaries
w tym osobowe.....	518556,2	699785,6	731493,5	of which personal
pochodne od wynagrodzeń ^a	91049,6	135898,0	142535,8	wages and salaries related expenditures ^a
zakup materiałów i usług.....	734535,6	734643,1	762924,5	purchase of materials and services
Obsługa długu publicznego.....	31482,3	39116,0	31845,9	Public debt servicing
Wydatki majątkowe	872598,3	770352,9	585930,5	Property expenditure
W tym inwestycyjne ^b	872598,3	748783,9	563940,5	Of which investment expenditure ^b

^a Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^b Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych, w 2010 r. gospodarstw pomocniczych i funduszy celowych.

^a Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. ^b Including allocations for financing investment tasks of budgetary establishments, in 2010 auxiliary units and appropriated funds.

TABL. 4 (170). WYDATKI BUDŻETU MIASTA POZNAŃA WEDŁUG DZIAŁÓW
EXPENDITURE OF POZNAŃ CITY BUDGET BY DIVISIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł	
O G Ó Ł E M	2946734,1	3106225,8	3221867,8	T O T A L
w tym:				of which:
Rolnictwo i łowiectwo.....	940,3	482,7	573,6	Agriculture and hunting
Transport i łączność.....	801406,6	889906,6	924750,0	Transport and communication
Gospodarka mieszkaniowa	64637,4	69330,2	53675,4	Dwelling economy
Działalność usługowa	30734,5	35259,4	39988,5	Service activity
Administracja publiczna.....	152909,0	149462,3	160748,5	Public administration
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	69672,0	64859,2	73566,0	Public safety and fire care
Obsługa długu publicznego	31504,9	39116,0	31845,9	Public debt servicing
Oświata i wychowanie	694900,6	838553,1	902567,1	Education
Ochrona zdrowia	67392,8	36439,6	42666,6	Health care
Pomoc społeczna	245995,1	284694,5	500203,2	Social assistance
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	28209,7	37500,9	48077,9	Other tasks in sphere of social policy
Edukacyjna opieka wychowawcza	45587,0	60656,1	63718,5	Educational care
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	86630,9	368782,2	125748,5	Municipal economy and environmental protection
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego...	87908,3	97967,4	109193,5	Culture and national heritage
Kultura fizyczna ^a	433623,3	44218,7	53236,8	Physical education ^a

^a W 2010 r. – kultura fizyczna i sport.

^a In 2010 – physical education and sport.

TABL. 5 (171). WYDATKI BUDŻETU MIASTA POZNAŃA NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE
EXPENDITURE OF POZNAŃ CITY BUDGET ON EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł	
O G Ó Ł E M	694900,6	838553,1	902567,1	T O T A L
w tym:				of which:
Szkoły podstawowe.....	180783,4	217175,4	230738,3	Primary schools
Szkoły podstawowe specjalne.....	22412,9	29104,8	30799,1	Special primary schools
Dowożenie uczniów do szkół.....	7252,0	9509,2	9732,9	Pupil commuting to school
Gimnazja	106742,8	107592,2	111482,0	Lower secondary schools
Gimnazja specjalne	12553,8	15613,8	15294,9	Special lower secondary schools
Przedszkola	116030,5	168696,1	176057,4	Nursery schools
Licea ogólnokształcące	103044,6	101146,3	104215,8	General secondary schools
Szkoły zawodowe	82161,4	93170,2	101193,4	Vocational schools
Szkoły zawodowe specjalne.....	10632,7	10865,4	11348,9	Special vocational schools

TABL. 6 (172). WYDATKI BUDŻETU MIASTA POZNAŃ NA POMOC SPOŁECZNĄ
EXPENDITURE OF POZNAŃ CITY BUDGET ON SOCIAL ASSISTANCE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			
OGÓŁEM	245995,1	284694,5	500203,2	TOTAL
w tym:				of which:
Domy pomocy społecznej.....	38232,9	45248,1	50419,0	Social welfare homes
Placówki opiekuńczo-wychowawcze.....	16259,1	17563,8	18415,7	Care and education centres
Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....	22711,5	18435,1	17994,7	Benefits and assistance in nature and in the form of contributions to social security
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.....	14407,2	16590,3	19157,7	Care services and specialised care services
Ośrodki pomocy społecznej.....	21616,1	23527,7	25542,7	Social welfare centres
Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.....	530,7	–	–	Adoption and care centres
Rodziny zastępcze.....	7959,4	13437,6	16386,6	Foster families

TABL. 7 (173). WYDATKI BUDŻETU MIASTA POZNAŃ NA GOSPODARKE KOMUNALNĄ I OCHRONĘ ŚRODOWISKA
EXPENDITURE OF POZNAŃ CITY BUDGET ON MUNICIPAL ECONOMY AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			
OGÓŁEM	86630,9	368782,2	125748,5	TOTAL
w tym:				of which:
Oczyszczanie miasta.....	1606,6	385,9	379,6	Municipal waste management
Utrzymanie zieleni.....	21997,9	26031,6	26695,5	Green area treatment
Oświetlenie ulic, placów i dróg.....	21788,3	24015,8	21488,7	Illumination of streets, squares and roads
Gospodarka ściekowa i ochrona wód.....	25917,1	33026,8	13066,4	Waste water management and water protection
Gospodarka odpadami.....	9540,9	278878,1	55706,6	Waste management

TABL. 8 (174). WYDATKI BUDŻETU MIASTA POZNAŃ NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO
EXPENDITURE OF POZNAŃ CITY BUDGET ON CULTURE AND NATIONAL HERITAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			
OGÓŁEM	87908,3	97967,4	109193,5	TOTAL
w tym:				of which:
Biblioteki.....	16602,4	19315,6	20600,0	Libraries
Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby.....	280,5	325,1	372,6	Cultural centres and establishments, community centres and clubs
Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami...	2396,0	1648,3	2550,7	Protection and care of historic monuments
Galerie i biura wystaw artystycznych.....	1541,8	1830,8	1814,0	Art galleries and art exhibition offices
Teatry.....	17069,5	18997,7	21501,3	Theatres
Centra kultury i sztuki.....	10705,2	12331,7	13883,6	Centres of culture and art
Muzea.....	9394,9	9077,0	10828,2	Museums
Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele.....	200,0	666,2	1013,4	Philharmonic halls, orchestras, choirs and bands
Pozostałe instytucje kultury.....	8747,9	13112,7	14010,4	Other cultural institutions

DZIAŁ XVIII INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Investycje

1. **Nakłady inwestycyjne** są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zaszczepienia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

CHAPTER XVIII INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. **Investment outlays** are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, improvements to land as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005.

In case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays – unless otherwise indicated – are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

Środki trwałe

1. **Do środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zaszadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późn. zm.).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładowi poniesionemu na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Dane według sekcji PKD 2007 – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano metodą przedsiębiorstw, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act, dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047 with later amendments).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets **at current book-keeping prices** is understood, as of 31 XII:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 I 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices;
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Data by sections of the NACE Rev. 2 – unless otherwise indicated – were compiled using the enterprise method, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

The value of public roads, streets and squares is included in the section “Transportation and storage”.

Inwestycje Investments

TABL. 1 (175). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	2909,2	3629,8	3678,0	TOTAL
sektor publiczny	628,1	958,1	921,6	public sector
sektor prywatny.....	2281,1	2671,7	2756,4	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9,7	10,8	13,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	1084,7	1829,2	1487,0	Industry
górnictwo i wydobywanie	1,1	2,0	0,4	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe.....	783,7	1297,5	1037,5	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	157,7	222,9	330,3	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	142,2	306,8	118,9	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	80,0	106,7	165,5	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	488,5	425,5	535,1	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa.....	449,7	326,1	200,1	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	26,2	38,2	44,1	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	133,1	305,5	222,1	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	98,6	51,0	184,9	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	105,8	86,0	73,8	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	149,3	193,0	241,8	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	61,0	73,3	87,8	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	–	–	–	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	40,9	7,3	126,9	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	162,2	155,0	258,8	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14,6	15,3	29,6	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....	4,9	7,0	7,0	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 2 (176). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a (bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES ^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	45502,7	57927,3	59368,7	TOTAL
sektor publiczny	12634,9	16416,0	18487,4	public sector
sektor prywatny.....	32867,8	41511,3	40881,3	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1452,9	1198,4	1091,2	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	17551,2	21656,7	23866,8	Industry
górnictwo i wydobywanie	12,8	6,2	5,9	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe.....	12061,1	15467,5	15454,6	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	3894,5	4896,3	7030,7	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1582,8	1286,8	1375,7	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	2055,9	1098,7	766,8	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	4423,1	5845,7	7197,1	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa.....	5737,2	8664,7	8874,2	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	729,5	858,1	908,5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4737,4	6198,9	5003,6	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	1024,7	1082,6	1097,2	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3490,5	4170,8	3903,9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1195,1	2596,5	1613,2	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	870,7	1123,8	1235,5	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	–	–	–	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	206,5	207,4	315,8	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	1581,9	2417,2	2657,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	369,3	689,7	704,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....	76,8	118,2	133,4	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XIX RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 VI 2013 r. z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. **Produkt krajowy brutto (PKB)** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. **Wartość dodana brutto (WDB)** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

6. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nier rejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytucji).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji narkotyków i handlu nimi oraz przemytu papierosów.

7. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010–2013 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji *Rocznika* w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury

CHAPTER XIX REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation No. 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 VI 2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. **Gross domestic product (GDP)** presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

4. **Gross value added (GVA)** measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

6. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including people providing prostitution services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics as well as smuggling of cigarettes.

7. Data from regional accounts for the years 2010–2013, presented in this publication, were changed in relation to those published in the previous edition of Yearbook as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the

dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

8. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Skorygowany szacunek produktu krajowego brutto za 2016 rok” z dnia 23 X 2017 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/skorygowany-szacunek-produktu-krajowego-brutto-za-2016-rok,9,3.html>.

9. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2015 r.”.

standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). Changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

8. *Detailed description of the changes, introduced in the national accounts can, be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2016” of 23 X 2017, available at website <http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2016,6,1.html>.*

9. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication “Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2015”.*

TABL. 1 (177). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

LATA YEARS	W mln zł In mln zł	Województwo wielkopolskie = 100 Wielkopolskie Voivodship = 100	Polska = 100 Poland = 100	Rok poprzedni = 100 Previous year = 100
2010.....	41217	30,4	2,9	.
2014.....	48658	29,2	2,8	102,5
2015.....	50230	28,5	2,8	103,2

TABL. 2 (178). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO NA 1 MIESZKAŃCA (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT PER CAPITA (current prices)

LATA YEARS	W zł In zł	Województwo wielkopolskie = 100 Wielkopolskie Voivodship = 100	Polska = 100 Poland = 100	Rok poprzedni = 100 Previous year = 100
2010.....	74034	187,6	197,3	.
2014.....	88983	185,4	199,1	103,0
2015.....	92232	181,6	197,1	103,7

TABL. 3 (179). **WARTOŚĆ DODANA BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)**
GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

LATA YEARS	W mln zł In mln zł	Podregion = 100 Subregion = 100	Województwo wielkopolskie = 100 Wielkopolskie Voivodship = 100	Polska = 100 Poland = 100	Rok poprzedni = 100 Previous year = 100
---------------	-----------------------	------------------------------------	---	------------------------------	--

OGÓŁEM
TOTAL

2010.....	36217	100,0	30,4	2,8	.
2014.....	43132	100,0	29,2	2,8	102,4
2015.....	44563	100,0	28,5	2,8	103,3

ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO
AGRICULTURE, FORESTRY AND FISHING

2010.....	22	0,1	0,4	0,1	.
2014.....	26	0,1	0,4	0,1	96,3
2015.....	23	0,1	0,4	0,1	88,5

PRZEMYSŁ
INDUSTRY

2010.....	7660	21,1	23,6	2,4	.
2014.....	8990	20,8	20,8	2,2	104,8
2015.....	9241	20,7	19,6	2,1	102,8

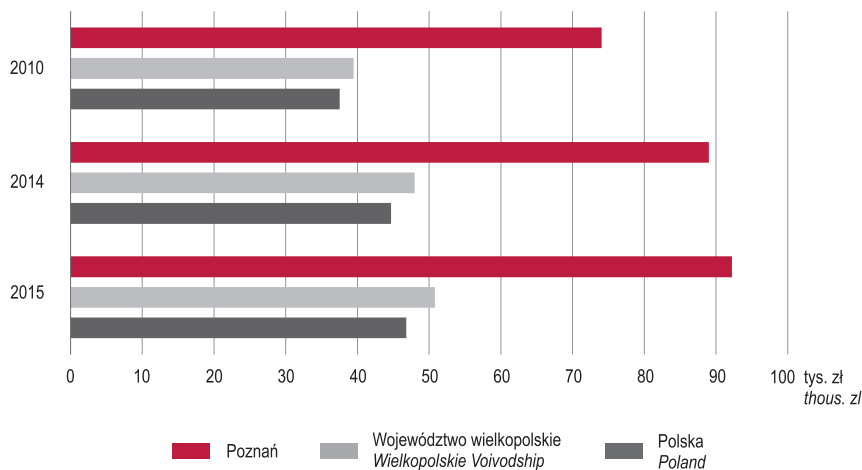
TABL. 3 (179). WARTOŚĆ DODANA BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (dok.)
GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (cont.)

LATA YEARS	W mln zł In mln zł	Podregion = 100 Subregion = 100	Województwo wielkopolskie = 100 Wielkopolskie Voivodship = 100	Polska = 100 Poland = 100	Rok poprzedni = 100 Previous year = 100
BUDOWNICTWO CONSTRUCTION					
2010.....	2790	7,7	26,0	2,6	.
2014.....	2807	6,5	25,3	2,4	98,3
2015.....	3146	7,1	26,2	2,5	112,1
HANDEL; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH ^Δ ; TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA; ZAKWATEROWANIE I GASTRONOMIA ^Δ ; INFORMACJA I KOMUNIKACJA TRADE; REPAIR OF MOTOR VEHICLES ^Δ ; TRANSPORTATION AND STORAGE; ACCOMMODATION AND CATERING ^Δ ; INFORMATION AND COMMUNICATION					
2010.....	13089	36,1	37,0	3,5	.
2014.....	14788	34,3	34,4	3,4	97,9
2015.....	15042	33,8	32,7	3,3	101,7
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA; OBSŁUGA RYNKU NIERUCHOMOŚCI ^Δ FINANCIAL AND INSURANCE ACTIVITIES; REAL ESTATE ACTIVITIES					
2010.....	2971	8,2	31,6	2,5	.
2014.....	4132	9,6	35,9	2,8	110,1
2015.....	3933	8,8	34,8	2,8	95,2
POZOSTAŁE USŁUGI ^a OTHER SERVICES ^a					
2010.....	9686	26,7	36,9	3,1	.
2014.....	12388	28,7	37,7	3,3	105,0
2015.....	13178	29,6	38,0	3,3	106,4

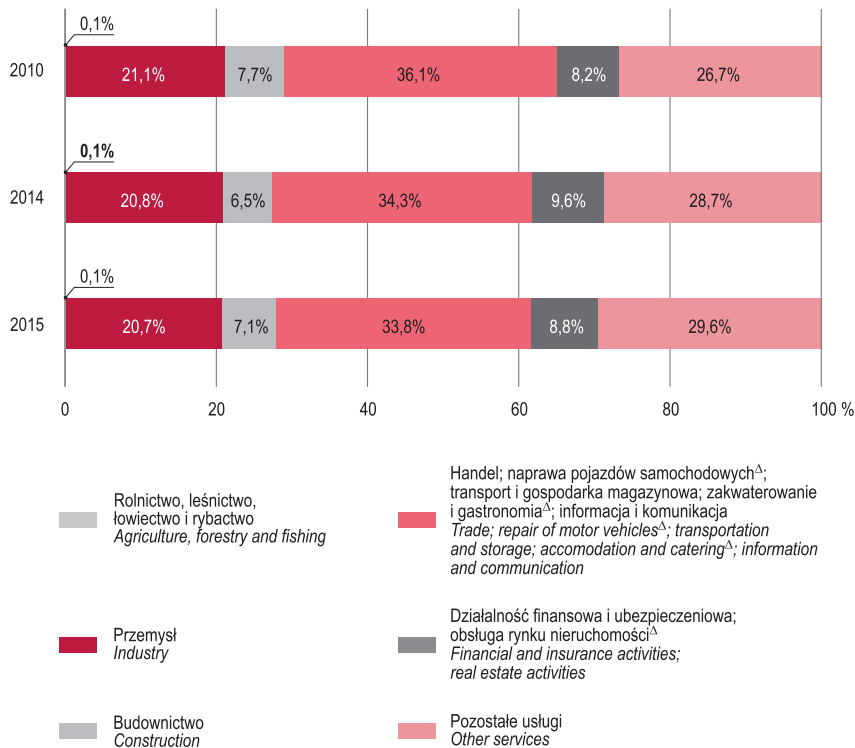
^a Patrz uwagi ogólne do publikacji, ust. 2, pkt 1 na str. 17.

^a See general notes to the publication, item 2, point 1 on page 17.

PRODUKT KRAJOWY BRUTTO NA 1 MIESZKAŃCA (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT PER CAPITA (current prices)

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

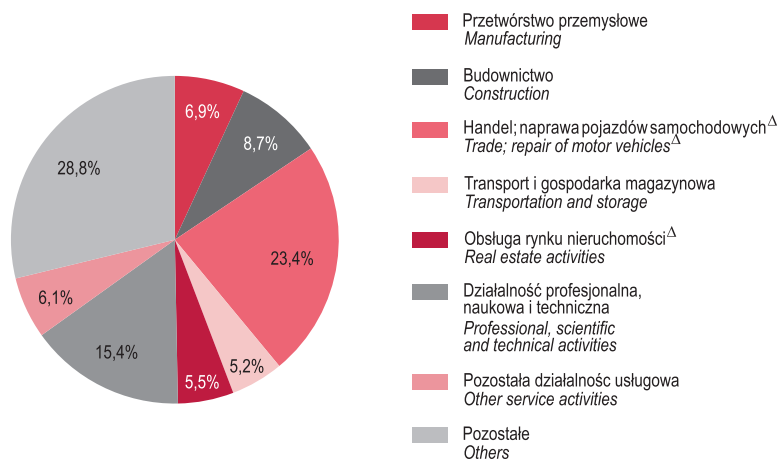

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a WEDŁUG SEKCJI W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SECTIONS IN 2016

As of 31 XII

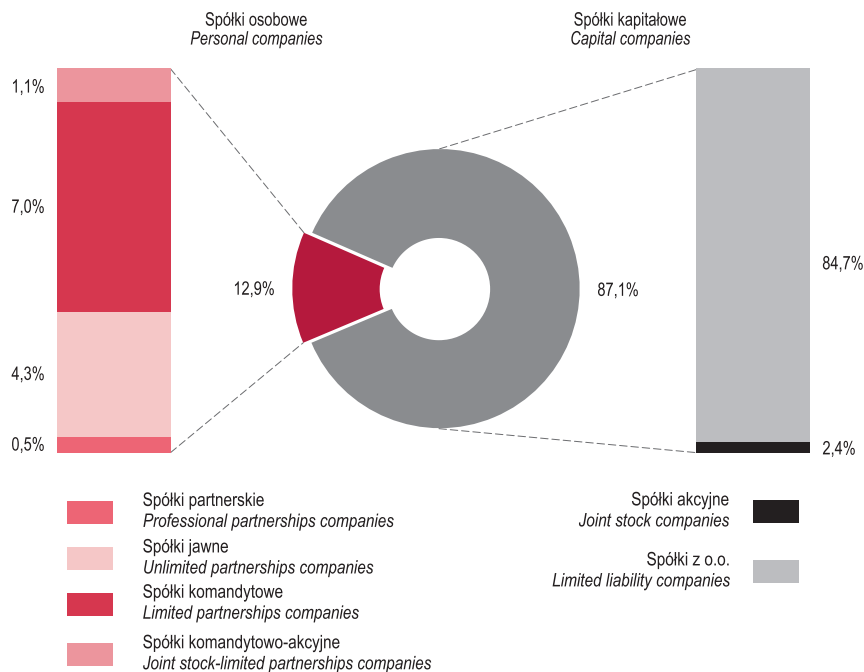
^a W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture.

SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS IN 2016

As of 31 XII

DZIAŁ XX PDMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane w tablicach dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1068) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, a także – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XX ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

The data presented in tables concerning **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VI 1995 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1068) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

Uwaga do tablic 1–5

Dana za lata 2015 i 2016 w podziale według: sektorów własności, sekcji i działów PKD, byłych delegatur Urzędu Miasta Poznania, rodzaju kapitału nie uwzględniają podmiotów, dla których informacja o formie własności, o rodzaju przeważającej działalności, o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

Note to tables 1–5

Data for 2015 and 2016 according to divisions by: sectors of ownership, sections and divisions of PKD, former office agencies of Poznań City Hall, does not include entities, for which information about form of ownership, kind of predominant activity, address/seat of residence does not occur in the REGON register.

TABL. 1 (180). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	98092	108821	110531	TOTAL
sektor publiczny.....	1648	1554	1568	public sector
sektor prywatny	96444	105134	106507	private sector
w tym:				of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	9	3	3	State owned enterprises
Spółki	22412	32598	34856	Companies
w tym:				of which:
handlowe.....	13439	23196	25464	commercial
cywilne	8967	9396	9386	civil
Spółdzielnie	291	320	318	Cooperatives
Fundacje.....	526	926	1042	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2038	2485	2584	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	68926	67473	66539	Natural persons conducting economic activity

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (181). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej <i>Legal persons and organizational entities without legal personality</i>							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą <i>Natural persons conducting economic activity</i>	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which				spółdzielnie cooperatives		
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships				
				razem total	w tym of which		z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
				jedno-osobowe Skarbu Państwa sole-share holder companies of the State Treasury						
O G Ó Ł E M	2010	98092	29166	9	13439	17	2761	8967	291	68926
TOTAL	2015	108821	41348	3	23196	12	3644	9396	320	67473
	2016	110531	43992	3	25464	13	3822	9386	318	66539
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		495	274	–	208	–	45	17	17	221
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>										
Przemysł.....		8402	3784	3	2845	5	535	863	38	4618
<i>Industry</i>										
w tym przetwórstwo przemysłowe		7667	3216	3	2308	3	418	838	38	4451
<i>of which manufacturing</i>										

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (181). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospo- darczą Natural persons conducting economic activity		
		razem total	przedsię- biorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						spółki cywilne civil law part- nerships	spółdzielnie coopera- tives
				spółki handlowe commercial companies			z udziałem kapitału zagranicz- nego with foreign capital par- ticipation	spółki cywilne civil law part- nerships			
				razem total	w tym of which	z udziałem kapitału zagranicz- nego with foreign capital par- ticipation					
razem total	przedsię- biorstwa państwowe state owned enterprises	razem total	w tym of which	z udziałem kapitału zagranicz- nego with foreign capital par- ticipation	spółki cywilne civil law part- nerships	spółdzielnie coopera- tives					
Budownictwo Construction	9596	3336	-	2510	-	322	738	68	6260		
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	25845	9920	-	6147	-	1313	3665	56	15925		
Transport i gospodarka magazy- nowa Transportation and storage	5737	1031	-	784	-	159	236	2	4706		
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ .. Accommodation and catering ^Δ	2870	1235	-	606	-	142	606	10	1635		
Informacja i komunikacja Information and communication	7093	3591	-	3187	3	308	387	6	3502		
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa Financial and insurance activities	3813	1215	-	1036	1	88	134	9	2598		
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	6102	4743	-	1658	2	230	255	56	1359		
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	17013	5525	-	4156	2	404	1256	27	11488		
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	4293	1482	-	1139	-	161	316	16	2811		
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne Public administration and defen- ce; compulsory social security	100	98	-	2	-	-	-	-	2		
Edukacja Education	3657	1717	-	316	-	31	163	4	1940		
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna Human health and social work activities	6782	776	-	388	-	19	326	6	6006		
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	1650	847	-	235	-	31	135	1	803		
Pozostała działalność usługowa... Other service activities	6768	4103	-	232	-	33	289	2	2665		

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (182). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WEDŁUG SEKTORÓW I FORM WŁASNOŚCI ORAZ W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃA**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SECTORS AND FORMS OF OWNERSHIP AS WELL AS IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Grunwald	Jeżyce	Nowe Miasto	Stare Miasto	Wilda
OGÓŁEM	2010	98092	22624	16005	20484	29888	9091
TOTAL	2015	108821	25445	19213	20891	33279	9855
	2016	110531	25883	19476	20875	34010	9933
sektor publiczny.....	2010	1648	257	208	195	875	113
<i>public sector</i>	2015	1554	254	249	165	779	107
	2016	1568	261	228	172	794	112
sektor prywatny	2010	96444	22367	15797	20289	29013	8978
<i>private sector</i>	2015	105134	24781	18326	20532	31741	9617
	2016	106507	25125	18545	20416	32423	9663
w tym: <i>of which:</i>							
Przedsiębiorstwa państwowe	2010	9	–	1	4	4	–
<i>State owned enterprises</i>	2015	3	–	1	2	–	–
	2016	3	–	1	2	–	–
Spółki handlowe	2010	13439	3336	2689	2345	4166	903
<i>Commercial companies</i>	2015	23196	5791	5084	3181	7418	1588
	2016	25464	6309	5415	3472	8199	1723
Spółdzielnie	2010	291	64	59	42	91	35
<i>Cooperatives</i>	2015	320	66	56	63	98	37
	2016	318	66	52	64	98	38
Fundacje.....	2010	526	109	101	69	211	36
<i>Foundations</i>	2015	926	202	191	122	345	65
	2016	1042	228	224	130	379	80
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2010	2038	434	395	355	679	175
<i>Associations and social organizations</i>	2015	2485	539	500	424	806	216
	2016	2584	566	519	441	836	222
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2010	68926	15850	10627	15580	20063	6806
<i>Natural persons conducting economic activity</i>	2015	67473	15648	10925	14801	19430	6666
	2016	66539	15523	10853	14466	19103	6587

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (183). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WEDŁUG SEKCJI I W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNAŃA**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SECTIONS AND IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Grunwald	Jeżyce	Nowe Miasto	Stare Miasto	Wilda
OGÓŁEM	2010	98092	22624	16005	20484	29888	9091
TOTAL	2015	108821	25445	19213	20891	33279	9855
	2016	110531	25883	19476	20875	34010	9933
w tym:							
<i>of which:</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...	2010	530	126	106	131	137	30
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>	2015	469	114	85	108	122	39
	2016	495	110	87	111	143	40
Przemysł.....	2010	8608	2180	1404	1936	2278	810
<i>Industry</i>	2015	8491	2157	1437	1826	2321	746
	2016	8402	2144	1405	1816	2282	737
w tym przetwórstwo przemysłowe	2010	8142	2064	1302	1849	2158	769
<i>of which manufacturing</i>	2015	7742	1973	1301	1716	2067	681
	2016	7667	1956	1276	1696	2045	680
Budownictwo	2010	9674	2287	1525	2094	2670	1098
<i>Construction</i>	2015	9471	2267	1566	1994	2588	1049
	2016	9596	2299	1624	1975	2628	1041
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2010	25051	5916	4069	5693	6936	2437
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	2015	26219	6350	4388	5548	7410	2466
	2016	25845	6221	4336	5376	7362	2439
Transport i gospodarka magazynowa.....	2010	6343	1442	870	1590	1744	697
<i>Transportation and storage</i>	2015	5766	1352	857	1390	1532	624
	2016	5737	1334	867	1355	1530	627
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2010	2469	460	385	468	933	223
<i>Accommodation and catering^Δ</i>	2015	2828	569	446	485	1087	241
	2016	2870	577	454	489	1107	238
Informacja i komunikacja.....	2010	3945	951	675	701	1306	312
<i>Information and communication</i>	2015	6659	1374	1793	939	2064	455
	2016	7093	1482	1824	1007	2194	488

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (183). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WEDŁUG SEKCJI I W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNANIA (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SECTIONS AND IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Grunwald	Jeżyce	Nowe Miasto	Stare Miasto	Wilda
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	2010	3720	848	555	784	1187	346
<i>Financial and insurance activities</i>	2015	3921	946	614	734	1261	365
	2016	3813	901	610	694	1249	348
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2010	4343	888	807	427	1945	276
<i>Real estate activities</i>	2015	5767	1253	1172	565	2370	406
	2016	6102	1292	1147	596	2621	439
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2010	13657	2949	2380	2674	4516	1138
<i>Professional, scientific and technical activities</i>	2015	16413	3712	2949	2945	5409	1387
	2016	17013	3886	3051	3029	5593	1433
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2010	3384	743	508	741	1058	334
<i>Administrative and support service activities</i>	2015	4136	913	644	840	1285	450
	2016	4293	948	676	865	1349	445
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2010	105	11	19	8	60	7
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	2015	102	10	20	9	59	4
	2016	100	11	19	10	56	4
Edukacja.....	2010	2837	628	433	616	898	262
<i>Education</i>	2015	3527	787	553	713	1150	324
	2016	3657	825	583	725	1193	331
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	2010	5800	1585	1053	1042	1674	446
<i>Human health and social work activities</i>	2015	6648	1754	1248	1181	1916	548
	2016	6782	1850	1279	1179	1916	556
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2010	1532	360	222	314	500	136
<i>Professional, scientific and technical activities</i>	2015	1610	388	279	327	479	136
	2016	1650	426	277	320	484	141
Pozostała działalność usługowa.....	2010	6090	1250	993	1265	2043	539
<i>Other service activities</i>	2015	6618	1452	1128	1268	2171	595
	2016	6768	1492	1170	1297	2197	601

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (184). SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I RODZAJU KAPITAŁU ORAZ W UKŁADZIE BYŁYCH DELEGATUR URZĘDU MIASTA POZNANIA
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND TYPES OF CAPITAL AS WELL AS IN THE BREAKDOWN OF FORMER OFFICE AGENCIES OF POZNAŃ CITY HALL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Grunwald	Jeżyce	Nowe Miasto	Stare Miasto	Wilda
OGÓŁEM	2010	13439	3336	2689	2345	4166	903
TOTAL	2015	23196	5791	5084	3181	7418	1588
	2016	25464	6309	5415	3472	8199	1723

WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH
BY SELECTED FORMS OF LEGAL

Akcyjne.....	2010	462	115	98	69	163	17
Joint-stock	2015	584	124	146	80	203	28
	2016	612	135	163	82	197	30
Z ograniczoną odpowiedzialnością.....	2010	11417	2826	2279	2003	3521	788
Limited liability	2015	19659	4906	4385	2644	6305	1292
	2016	21579	5324	4645	2875	6994	1408
Jawne	2010	923	218	184	193	263	65
Unlimited partnerships	2015	1060	251	203	221	300	84
	2016	1067	241	198	224	316	85
Komandytowe.....	2010	501	155	101	74	142	29
Limited partnerships	2015	1450	404	275	192	425	151
	2016	1790	515	336	254	516	164

WEDŁUG RODZAJU KAPITAŁU ^a
BY TYPES OF CAPITAL ^a

Skarbu Państwa	2010	33	7	5	5	8	8
State Treasury	2015	27	4	8	6	6	3
	2016	27	5	8	6	5	3
Państwowych osób prawnych	2010	215	50	42	37	64	22
State legal persons	2015	254	60	47	40	83	24
	2016	273	64	52	44	86	26
Samorządu terytorialnego	2010	30	10	5	1	10	4
Local self-government	2015	32	10	6	3	9	4
	2016	34	10	6	3	9	6
Prywatnego krajowego	2010	11689	2924	2316	2031	3616	802
Private domestic	2015	18810	4844	3960	2685	5889	1344
	2016	20696	5265	4248	2884	6608	1444
Zagranicznego.....	2010	2761	650	577	521	857	156
Foreign	2015	3644	878	763	549	1207	200
	2016	3822	916	761	550	1296	209

^a Suma pozycji nie jest równa ogólnej liczbie spółek, bowiem spółki o mieszanym kapitale mogą występować w kilku pozycjach.

^a The sum of positions doesn't equal the total number of companies, because the companies with mixed capital participation may belong to several positions.

DZIAŁ XXI
TARGI

CHAPTER XXI
FAIR

Uwaga do tablic 1–4

Tablice przygotowano na podstawie danych Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Note to tables 1–4

Tables have been prepared on the basis of data of Poznań International Fair.

TABL. 1 (185). **WYSTAWCY ORAZ FREKWENCJA NA TARGACH „INNOWACJE – TECHNOLOGIE – MASZyny POLSKA (ITM POLSKA)” W POZNANIU**
EXHIBITORS, PRODUCERS AND ATTENDANCE ON THE “INNOVATIONS – TECHNOLOGIES – MACHINES POLAND (ITM POLAND)” IN POZNAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
CZAS TRWANIA DURATION			
Termin.....	09 VI–12 VI	07 VI–10 VI	Term
Liczba dni	4	4	Number of days
PAŃSTWA, WYSTAWCY STATES, EXHIBITORS			
Państwa biorące udział w targach	27	27	States taking part in the fair
Wystawcy	754	744	Exhibitors
krajowi.....	377	358	domestic
zagraniczni.....	377	386	foreign
FREKWENCJA ATTENDANCE			
Liczba zwiedzających w tys.....	13,3 ^a	14,1 ^b	Number of visitors in thous.

a, b Łącznie z targami: *a* – Bezpieczeństwo Pracy w Przemysle i SUBCONTRACTING – Targi Kooperacji Przemysłowej, *b* – FOCAS – Forum Odlewnicze i SUBCONTRACTING – Targi Kooperacji Przemysłowej.

a, b Including fair: *a* – Work Safety in Industry Exhibition and SUBCONTRACTING – Industrial Subcontracting Exhibition, *b* – FOCAS – Foundry Forum and SUBCONTRACTING – Industrial Subcontracting Exhibition.

TABL. 2 (186). **POWIERZCHNIA WYSTAWIENNICZA NA TARGACH „INNOWACJE – TECHNOLOGIE – MASZyny POLSKA (ITM POLSKA)” W POZNANIU**
EXPOSITIONAL AREA ON THE “INNOVATIONS – TECHNOLOGIES – MACHINES POLAND (ITM POLAND)” IN POZNAŃ

POWIERZCHNIA	2015	2016	AREA
	w tys. m ²	in thous. m ²	
O G Ó Ł E M.....	20,4	21,5	TOTAL
Sprzedana	20,4	21,3	Sold
kryta	20,2	21,2	covered
krajowa	15,3	15,7	domestic
zagraniczna	4,9	5,5	foreign
otwarta	0,2	0,1	open
krajowa	0,2	0,1	domestic
zagraniczna	–	–	foreign
Specjalna.....	–	0,2	Special

TABL. 3 (187). **IMPREZY WYSTAWIENNICZE NA MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH POZNAŃSKICH W POZNANIU**
EXPOSITIONAL EVENTS ON POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN POZNAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Imprezy.....	57	63	Events
Wystawcy	9656	10562	Exhibitors
krajowi.....	7637	8601	domestic
zagraniczni.....	2019	1961	foreign
Zwiedzający w tys.....	634,4	698,3	Visitors in thous.
Powierzchnia wystawiennicza w tys. m ²	404,6	462,7	Expositional area in thous. m ²
sprzedana	379,7	441,2	sold
otwarta.....	78,7	74,8	open
krajowa.....	73,6	66,0	domestic
zagraniczna.....	5,2	8,9	foreign
kryta.....	301,0	366,4	covered
krajowa.....	265,3	327,5	domestic
zagraniczna.....	35,7	38,9	foreign
specjalna.....	24,8	21,5	special

TABL. 4 (188). **WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓLORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R.**
SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN 2016

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
POLAGRA – PREMIERY – Międzynarodowe Targi Rolnicze	11	342	28	32,4
<i>POLAGRA – PREMIERY – International Agricultural Fair</i>				
BUDMA – Międzynarodowe Targi Budownictwa i Architektury	31	674	163	→ 32,8
<i>BUDMA – International Construction and Architecture Fair</i>				
KOMINKI – Międzynarodowe Targi Kominkowe.....	6	64	15	
<i>KOMINKI – International Fireplaces Exhibition</i>				
CAVALIADA LUBLIN – Targi Sprzętu Jeździeckiego.....	2	55	1	10,6
<i>CAVALIADA LUBLIN – Horse-Riding Equipment Fair</i>				
RYBOMANIA POZNAŃ – Targi Wędkarskie.....	11	347	15	25,9
<i>RYBOMANIA POZNAŃ – Angling Fair</i>				
TOUR SALON – Targi Regionów i Produktów Turystycznych.....	16	176	43	6,6
<i>TOUR SALON – Trade Fair of Regions and Tourist Products</i>				
TARGI MODY (Wiosna).....	21	240	58	3,8
<i>FASHION FAIR (Spring)</i>				
GARDENIA – Międzynarodowe Targi Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu.....	13	471	62	→ 25,0
<i>GARDENIA – International Garden and Landscape Architecture Fair</i>				
SPECIAL DAYS – Targi Produktów Świątecznych i Okazjonalnych.....	3	58	2	
<i>SPECIAL DAYS – Holiday and Special Occasion Products Fair</i>				
CAVALIADA WARSZAWA – Targi Sprzętu Jeździeckiego.....	2	45	2	17,2
<i>CAVALIADA WARSZAWA – Horse-Riding Equipment Fair</i>				
AGRO-PARK LUBLIN – Targi Rolnicze	4	184	3	22,1
<i>AGRO-PARK LUBLIN – Agricultural Fair</i>				

TABL. 4 (188). **WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓLORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R. (cd.)**
SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN 2016 (cont.)

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
MEBLE POLSKA – Targi Mebli..... <i>MEBLE POLAND – Furniture Fair</i>	12	258	23	→ 20,3
HOME DECOR – Targi Wnętrz..... <i>HOME DECOR – Interior Design Fair</i>	15	151	24	
ARENA DESIGN.....	4	82	9	
RYBOMANIA SOSNOWIEC – Targi Wędkarskie..... <i>RYBOMANIA SOSNOWIEC – Angling Fair</i>	5	132	8	9,4
TARGI EDUKACYJNE – Salon Wyposażenia Szkół i Przedszkoli, Książka dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców – XV Poznańskie Spotkania Targowe..... <i>EDUCATION FAIR – School and Nursery Equipment Exhibition, Books for Children, Young Adults and Parents – XV Poznań Trade Fair Meetings</i>	8	330	15	28,9
TTM – Targi Techniki Motoryzacyjnej..... <i>TTM – Automotive Technology Fair</i>	12	227	48	15,3
MOTOR SHOW.....	9	154	12	112,2
SALMED – Międzynarodowe Targi Sprzętu i Wyposażenia Medycznego..... <i>SALMED – International Trade Fair of Medical Equipment and Instruments</i>	9	205	32	3,7
POZNAŃ SPORT EXPO.....	2	52	1	20,6
POL-ECO-SYSTEM SILESIA – Katowice.....	2	16	1	0,5
DREMASILESIA SOSNOWIEC – Targi Maszyn i Narzędzi do Obróbki Drewna..... <i>DREMASILESIA SOSNOWIEC – Exhibition of Woodworking Machines and Tools</i>	4	59	5	1,1
VIVA SENIORZY! Aktywność. Zdrowie. Profilaktyka..... <i>VIVA SENIORS! Activity. Health. Prevention</i>	1	96	–	3,7
INSTALACJE – Międzynarodowe Targi Instalacyjne..... <i>INSTALACJE – International Trade Fair of Installation</i>	14	265	50	→ 22,2
TCS – Targi Ciepła Systemowego..... <i>TCS – System Heating Trade Fair</i>	1	7	–	
SECUREX – Międzynarodowe Targi Zabezpieczeń..... <i>SECUREX – International Security Fair</i>	15	259	42	
SAWO – Międzynarodowe Targi Ochrony Pracy, Pożarnictwa i Ratownictwa..... <i>SAWO – International Fair of Work Protection Fire-Fighting and Rescue Equipment</i>	22	241	81	12,7
LOOK – Forum Fryzjerstwa / BEAUTY VISION – Forum Kosmetyki..... <i>LOOK – Hairdressing Forum / BEAUTY VISION – Cosmetics Forum</i>	11	231	14	
EXPOPOWER – Międzynarodowe Targi Energetyki..... <i>EXPOPOWER – International Power Industry Fair</i>	6	98	6	
GREENPOWER – Międzynarodowe Targi Energii Odnawialnej..... <i>GREENPOWER – International Renewable Energy Fair</i>	9	87	24	→ 5,6
FIT-EXPO – Fitness & Sport Park.....	5	99	7	→ 6,9
SPORT INVEST – Forum Infrastruktury Sportowej..... <i>SPORT INVEST – Sports Infrastructure Forum</i>	3	13	2	

TABL. 4 (188). **WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓLORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R. (cd.)**
SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN 2016 (cont.)

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
INNOWACJE – TECHNOLOGIE – MASZYNY POLSKA (ITM POLSKA)..... <i>INNOVATIONS – TECHNOLOGIES – MACHINES POLAND (ITM POLAND)</i>	27	744	386	→ 14,1
FOCAST – Forum Odlewnicze..... <i>FOCAST – Foundry Forum</i>	8	76	10	
SUBCONTRACTING – Targi Kooperacji Przemysłowej..... <i>SUBCONTRACTING – Industrial Subcontracting Exhibition</i>	6	78	10	
Roltechnika – Wystawa Rolnicza / Festiwal Starych Ciągników – Wilkowice..... <i>Roltechnika – Agricultural Exhibition / Festival of Antique Tractors – Wilkowice</i>	1	27	–	11,9
TARGI MODY (Jesień)..... <i>FASHION FAIR (Autumn)</i>	15	237	56	4,0
EKO-LAS – Targi Gospodarki Leśnej, Przemysłu Drzewnego i Ochrony Środowiska – Janów Lubelski..... <i>EKO-LAS – Fair of Forestry, Wood Industry and Environmental Protection – Janów Lubelski</i>	7	119	9	5,2
DREMA – Międzynarodowe Targi Maszyn i Narzędzi dla Przemysłu Drzewnego i Meblarskiego..... <i>DREMA – International Trade Fair of Machines and Tools for Wood and Furniture Industries</i>	17	340	93	→ 15,4
FURNICA – Międzynarodowe Targi Komponentów do Produkcji Mebli..... <i>FURNICA – International Fair of Components for Furniture Production</i>	19	121	45	
SOFAB – Międzynarodowe Targi Materiałów Obiciowych i Komponentów do Produkcji Mebli Tapicerowanych..... <i>SOFAB – International Trade Fair of Upholstery Fabrics and Components for Upholstered Furniture</i>	5	22	9	
INTERMIC – Targi Maszyn i Komponentów dla Przemysłu Włókienniczego, Odzieżowego i Obuwniczego..... <i>INTERMIC – Fair of Machines and Components for the Textile, Clothing and Footwear Industry</i>	2	6	2	→ 29,7
SMAKI REGIONÓW..... <i>TASTES OF THE REGIONS FAIR</i>	3	150	2	
POLAGRA-TECH – Międzynarodowe Targi Technologii Spożywczych..... <i>POLAGRA-TECH – International Trade Fair of Food Processing Technologies</i>	15	266	49	
POLAGRA-FOOD – Międzynarodowe Targi Wyrobnów Spożywczych..... <i>POLAGRA-FOOD – International Trade Fair for Food</i>	19	256	114	→ 29,7
POLAGRA GASTRO – Międzynarodowe Targi Gastronomii / INVEST-HOTEL – Targi Wyposażenia Hoteli..... <i>POLAGRA GASTRO – International Trade Fair for Gastronomy / INVEST-HOTEL – Hotel Equipment Trade Fair</i>	10	130	18	
TAROPAK – Międzynarodowe Targi Techniki Pakowania i Etykietowania / LOGIPAK – Targi Logistyki, Magazynowania i Transportu..... <i>TAROPAK – International Fair for Packaging and Labeling Technology / LOGIPAK – Logistics, Warehousing and Transport Fair</i>	23	412	91	
EPLA – Targi Tworzyw Sztucznych i Gumy..... <i>EPLA – Plastics and Rubber Fair</i>	2	27	3	

TABL. 4 (188). WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓLORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R. (dok.)
 SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN 2016 (cont.)

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
POZNAŃ SPORT EXPO	2	65	1	14,8
POL-ECO-SYSTEM – Międzynarodowe Targi Technologii i Produktów dla Zrównoważonego Rozwoju i Usług Komunalnych	16	360	92	7,8
<i>POL-ECO-SYSTEM – International Fair of Technologies and Products for Sustainable Development and Municipal Services</i>				
PGA (Poznań Game Arena) – Targi Rozrywki i Multimedków	8	136	10	59,4
<i>PGA (Poznań Game Arena) – Fair of Entertainment and Multimedia</i>				
HOBBY – Spotkania ludzi z pasją / AQUA&ZOO – Salon Zoologiczny	5	235	7	
<i>HOBBY – Meeting people with passion / AQUA&ZOO – Zoological Exhibition</i>				
HAPPY BABY – Targi Zabawek i Artykułów dla Dzieci	3	78	3	
<i>HAPPY BABY – Fair of Toys and Goods for Children</i>				
RETRO MOTOR SHOW	1	57	–	17,5
STONE – Targi Branży Kamieniarskiej	22	182	101	5,3
<i>STONE – Stone Industry Fair</i>				
GLASS – Targi Branży Szklarskiej	6	32	11	
<i>GLASS – Glass Industry Fair</i>				
SAKRALIA – Targi Wyposażenia Kościołów, Przedmiotów Liturgicznych i Dewocjonalistów	1	40	–	0,7
<i>SAKRALIA – Trade Fair of Church Furnishings, Liturgical Objects and Devotional Items</i>				
MEMENTO POZNAŃ – Targi Funeralne	7	55	11	1,6
<i>MEMENTO POZNAŃ – Funeral Fair</i>				
OPTYKA – Targi Optyczne	7	128	8	3,8
<i>OPTICS – Optical Fair</i>				
CAVALIADA POZNAŃ – Targi Sprzętu Jeździeckiego	7	113	13	32,1
<i>CAVALIADA POZNAŃ – Horse-Riding Equipment Fair</i>				
Festiwal Sztuki i Przedmiotów Artystycznych	7	217	6	
<i>Art & Craft Festival</i>				
RYBOMANIA LUBLIN – Targi Wędkarskie	4	84	4	8,4
<i>RYBOMANIA LUBLIN – Angling Fair</i>				

Uwagi ogólne

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktach bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
 - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 572 z późn. zm.),
 - b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 371 z późn. zm.),
 - c) szkoły wyższe,
 - d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace badawczo-rozwojowe”;
- 2) **podmioty gospodarcze**, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą prace badawczo-rozwojowe.

2. Do **pracujących** w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

General notes

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services. This type of research comprises the creation of components in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

1. Information regarding research and development covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:
 - a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2016 item 572, with later amendments),
 - b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1158),
 - c) higher education institutions,
 - d) others, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;
- 2) **economic entities** which apart from their main activity conduct research and development.

2. **Employment persons in R&D** include:

- 1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
 - a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
 - b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawczo-rozwojowe;
 - 2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
 - 3) w kategorii **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczo-rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.
3. Dane o **pracujących** dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy.

Osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle obejmują również **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwale łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. W 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczono do nakładów bieżących.

5. **Działalność innowacyjna** obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek)

1) **researchers (RSE):**

- a) *researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research assistants employed in dedicated of doctoral studies conducting R&D,*
 - b) *researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D;*
- 2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
 - 3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **employed person** cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **employed persons – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) covered persons employed in a given entity under employment contracts and civil law contracts.

Persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing, as well as in case of expenditures on innovation activities in industry include **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditure on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. In 2016 they included also i.a. expenditures on intangible assets and computer software which up to 2015 were included in current expenditures.

5. **Innovation activity** comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and appli-

nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyróbów, usług) – **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i metod wspierających procesy w przedsiębiorstwie – **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw – patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia *know-how*, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania komputerowego, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

cations – **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises – **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights – patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trade-marks etc.), acquisition of computer software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings, structures and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

A **new product** is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A **significantly improved product** is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

TABL. 1 (189). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY IN 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Podmioty Entities	Pracujący ^a Internal personnel ^a				SPECIFICATION
		ogółem total	pracownicy naukowo- badawczy researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostali personel other supporting staff	
OGÓŁEM	190	5387,7	4079,0	761,2	547,5	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	60	4699,0	3640,9	538,0	520,1	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	5	636,9	509,8	56,5	70,6	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	7	664,7	450,5	#	#	research institutes
szkoly wyższe.....	15	3188,8	2507,1	305,7	376,0	higher education institutions
pozostale	33	208,6	173,5	#	#	others
Przemysl.....	58	#	#	#	17,5	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	55	425,7	#	#	17,5	of which manufacturing
Budownictwo	4	#	#	#	-	Construction
Usługi ^b	128	4956,2	3835,1	591,1	530,0	Services ^b

a W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a In full-time equivalents (FTE). b Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 2 (190). **PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL IN 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Z wykształceniem Education				pozo- stałym others	SPECIFICATION
		wyższym higher			innym others		
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of	doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^a (HD)			
OGÓŁEM	11815	1114	1753	3652	3908	1388	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	10915	1107	1749	3587	3177	1295	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	810	#	55	199	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	911	32	54	168	470	187	research institutes
szkoly wyższe.....	8963	1010	1640	3188	2143	982	higher education institutions
pozostale	231	#	-	32	#	#	others
Przemysl.....	543	#	#	27	#	#	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	539	#	#	27	441	68	of which manufacturing
Budownictwo	7	-	-	-	#	#	Construction
Usługi ^b	11265	#	#	3625	3463	1313	Services ^b

b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. b Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 3 (191). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ W 2016 R. (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY IN 2016 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Nakłady Expenditures					SPECIFICATION
	Ogółem Grand total	bieżące current		inwestycyjne capital		
		razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b of which machinery, technical equipment ^b	
O G Ó Ł E M	732440,0	633773,2	343149,3	98666,8	60690,0	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	585536,2	522951,5	282001,3	62584,7	37928,8	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	98269,2	91925,5	48374,4	6343,7	6205,0	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	115706,6	109773,0	61432,2	5933,6	#	research institutes
szkoły wyższe.....	350361,6	302849,3	160458,6	47512,3	25659,4	higher education institutions
pozostałe	21198,8	18403,7	11736,1	2795,1	#	others
Przemysł.....	#	#	#	#	18947,7	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	108381,5	79899,0	45180,4	28482,5	18906,7	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	-	Construction
Usługi ^c	620405,0	550290,4	297602,5	70114,6	41742,3	Services ^c

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Dotyczy maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi oraz środków transportu. ^c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets. ^b Concerns machinery, technical equipment and tools as well as transport equipment. ^c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 4 (192). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ W 2016 R. (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY IN 2016 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION
		podstawowe basic	stosowane applied		
	w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M	633773,2	304021,4	128557,0	201194,8	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	522951,5	292773,5	112836,6	117341,4	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	91925,5	56081,5	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	109773,0	19821,5	44866,6	45084,9	research institutes
szkoły wyższe.....	302849,3	214577,5	57062,2	31209,6	higher education institutions
pozostałe	18403,7	2293,0	#	#	others
Przemysł.....	#	7735,0	11997,0	#	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	79899,0	7735,0	9084,0	63080,0	of which manufacturing
Budownictwo	#	-	-	#	Construction
Usługi ^b	550290,4	296286,4	116560,0	137444,0	Services ^b

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

^a Internal, depreciation of fixed assets. ^b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 5 (193). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY IN 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w % Total in %	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	75,5	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo.....	82,3	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	94,7	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze.....	84,4	research institutes
szkoły wyższe.....	80,6	higher education institutions
pozostałe.....	28,0	others
Przemysł.....	70,4	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	70,4	of which manufacturing
Budownictwo.....	–	Construction
Usługi ^a	75,7	Services ^a

^a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 6 (194). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE^a W 2016 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2014–2016 Products – in % – introduced into the market during 2014–2016			
	ogółem grand total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
O G Ó Ł E M	5,6	2,9	2,7	1,9
TOTAL				
sektor publiczny.....	0,1	0,0	0,0	0,0
public sector				
sektor prywatny.....	7,0	3,6	3,4	2,3
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe	7,1	3,7	3,4	2,4
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych.....	0,5	0,2	0,2	0,0
Manufacture of food products				
Produkcja napojów.....	14,0	8,5	5,5	1,2
Manufacture of beverages				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	1,2	1,1	0,0	0,0
Manufacture of paper and paper products				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta; dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2014–2016.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices; apply to products introduced into the market during 2014–2016.

TABL. 6 (194). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH
 W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2016 R. (dok.)
 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET
 REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2014–2016 Products – in % – introduced into the market during 2014–2016			
	ogółem grand total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	7,1	–	7,1	–
<i>Printing and reproduction of recorded media</i>				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	13,2	12,8	0,3	5,8
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	0,6	0,4	0,1	0,0
<i>Manufacture of pharmaceutical products ^Δ</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ...	17,8	17,4	0,4	0,2
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	16,0	2,4	13,6	7,9
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja metali	4,5	4,5	–	2,1
<i>Manufacture of basic metals</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3,4	1,3	2,1	0,1
<i>Manufacture of metal products ^Δ</i>				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	18,8	10,2	8,7	13,8
<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>				
Produkcja urządzeń elektrycznych	15,6	15,6	–	15,4
<i>Manufacture of electrical equipment</i>				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3,4	1,4	2,0	2,6
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	5,2	0,3	4,9	2,6
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	94,8	–	94,8	2,6
<i>Manufacture of other transport equipment</i>				
Pozostała produkcja wyrobów	60,8	60,8	0,0	59,6
<i>Other manufacturing</i>				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1,2	0,2	1,0	0,0
<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>				
W tym gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ ..	3,4	0,9	2,5	0,0
<i>In which waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta; dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2014–2016.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices; apply to products introduced into the market during 2014–2016.

TABL. 7 (195). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSLE^a (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures			
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup oprogramo- wania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment and tools as well as transport equipment ^c	
		w tys. zł in thous. zł			
OGÓŁEM	2010	391107	20780	17203	213678
TOTAL	2015	841063	96137	3984	426458
	2016	375399	112660	3341	182788
W tym przetwórstwo przemysłowe		307976	#	3257	#
Of which manufacturing					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych		#	419	#	#
Manufacture of food products					
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		6534	#	-	#
Manufacture of chemicals and chemical products					
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ		#	3199	#	#
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ					
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		32152	28080	#	#
Manufacture of computer, electronic and optical products					

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.
^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures.

^c Including instruments, movables and endowments.